

bid
book

πολιτιστική πρωτεύουσα της ευρώπης

υποψήφια πόλη

μεσολόγγι 2021

common people

everyday heroes

Εισαγωγή 6

1. Συμβολή στη μακροπρόθεσμη στρατηγική 22
  2. Ευρωπαϊκή διάσταση 32
  3. Πολιτιστικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο 44
  4. Ικανότητα υλοποίησης 54
  5. Αντίκτυπος 60
  6. Διαχείριση 66
- Υποστηρικτές 76

Μήνυμα Δημάρχου

Το Μεσολόγγι, η νερόνια γη, με την μορφολογική ιδιαιτερότητα να είναι πλασμένη στην υδάτινη αγκαλιά της υπήνεμης και πλουτοφόρας λιμνοθάλασσας, της «περικαλλέας λίμνης» όπως την αποκαλεί ο Όμηρος, με το απαραμίλλο οικοσύστημά της και την πασσαλόπηκτη καλυβένια πολιτεία της στο νερό είναι σήμερα η έδρα του Νομού Αιτωλοακαρνανίας και του ομώνυμου Δήμου.

Το Μεσολόγγι ως η μοναδική Ιερά Πόλη παγκοσμίως, με επίσημη θεσμική ανακήρυξη το 1936 που στηρίζεται στο μεγαλείο της ηρωικής Εξόδου και της θυσίας Ελλήνων και Φιλελλήνων για την ελευθερία, χαρακτηρίζεται διεθνώς ως «ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ» και έχει ταυτιστεί περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη ελληνική πόλη με τον Αγώνα του 1821.

Η γη των «Ελευθέρων Πολιορκημένων» του Σολωμού, η πόλη που αποτέλεσε το αγαπημένο θέμα τόσων καλλιτεχνών, όπως ο Ντελακρουά και ο Ουγκώ, το προπύργιο των ένθερμων λόγων του Λόρδου Βύρωνα και του Κωστή Παλαμά δεν θα μπορούσε να απουσιάσει από την διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2021, που συμπίπτει με την επέτειο για τη συμπλήρωση των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Στο δρόμο για ένα συμβολικό ορόσημο, όπως το 2021, η Ιερή Πόλη Μεσολογγίου με την υποψηφιότητά της σ' αυτή τη Γιορτή του Πολιτισμού, μπορεί να προσδώσει απόλυτα το περιεχόμενο των αξιών της Ελευθερίας, του Πολιτισμού, της Συνεργασίας, του Ηρωικού Πνεύματος.

Η φιλοδοξία και το όραμά μας με την υποψηφιότητα αυτή είναι να σχεδιάσει και να οικοδομήσει η πόλη και η περιφέρεια το μέλλον τους με θεμέλια την ιστορία και τον πολιτισμό τους, να αναδείξουν και να προβάλλουν την πολιτιστική πολυμορφία του τόπου, να παντρέψουν την πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά με την ευρωπαϊκή πρωτοπορία και τις καινοτόμες δράσεις.

Οι κάτοικοι, οι πολίτες και οι φορείς του τόπου με ριζοτομική δίψα και ευγενικές φιλοδοξίες, συστρατευόμαστε με συλλογική συνείδηση γιατί η διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2021 θα έχει κυκλική παρουσία που απαιτεί αδιάκοπη ενέργεια και δουλειά.

Νικόλαος Καραπάνος
Δήμαρχος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου

A

εισαγωγή

A

— Γιατί η πόλη σας επιθυμεί να λάβει μέρος στον διαγωνισμό για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης;

Το Μεσολόγγι ως η μοναδική Ιερά Πόλη παγκοσμίως, με επίσημη θεσμική ανακήρυξη το 1936, χαρακτηρίζεται διεθνώς ως «Πόλη της Ελευθερίας» και έχει ταυτιστεί περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη ελληνική πόλη με τον Αγώνα του 1821. Έτσι, δεν θα μπορούσε να απουσιάσει από την διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2021, που συμπίπτει με την επέτειο για τη συμπλήρωση των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης. Στο δρόμο για ένα συμβολικό ορόσημο, όπως το 2021, η Ιερή Πόλη Μεσολογγίου με την υποψηφιότητά της σ' αυτή τη Γιορτή του Πολιτισμού, μπορεί να προσδώσει απόλυτα το περιεχόμενο των αξιών της Ελευθερίας, του Πολιτισμού, της Συνεργασίας, του Ηρωικού Πνεύματος.

Ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας έχει σαν στόχο να αναδείξει τα κοινά πολιτιστικά στοιχεία των ευρωπαϊκών λαών, τις αξίες, τις αρχές και τα πρότυπα στα οποία βασίζεται ο ευρωπαϊκός πολιτισμός.

Το Μεσολόγγι, έχοντας το προνόμιο του ιστορικού και πολιτιστικού δρομοδείκτη στον ελλαδικό χώρο, διεκδικεί τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το έτος 2021 και φιλοδοξεί με την ανακήρυξή της σε ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα να έχει την μοναδική ευκαιρία να λειτουργήσει ως κέντρο της πολιτιστικής ζωής της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο της υποψηφιότητας για τη διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2021, το Μεσολόγγι έχει σαν βασικό στόχο να γίνει πρόσκοπος πολιτισμού στην ευρωπαϊκή και διεθνή σκηνή.

Ο ευγενής αυτός αγώνας ευνοεί την συλλογική ενέργεια και αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για γόνιμη συνεργασία όλων των πολιτιστικών, κοινωνικών και οικονομικών φορέων του τόπου με τους πολίτες, έχοντας ως κοινό στόχο την ανάδειξη της πόλης του Μεσολογγίου σε πρεσβευτή πολιτισμού της χώρας μας στην διεθνή σκηνή.

- Ειδικότερα, το Μεσολόγγι επιδιώκει την ανάπτυξη, την εξέλιξη, την αλλαγή μέσα από την πολιτιστική πολυμορφία και την δημιουργία μιας νέας ευρωπαϊκής πολιτιστικής ταυτότητας με την κατάκτηση μιας αναγνωρίσιμης θέσης στην διεθνή σκηνή.
- Ζώντας έντονα τη νέα οικονομική πραγματικότητα, η αύξηση της απασχόλησης, η τόνωση του πολιτιστικού τουρισμού και η προώθηση της πολιτιστικής επιχει-

ρηματικότητας μέσα από τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης θα μεγιστοποιήσει την ανθρώπινη ευημερία και την ποιότητα ζωής.

- Η μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή στρατηγική με κεντρικό άξονα τον πολιτισμό θα βοηθήσει στην αξιολόγηση των πρακτικών αναγκών της πόλης και της περιφέρειας (εμπλουτισμός υποδομών, καινοτόμοι πηγές χρηματοδότησης, ευρωπαϊκή διάσταση των εμπορικών δραστηριοτήτων) και με στοχευμένο σχεδιασμό, θα αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο αναγέννησης της περιοχής.
- Η προώθηση κάθε μορφής καλλιτεχνικής έκφρασης κατέχει θεμελιώδη θέση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της πόλης. Στόχος είναι να γίνουν γνωστοί οι καθιερωμένοι πολιτιστικοί θεσμοί της πόλης (φεστιβάλ αρχαίου θεάτρου, φεστιβάλ φωτογραφίας, επέτειος Εξόδου, ιστορικά-θρησκευτικά πανηγύρια) και να προωθηθούν νέες καλλιτεχνικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού.
- Η τουριστική ανάπλαση και αναγέννηση της πόλης και της ευρύτερης περιοχής αποτελεί σημαντικό προσανατολισμό και κυρίαρχο στόχο της υποψηφιότητας του Μεσολογγίου, με πρακτικές ανάδειξης της μοναδικότητας του φυσικού τοπίου, της ιστορικής κληρονομιάς και των σπάνιων γαστρονομικών απολαύσεων.

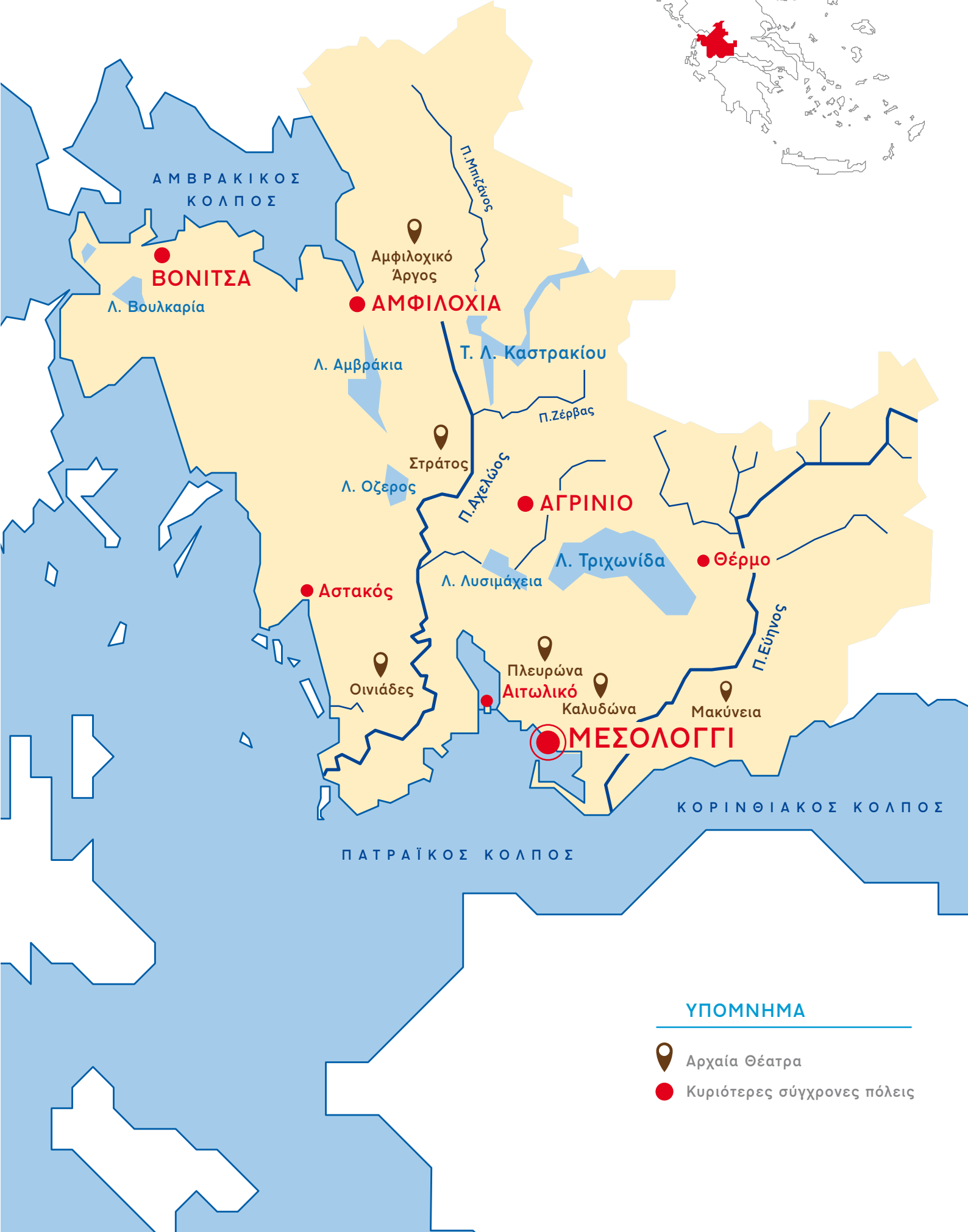
Επιχειρούμε να προλάβουμε με το τόλμημα αυτό, τους πολιτισμικούς διασκελισμούς της Ευρώπης, διαρθρώνοντας τα ιστορικά δεδομένα και την μορφολογική ιδιαιτερότητα του Μεσολογγίου πάνω σε σχέδια νέα και να επινοήσουμε τη σύνθεση του καινούργιου με το ήδη οικείο.

A

— Μήπως το σχέδιο της πόλης σας περιλαμβάνει και τη γειτονική περιοχή της;

Το σχέδιο και το όραμα της Υποψηφιότητας του Μεσολογγίου ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2021 δεν περιορίζεται μόνο στο περίγραμμα της ιερής πόλης του Μεσολογγίου, αλλά έχει συμπεριλάβει σ' αυτή την πρωτοβουλία και την ευρύτερη Αιτωλοακαρνανία, καθώς επίσης και τους Δήμους των όμορων Νομών της Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐα, Ηλεία), που με απόφασή τους υποστηρίζουν ένθερμα την υποψηφιότητα της Ιερής Πόλης Μεσολογγίου, αναγνωρίζοντας ότι διαθέτει τα πλεονεκτήματα ώστε να λειτουργήσει ως κέντρο της πολιτιστικής ζωής της Ευρώπης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Αρχαία Θέατρα
- Κυριότερες σύγχρονες πόλεις

A

Αν θα μπορούσε άλλωστε να μην συμμετέχει σ' αυτή τη γιορτή του Πολιτισμού ολόκληρη η περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας κι αυτό οφείλεται στην μοναδικότητα της περιοχής ως προς την γεωγραφική της θέση, την ιστορία της, τον πολιτισμό της, την μορφολογική φυσική της ιδιαιτερότητα, στοιχεία που δεν γίνεται να εξεταστούν χωριστά. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος πίσω από την απόφαση για μια κοινή προσπάθεια.

Η Αιτωλοακαρνανία είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση νομός της Ελλάδας και καταλαμβάνει επιφάνεια 5.461km². Ένας τόπος που μοιάζει ατέρμονος στο διάβα του. Ιδρύθηκε ως νομός με το διάταγμα της 15ης Απριλίου του 1833, με το επίσημο όνομα «Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας». Στις μέρες μας ο νομός αποτελείται από επτά δήμους. Ο συνολικός πληθυσμός του νομού είναι 224.429 κάτοικοι. Μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη του νομού, που συγκεντρώνει μεγάλη οικονομική δραστηριότητα, είναι το Αγρίνιο, ενώ ισοδύναμοι πληθυσμιακά είναι οι δήμοι Μεσολογγίου και Ναυπάκτου. Σημαντικές ιστορικές πολιχνες και τοπικά κέντρα αποτελούν η Αμφιλοχία, η Βόνιτσα, το Θέρμο, ο Αστακός και το Αιτωλικό.

Η Αιτωλοακαρνανία υπάγεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας που εδρεύει στην Πάτρα. Οι υπόλοιποι νομοί της Περιφέρειας είναι η Αχαΐα και η Ηλεία, που συστρατεύονται με το Μεσολόγγι, για την διεκδίκηση του τίτλου «Μεσολόγγι – Υποψήφια Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021».

Ένας νομός, με δύο ταυτότητες. Αιτωλία και Ακαρνανία ενώνονται στις όχθες του Αχελώου και γράφουν εδώ και αιώνες την κοινή τους ιστορία. Σπάνια επισκέπτεται κάποιος μια περιοχή, που αποκαλύπτει στην επικράτεια της τόσο διαφορετικά τοπία, τόσες αλλεπάλληλες εναλλαγές εικόνων. Απέραντες λιμνοθάλασσες και ορεινές διαδρομές σε κατάφρατα βουνά, τουριστικό παραλιακό μέτωπο και αρχαίες πολιτείες, λίμνες φυσικές και τεχνητές, πέτρινα γεφύρια, γραφικά χωριά. Τα τρία μεγάλα ποτάμια της, Αχελώος, Εύηρος και Μόρνος, οι πέντε μεγάλες λίμνες της, οι κάμποι, τα πολύκορφα βουνά, τα δάση, οι ακρογιαλιές, συνθέτουν ένα εκπληκτικό μωσαϊκό τοπίων, αντιπροσωπευτικό όλης της χώρας.

Από τον Σεπτέμβριο του 1833 πρωτεύουσα του νομού είναι η Ιερή πόλη του Μεσολογγίου, «πατρίδα κάθε ελεύθερου ανθρώπου», η πόλη που με τη θυσία της συγκίνησε την παγκόσμια κοινή γνώμη και σφράγισε, όσο λίγες, το χρονικό της Επανάστασης. Η πλούσια λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου-Αιτωλικού, με τις πελάδες (τις πασσαλόπηκτες καλύβες) και τις γαΐτες, τις τοπικές ψαρόβαρκες, δημιουργεί εικόνες απαράμιλλης ατμοσφαιρικότητας, πέρα βέβαια από τη δεδομένη σημασία της για την οικονομία της περιοχής.

Το Μεσολόγγι, μια αναπάντεχα γοητευτική πόλη, χτισμένη στην είσοδο του Πατραϊκού κόλπου, που το περίγραμμά της ορίζεται από τους ποταμούς Εύηρο και

Αχελώο, πλάι στο υγρό τοπίο της υπήνεμης λιμνοθάλασσας, πλαισιωμένη από μυθικές αρχαίες πολιτείες και υπερβατικά μνημεία ηρώων και θυσιών, δεν είναι μόνο σύμβολο ιστορικής αναφοράς και κιβωτός εθνικής μνήμης, αλλά μια σύγχρονη πόλη με έντονη πνευματικότητα, ένας ηρωικός τόπος που γεννά μοναδικές συνήθειες.

Στις παρυφές της ιερής πόλης, πάνω στον καμβά ενός φυσικού και πλούσιου υγροτόπου, από τους μεγαλύτερους της Μεσογείου, περιπλέκονται μπροστά σου σπουδαίες εποχές. Οι αγώνες της Επανάστασης επισκιάζουν την πληθωρικότητα της αρχαίας Αιτωλίας, τα μνημεία της φύσης και το απαράμιλλης γοητείας οικοσύστημα συναγωνίζονται σε ομορφιά τη σύγχρονη πραγματικότητα με τα λασπόλουτρα, τις ποδηλασίες και την ανεπανάληπτη καλυβένια πολιτεία της Τουρλίδας.

Στη μέση της λιμνοθάλασσας, το Αιτωλικό, ένα πυκνοκατοικημένο νησάκι, μέσα στη λιμνοθάλασσα Αιτωλικού, που συνδέεται με την ξηρά με δύο πέτρινες πολύτοξες γέφυρες που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα μνημεία. Και στη δυτική πλευρά της, στην περιοχή της Κατοχής, θα δει κανείς ένα μνημείο μοναδικό στην Ελλάδα, ίσως και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το αρχαίο νεώριο των Οινιάδων, ένα εντυπωσιακό πέτρινο καρνάγιο.

Ίσως η πιο ανεπτυγμένη τουριστικά περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας είναι η Ναύπακτος, με το γραφικό της λιμάνι και το κάστρο της, μια πόλη γραφική όσο και ιστορική, που έχει συνδέσει το όνομά της με την περίφημη ναυμαχία, που άλλαξε τον ρου της Ιστορίας.

Από την πόλη, η διαδρομή οδηγεί προς τα ορεινά, προς τα βουνά των Κραβάρων, στη σμίξη Αιτωλίας και Ευρυτανίας και στην καρδιά της ορεινής Ναυπακτίας. Κοινά στη Ναύπακτο και η Βαράσοβα, το «Άγιον Όρος» της Αιτωλίας, ένας ιστορικός βράχος με δεκάδες μοναστήρια και κάποια επισκέψιμα ασκηταριά.

Σειρά έχει το Θέρμο, η πατρίδα του Κοσμά του Αιτωλού, του ακούραστου ιεραπόστολου της Παιδείας. Στο Μέγα Δένδρο υπάρχει το μοναστήρι με μέρος του λειψάνου του και τα θεμέλια του σπιτιού του. Στο Θέρμο τιμά κανείς και την αρχαία πόλη, πολιτικό και θρησκευτικό κέντρο της αρχαίας Αιτωλίας, που θα αναδειχτεί πιο πολύ όταν ανοίξει σύντομα τις πύλες του και το αρχαιολογικό μουσείο. Από το Θέρμο ξεκινά και ο γύρος της Τριχωνίδας, της μεγαλύτερης λίμνης στην ελληνική επικράτεια.

Η ευχάριστη διαδρομή, περιμετρικά των ακτών της, περνά από χωριά και κωμοπόλεις, από τα οποία το καθένα κάτι ξεχωριστό έχει να δείξει: η Παραβόλα με την αρχαία ακρόπολη του Βουκατίου, η Γαβαλού με το «κρυμμένο» μοναστήρι στο Κελί, το Καινούργιο με τον ιστορικό λόφο του Βλοχού και την ακρόπολη της αρχαίας Θεστίας. Και βέβαια, ανάμεσα σχεδόν στην Τριχωνίδα και τη μικρότερη λίμνη Λυσιμαχία, το Αγρίνιο, το μεγάλο οικιστικό και οικονομικό κέντρο της Αιτωλοακαρνανίας.

Σήμερα-κατατεθέν της ιστορίας του, τα περίφημα κελιά, περιζήτητα κάποτε. Το σύγχρονο Αγρίνιο, σε αντίθε-

A

ση με διαδεδομένα στερεότυπα, είναι μια πόλη ευχάριστη. Μεγαλούπολη μεν, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, κι ωστόσο ευχάριστη, με σφυγμό και ζωντάνια.

«Πάνω» από το Αγρίνιο, υψώνεται το Παναιτωλικό, φυσικό σύνορο Αιτωλίας και Ευρυτανίας, παράδεισος του trekking. Καθώς η διαδρομή συνεχίζεται, κινείται κανείς πλέον παράλληλα σχεδόν με τις τρεις τεχνητές λίμνες του Αχελώου: λίμνη Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου.

Σε απόσταση αναπνοής από την τελευταία βρίσκεται ακόμη μια αρχαία πολιτεία, η Στράτος, με τον ναό του Διός και το αρχαίο θέατρο. Επόμενος σταθμός η Αμφιλοχία, ο ιστορικός «Καρβασαράς», όπως διατηρείται ακόμη η παλιά ονομασία της στη λαϊκή θύμηση.

Εδώ ξεχωρίζουν η αρχαία Λιμναία, τα ιστορικά μοναστήρια της Παναγιάς στα Ρέθα και της Αγίας Παρασκευής στη Βαρετάδα, τα χωριά του ορεινού Βάλτου, όπως ο Θύαμος και ο Εμπεσός μέχρι το Περδικάκι, τα Βρουβιανά και το Αυλάκι, μέχρι τα όρια πια με τον γειτονικό νομό της Ευρυτανίας. Δύσκολη η ορεινή διαδρομή, μα η ομορφιά του τοπίου και ιδίως οι μαϊάνδροι του Αχελώου, όπως κινείται ανάμεσα στα βουνά, συνθέτουν εικόνες που δύσκολα περιγράφονται με λόγια.

Η δυτική πλευρά της Αιτωλοακαρνανίας, από τη Βόνιτσα και την Πάλαιρο μέχρι τον Μύτικα και τον Αστακό, είναι αρκετά διαφορετική απ' ό,τι έχει δει κανείς μέχρι τώρα στον νομό. Ξεχωρίζουν τα Ακαρνανικά Όρη, που ορθώνουν το ανάστημά τους στην καρδιά της ιστορικής επαρχίας Ξηρομέρου και καθορίζουν την καθημερινότητα στα χωριά τους χάρη στα πλούσια νερά των πηγών τους.

Η γραφική και ήρεμη κωμόπολη της Βόνιτσας με το βυζαντινών χρόνων κάστρο της υπόσχεται γαλήνη και χαλάρωση, τα κάστρα του Γρίβα και του Αγίου Γεωργίου προσφέρουν απ' υψηλού θέα στο πέραςμα από τη Στερεά στη Λευκάδα, ενώ στην πιο τουριστική Πάλαιρο συναντάς έναν αέρα περισσότερο κοσμοπολίτικο, με τη Λευκάδα να «γεμίζει» τον ορίζοντα.

Συνεχίζοντας την παράκτια διαδρομή, ο δρόμος οδηγεί στα γραφικά και προφυλαγμένα λιμάνια του Ξηρομέρου, συνδυαστικοί κρίκοι με τα απέναντι νησιά του Ιονίου: ο Μύτικας, με στολίδι του την αρχαία πόλη της Αλυζίας και ο Αστακός, με τα ίχνη του κάστρου Δραγαμέστου. Η διαδρομή ολοκληρώνεται στο σημείο αφετηρίας, τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, σε ένα από τα πιο ατμοσφαιρικά τοπία της Αιτωλοακαρνανίας.

Φυσικό περιβάλλον

Το ανάγλυφο της Αιτωλοακαρνανίας είναι εξαιρετικά ποικίλο. Εκτεταμένοι ορεινοί όγκοι εναλλάσσονται συνεχώς με ποταμοκοιλιάδες, λίμνες, προσχωσιγενείς πεδιάδες και καταλήγουν σε βραχώδεις ακτές σε ακρογιαλιές και υγρότοπους. Οι κύριοι ορεινοί όγκοι του νομού είναι τα Ακαρνανικά όρη, το Μακρινόρος και τα Όρη Βάλτου, το

Παναιτωλικό Όρος, το Ριγάνι. Ιδιαιτερότητα στην περιοχή αποτελεί το όρος Οξιά, όπου οι ομαλές του ράχες είναι πυκνοδασωμένες με βελανιδιές και έλατα. Ψηλότερα όμως συνθέτουν ένα μοναδικό στη Νότια Ελλάδα ορεινό τοπίο, όπου υποαλπικά χορτολίβαδα εναλλάσσονται με συστάδες του νοτιότερου δάσους οξιάς της Ευρώπης. Στην παράκτια Ναυπακτία υψώνονται βίαια πάνω από τη θάλασσα δύο ασβεστολιθικοί όγκοι, που διαμορφώνουν έντονα το τοπίο. Είναι η κωνική Κλόκοβα και η κρημνώδης Βαράσοβα, πλούσια σε σπήλαια και βυζαντινά ασκηταριά. Μεταξύ του Μεσολογγίου και της Τριχωνίδας απλώνει τις δασωμένες κορυφές του σε μεγάλη έκταση ο Αράκυνθος. Τμήμα του καταλήγει σε εντυπωσιακούς βραχώδεις σχισμένους βαθιά από τέσσερα φαράγγια. Μεγαλύτερο και εντυπωσιακότερο είναι αυτό της Κλεισούρας, ένα μνημείο φύσης που προκαλεί δέος και αποτελεί ενδιαίτημα πολλών και σπάνιων μορφών άγριας ζωής.

Σκουρόχρωμα ελατοδάση καλύπτουν μεγάλες εκτάσεις των βουνών της Ναυπακτίας, του Παναιτωλικού και Ορέων Βάλτου. Βαθύσκιατα δάση πλατύφυλλης βελανιδιάς καλύπτουν χιλιάδες στρέμματα στον Αράκυνθο, το Μακρινόρος και τη Ναυπακτία. Μοναδικότητες στη χώρα μας αποτελούν το εξαιρετικό αρχέγονο δάσος ήμερης βελανιδιάς στο νότιο Ξηρόμερο και το αλουβιακό δάσος τύπου «στοάς» στο Φράζο Λεσινίου.

Η Αιτωλοακαρνανία, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, αποτελεί αποδέκτη μεγάλων υδροκριτικών λεκανών. Δύο μεγάλα ποτάμια διασχίζουν της γη της. Ο θεοπόταμος Αχελώος και ο μυθικός Εύηνος (Φίδαρης). Τα ζωοφόρα νερά τους συλλέγονται στις κοίτες μετά από δαιδάλους διαδρομών, ορμώμενα από εκατοντάδες πηγές, κεφαλάρια, ρέματα και παραπόταμους. Σχηματίζουν έτσι ένα μοναδικό υδρογραφικό δίκτυο, σε περιοχές ανέγγιχτου φυσικού κάλλους. Η «υδρούσα» Αιτωλοακαρνανία δέχτηκε στον γεωλογικό χρόνο μια έντονη γεωτεκτονική αλλαγή. Δημιουργήθηκε ένα μεγάλο βύθισμα από τον Αμβρακικό ως το βουνό Αράκυνθος. Τα νερά πλήρωσαν το βύθισμα, το οποίο σταδιακά άρχισε να προσχώνεται, να ρηχαίνει, ώσπου σήμερα απέμειναν σ' αυτό τέσσερις μεγάλες λίμνες. Η Αμβρακία, ο Οζερός, η Λυσιμαχία και η μεγαλύτερη λίμνη της χώρας Τριχωνίδα, έκτασης 97.000 στρεμμάτων.

Τρεις μεγάλοι ταμιευτήρες έχουν δημιουργηθεί στην κοίτη του Αχελώου, με την κατασκευή αντίστοιχων υδροηλεκτρικών φραγμάτων. Των Κρεμαστών, που είναι και ο μεγαλύτερος της χώρας, του Καστρακίου και του Στράτου, οι οποίοι καθιστούν την Αιτωλοακαρνανία τον πρώτο νομό της χώρας σε παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Μεγάλες πεδινές εύφορες εκτάσεις στον νομό υπάρχουν στη λεκάνη των λιμνών της περιοχής Αγρινίου. Επίσης, οι αλουβιακές προσχώσεις του Αχελώου και του Εύηνου στην περιοχή του Μεσολογγίου-Αιτωλικού-Οινιάδων δόμησαν μια πραγματικά «γη της επαγγελίας», αρδευόμενη σήμερα σε σημαντικό ποσοστό της. Η πεδινή

αυτή έκταση καταλήγει στο σύμπλεγμα των υγροτόπων Μεσολογγίου – Εκβολών Αχελώου. Εδώ συναντάει κανείς τη μεγαλύτερη ενιαία λιμνοθάλασσα της Μεσογείου έκτασης 145.000 στρεμμάτων, αλίπεδα, αμμοσύρσεις, αλμυρόβαλτους, λασποτόπια, καλαμιώνες, υγρολίβαδα, νησίδες αλοφύτων αλλά και τη μεγαλύτερη λουρονησίδα της Ελλάδας, του Λούρου, μήκους 14 χιλιομέτρων.

Ιστορική πορεία

Στην Αιτωλοακαρνανία, η ύπαρξη ανθρώπινου πολιτισμού χάνεται στα βάθη της προϊστορικής εποχής, όπως μαρτυρούν τα εργαλεία από πυριτόλιθο που ανακαλύπτονται κύρια στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές. Ευρήματα κατοίκησης από την νεολιθική εποχή (λίθινα εργαλεία αλλά και σπήλαια με νεολιθική κεραμική) συναντάμε σε σπήλαια της Βαράσοβας, σε σπήλαια της περιοχής Αστακού και στον λόφο της Ιθωρίας. Στον Αστακό βρέθηκαν εγκαταστάσεις της πρώιμης εποχής του χαλκού. Μέσα από τους μύθους φαίνεται ότι οι πρώτοι κάτοικοι της περιοχής ήταν οι Κουρήτες, οι οποίοι έχουν ενεργή παρουσία σε πολλούς μύθους και δράματα. Θεωρούνται οι εφευρέτες του τύμπανου και του πυρίχειου χορού.

Κατά την αρχαία εποχή αναπτύσσονται παράλληλα στην περιοχή δύο σημαντικοί πολιτισμοί. Των Αιτωλών και των Ακαρνανών. Φυσικό γεωγραφικό όριό τους, για το οποίο έριζαν, ήταν ο Αχελώος. Οι Αιτωλικοί οικισμοί αναπτύσσονται κυρίως στις παρυφές των πεδινών εκτάσεων στις νότιες υπώρειες του Αρακύνθου και στην περιοχή γύρω από την Τριχωνίδα και το Θέρμο. Οι κάτοικοι νέμονταν τα πλούσια αγαθά της φύσης, το κυνήγι, τα αλιεύματα. Καλλιέργησαν συστηματικά την ελιά, το αμπέλι, τα δημητριακά. Ο Όμηρος κάνει αναφορά στην Ιλιάδα σε πέντε αιτωλικές πόλεις, που έστειλαν πλοία στην εκστρατεία κατά της Τροίας, με αρχηγό τον Θόα. Ήταν η Πλευρώνα, η Καλυδώνια, η Πυλήνη, η Χαλκίς και η Ώλενος. Το έθνος των Αιτωλών οργανώνεται σε πόλεις-κράτη με κοινή αιτωλική – ελληνική και θρησκευτική συνείδηση. Από τις αρχές του 4ου π.Χ. αιώνα διαμορφώνεται το Κοινό των Αιτωλών, το οποίο ευνοεί την ανάπτυξη πολιτειακών θεσμών και δημοκρατίας. Το Κοινό, που βασιζόταν στο φυλετικό έθνος-κράτος, εξελίσσεται κατά την πρώιμη ελληνιστική περίοδο σε ομοσπονδία πόλεων, την Αιτωλική Συμπολιτεία. Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας όπου η Δημοκρατία εφαρμόζεται πέρα από τα στενά όρια μιας πόλης-κράτους. Σημαντική στιγμή της αιτωλικής ιστορίας αποτελεί η νίκη και αναχαίτιση των πολεμικών ορδών των Γαλατών το 279 π.Χ. Οι Ακαρνανές δημιουργούν κι αυτοί Κοινό πριν το 400 π.Χ., στο οποίο οι πόλεις-κράτη συνεργάζονται σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Οι παράκτιες ακαρνανικές πόλεις δέχονται αποικιστικές επιδράσεις και αναπτύσσουν εμπόριο.

Το 30 π.Χ. γίνεται υποχρεωτική μετοίκηση σημαντικού ποσοστού του Αιτωλικού και Ακαρνανικού πληθυσμού στην νεοϊδρυθείσα Νικόπολη. Η περιοχή αυτή την περίοδο παρακαμάζει. Όμως την περίοδο των πρώτων χριστιανικών χρόνων παρατηρείται ανάπτυξη και αύξηση του πληθυσμού. Χτίζονται αρκετοί μεγάλοι παλααιοχριστιανικοί ναοί βασιλικού ρυθμού. Την περίοδο της Τουρκοκρατίας ο πιεζόμενος ελληνικός πληθυσμός των αστικών κέντρων και των πεδινών βρίσκει διέξοδο στα ορεινά. Εκεί οργανώνεται κοινωνικά και οικονομικά με θαυμαστό τρόπο. Μνημεία της περιόδου αυτής είναι τα λιθόκτιστα «αμφιθέατρα» χιλιάδων πεζούλων στις βουνοπλαγιές. Πιο χαρακτηριστικά είναι στη Ναυπακτία και στα ορεινά χωριά του Θέρμου.

Το Μεσολόγγι κατά τον 17ο αιώνα έως το 1770 γνωρίζει μεγάλη ακμή, αναπτύσσει ποντοπόρο στόλο και προωθεί τα γράμματα. Με την αποτυχημένη εξέγερση των Ορλωφικών το 1770 η πόλη καταστρέφεται, όπως και άλλοι οικισμοί της περιοχής και ο πληθυσμός πιέζεται υπό τον οθωμανικό ζυγό.

Το πλούσιο και έντονο παρελθόν της Αιτωλίας και Ακαρνανίας αποτυπώνεται και επιβεβαιώνεται στο πλήθος των μνημείων που άφησαν όλες οι ιστορικές περιόδους. Τα εξήντα περίπου κάστρα-ακροπόλεις, τα έξι αρχαία θέατρα, αρχαίοι ναοί, πλήθος βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων, ναών, μονών, ασκηταριών και έργων τέχνης, αποτελούν όλα τους μια αξιοζήλευτη πολιτιστική παρακαταθήκη, πηγή γνώσης και θεμέλιο του σύγχρονου πολιτισμού. Κατά τις περιόδους της ενετικής και οθωμανικής κυριαρχίας που διήλθε η Αιτωλία και Ακαρνανία, έλαμψαν πολλές μορφές του πνεύματος. Παραγωγή πνευματικού έργου αυτή την περίοδο συντελείται και σε διάφορες μονές της περιοχής, ενώ στο Μεσολόγγι το 1760 ιδρύεται από τον Παναγιώτη Παλαμά η Παλαμαία Σχολή, που αποτέλεσε πνευματικό πυρήνα ολόκληρης της Δυτικής Ρούμελης.

Αρχαία θέατρα

Η Αιτωλοακαρνανία είναι γνωστή για τα αρχαία της θέατρα. Έξι συνολικά αρχαία θέατρα βρίσκονται στην Αιτωλοακαρνανία, κάποια απ' αυτά γνωστά και επισκέψιμα, κάποια άλλα εν αναμονή αξιοποίησης. Το μεγαλύτερο όλων είναι το θέατρο στην αρχαία Στράτο, του 4ου π.Χ. αι., χωρητικότητας έως και 7.000 θέσεων. Επισκέψιμο, μόλις 12 χιλιόμετρα κοντά στο Αγρίνιο. Ίσως το καλύτερα διατηρημένο είναι το θέατρο στις Οινιάδες, επίσης του 4ου π.Χ. αι., που κατά καιρούς φιλοξενεί και παραστάσεις. Βρίσκεται πολύ κοντά στην Κατοχή, 32 χιλιόμετρα από το Μεσολόγγι.

Ένα θέατρο με μια ιδιαιτερότητα είναι αυτό της αρχαίας Καλυδώνας (11 χιλιόμετρα από το Μεσολόγγι), με την όχι κυκλική μα μάλλον ορθογώνια ορχήστρα, μια λεπτο-

A

μέρεια που συναντάται σπάνια. Το θέατρο στην ακρόπολη της αρχαίας Μακύνειας, μια ανάσα από τη γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου έχει σίγουρα την καλύτερη θέα απ' όλα, με τον Πατραϊκό κόλπο να ανοίγεται μπροστά του.

Πολύ ενδιαφέρον είναι και το αρχαίο θέατρο της Πλευρώνας, λίγο έξω από το Μεσολόγγι, με θέα στη λιμνοθάλασσα, όπου σώζονται 16 σειρές εδωλίων. Τελευταίο, και δύσκολα επισκέψιμο, το θέατρο στο Αμφιλοχικό Άργος, περίπου 12 χιλιόμετρα από την Αμφιλοχία. Το θέατρο αυτό ανακαλύφθηκε τυχαία το 1916 και ακόμη δεν έχει ανασκαφεί επαρκώς ώστε να υπάρξει η δυνατότητα επίσκεψης.

Νεότερη ιστορία

Η πρότυπη και υποδειγματική κοινωνική οργάνωση του ελληνικού πληθυσμού, που βασιζόταν στον θεσμό των κοινοτήτων, τα οργανωμένα αρματολίκια, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στη διαμόρφωση του επαναστατικού κλίματος που θα οδηγούσε στη εθνεξέγερση και την ελευθερία. Πολλοί είναι οι Αιτωλοακαρνανές που μούνται στην Φιλική Εταιρία.

Ο αγώνας άρχισε στις 3 Μαΐου 1821 με την επίθεση του οπλαρχηγού του Ζυγού Δημητρίου Μακρή κατά φοροεισπρακτόρων της Υψηλής Πύλης και κράτησε ως τον Απρίλιο του 1829. Εθνικές μορφές του αγώνα που έδρασαν στην περιοχή και αναδείχτηκαν ήταν ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, ο Νότης Μπότσαρης, ο Μάρκος Μπότσαρης, ο Δήμος Τσέλιος, ο Γιάννης Βαρνακιώτης και πολλοί άλλοι επώνυμοι και ανώνυμοι.

Η δραματικότερη σελίδα του αγώνα γράφτηκε στο ηρωικό Μεσολόγγι, το οποίο πολιορκήθηκε δύο φορές. Η πρώτη πολιορκία έγινε την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου του 1822 και αποκρούστηκε με επιτυχία. Η δεύτερη πολιορκία αποτελεί μια από τις ύψιστες στιγμές ηρωισμού και αυτοθυσίας της παγκόσμιας ιστορίας, και ταυτόχρονα την πιο συγκλονιστική και βαμμένη με αίμα σελίδα της Ελληνικής Επανάστασης. Οι 10.500 Έλληνες, εκ των οποίων 3.500 ήταν πολεμιστές και μεταξύ αυτών Σουλιώτες και Φιλέλληνες, πολιορκούνται από τον Απρίλιο του 1825 από τις δεκάδες χιλιάδες τουρκικού στρατού. Δεν συνθηκολογούν, δεν παραδίνονται, λιμοκτονούν αποκλεισμένοι από στεριά και θάλασσα και την νύχτα της 10^{ης} Απριλίου του 1826 αποφασίζουν ηρωική έξοδο, αποφασισμένοι για ελευθερία ή θάνατο. Ακολούθησε μεγάλη σφαγή και καταστροφή της πόλης. Η ηρωική έξοδος του Μεσολογγίου εμψύχωσε και ανέβασε το ηθικό των αγωνιστών σε όλη την Ελλάδα. Παράλληλα, δημιούργησε το έμπρακτο ενδιαφέρον δυνάμεων της Δύσης για τη στήριξη του αγώνα των Ελλήνων.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, ο νεοϊδρυθείς νομός παίζει σημαντικότατο ρόλο στα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δρώμενα της χώρας. Πέντε πρω-

θυπουργοί αυτή την περίοδο είναι Αιτωλοακαρνανές. Ο Σπυρίδων Τρικούπης, ο Δημήτριος Βάλβης, ο Ζηνόβιος Βάλβης, ο Επαμεινώνδας Δεληγιώργης και η πλέον ολοκληρωμένη πολιτική προσωπικότητα του αιώνα, ο Χαρίλαος Τρικούπης. Άλλη μια σημαντική μορφή της νεότερης ιστορίας που γέννησε η Αιτωλοακαρνανία είναι ο Δαμασκηνός Παπανδρέου, που διετέλεσε αρχιεπίσκοπος, αντιβασιλέας και πρωθυπουργός τα δύσκολα χρόνια της γερμανικής κατοχής και του εμφυλίου.

Οι ορεινές κοινότητες του νομού έχουν ήδη διαμορφωθεί μέσα στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Μετά την επανάσταση και ως τα μέσα του 20ου αιώνα γνωρίζουν σημαντική ακμή. Η κτηνοτροφία στην παραδοσιακή της μορφή ακμάζει αυτά τα χρόνια. Οι εύφορες πεδινές εκτάσεις της περιοχής, ο εκτεταμένος κάμπος του Ευήνου-Μεσολογγίου-Αχελώου, οι μεγάλοι κάμποι του Αγρινίου και των λιμνών του και τα ομαλά υψίπεδα της περιοχής, αποτελούν χώρο διαχείμασης πολλών ημιονομάδων κτηνοτρόφων. Την ίδια περίοδο στα ημιορεινά συνεχίζεται η συστηματική καλλιέργεια της ελιάς και του αμπελιού, ενώ στους κάμπους εντατικοποιείται η καλλιέργεια του καλαμποκιού. Από τους αρχαίους χρόνους γίνονται προσπάθειες στράγγισης ελωδών εκτάσεων και διευθέτησης υδάτων, οι οποίες τελικώς απέδωσαν δεκάδες χιλιάδες στρέμματα καλλιεργήσιμης γης.

Καθοριστική στην ανάπτυξη του νομού είναι η καπνοκαλλιέργεια, που εμφανίζεται ήδη από τον 19ο αιώνα, όμως στις αρχές του 20ου οργανώνεται και επεκτείνεται πολύ. Παράλληλα, αναπτύσσεται η εμπορία του προϊόντος και η βιομηχανία της τυποποίησης με τεχνολογία προηγμένη για την εποχή. Ο κλάδος της καπνεμπορίας, με επίκεντρο το Αγρίνιο, αποτελεί σημαντικό και επιλήψιμο μέγεθος της Εθνικής Οικονομίας.

Πολιτισμός

Ο λαϊκός πολιτισμός της υπαίθρου της Αιτωλοακαρνανίας, καθ' όλη τη διάρκεια της νεότερης ιστορικής περιόδου, έχει να επιδείξει πολλά επιτεύγματα. Βιώνει έναν μοναδικό πλούτο εθίμων και παραδόσεων, τελετουργιών και εκδηλώσεων, καλλιέργει τις τέχνες και συνυπάρχει αρμονικά με τα φυσικά στοιχεία. Αφήνει σήμερα μια μεγάλη και πλούσια πολιτισμική κληρονομιά. Χιλιάδες τα δημοτικά τραγούδια και οι δημοτικοί οργανοπαίχτες. Ισχυρές μουσικές παραδόσεις διατηρούν το Μεσολόγγι, το Αιτωλικό και χωριά της παραχελωτίτιδας, τόποι που καλλιεργούν παράλληλα την βυζαντινή μουσική παράδοση.

Κληρονομιά με μεγάλη ιστορική, αρχιτεκτονική και χρηστική αξία αποτελούν τα τριάντα τουλάχιστον πετρογέφυρα του νομού. Στην ορεινή Αιτωλοακαρνανία εκατοντάδες νερόμυλοι, ένα δίκτυο μονοπατιών συχνά πετρόκτιστων, καλύβες με πλάκες στη στέγη, αποτελούν όλα τους μνημεία-μάρτυρες ενός βαθιά ριζωμένου πολιτισμού.

Την νεότερη περίοδο η Αιτωλοακαρνανία γέννησε προσωπικότητες, που διέπρεψαν στο χώρο των γραμμάτων και της τέχνης. Ποιητές όπως ο Κωστής Παλαμάς, ο Μιλτιάδης Μαλακάσης, ο Γεώργιος Δροσίνης. Λογοτέχνες όπως ο Κώστας Χατζόπουλος, οι Θεμιστοκλής και Γεώργιος Αθανασιάδης-Νόβας (Αθάνας), ο Γιάννης Βλαχογιάννης, ο Αντώνης Τραυλαντώνης, η χαράκτρια Βάσω Κατράκη, ο ζωγράφος Δημήτρης Κασόλας, ο ευθυμογράφος Σταμάτης Σταματίου, ο σκηνοθέτης Δημήτρης Ροντήρης, ο γλύπτης Χρήστος Καπράλος, η επί των παραδοσιακών χορών Δώρα Στράτου, ο κριτικός, συγγραφές, ποιητής και ακαδημαϊκός Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος.

Παρόν-μέλλον

Η σύγχρονη Αιτωλοακαρνανία, προικισμένη με τοπία απaráμιλλης ομορφιάς, με άφθονους φυσικούς πόρους και σπουδαία πολιτιστική κληρονομιά, ζει έντονα το πα-

ρόν, προσαρμόζεται γρήγορα στις αλλαγές που αυτό επιφέρει, συνειδητοποιεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και προσανατολίζεται μεθοδικά και αποφασιστικά σε μια νέα τροχιά ανόδου και αειφορικής ανάπτυξης.

Η οικονομία του νομού βασίζεται κατά κύριο λόγο στον πρωτογενή τομέα. Τα τελευταία όμως χρόνια έχουν αναπτυχθεί σημαντικές δραστηριότητες στους τομείς των μεταποιητικών επιχειρήσεων και του τουρισμού. Μέχρι πρότινος η Αιτωλοακαρνανία ήταν μια από τις κυριότερες περιοχές της χώρας στην παραγωγή καπνού. Σήμερα είναι η 3η περιοχή πανελλαδικώς σε παραγωγή τυριού και η 5η σε παραγωγή κρέατος. Σημαντικά μεγάλη είναι και η παραγωγή λαδιού και βρώσιμων ελιών. Μερικές εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα κάμπων αρδεύονται και στηρίζουν εποχικές καλλιέργειες καλαμποκιού, τριφυλλιού, βαμβακιού, φρούτων και κηπευτικών. Ο νομός έχει ακόμη μεγάλες εκτάσεις με εσπεριδοειδή, ενώ τα τελευταία χρόνια γνωρίζουν ιδιαίτερη ανάπτυξη εξειδικευμένες σύγχρονες καλλιέργειες, όπως τα σπαράγγια και η φράου-

A

λα. Παράλληλα, πολλοί αγρότες έχουν στραφεί ήδη στην βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, με έναν σημαντικό και σταθερά αυξανόμενο αριθμό εκμεταλλεύσεων.

Το 45% της έκτασης της Αιτωλοακαρνανίας είναι βοσκοτόπια. Οι γεωλογικές, εδαφικές και κλιματικές συνθήκες, τα νερά και γενικότερα το φυσικό τοπίο στον νομό, ευνοούν ιδιαίτερα την κτηνοτροφία. Πολύ σημαντικό ποσοστό της αγροτικής οικονομίας αφορά στην παραδοσιακή κτηνοτροφία, με ζώα ελεύθερης βοσκής, δραστηριότητα που ανάγεται χιλιάδες χρόνια πίσω και διαμόρφωσε ισχυρή παράδοση. Τα προϊόντα μιας τέτοιας κτηνοτροφίας στην πρωτογενή τους μορφή είναι υψηλής ποιότητας.

Στον νομό δεν υπάρχει μεγάλος στόλος σκαφών πελαγικής αλιείας. Όμως, ανεπτυγμένη είναι η παράκτια αλιεία με μικρά αλιευτικά σκάφη. Μοναδική για την Ελλάδα είναι η αλιευτική παράδοση που διαμορφώθηκε στους μεγάλους υγρότοπους με επίκεντρο το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό. Αιώνες τώρα εφαρμόζεται η πρακτική διαχείρισης των ιχθυοπληθυσμών των λιμνοθαλασσών με τη μέθοδο των διβαριών. Αλιεύονται χέλια, τσιπούρες, λαβράκια, κεφαλοειδή κ.ά. Παράγεται το πολύτιμο αυγοτάραχο.

Τα τελευταία 20 χρόνια έχει επιτύχει μεγάλη ανάπτυξη στον νομό ο τομέας των υδατοκαλλιεργειών. Οι θαλάσσιες καλλιέργειες της τσιπούρας και του λαβρακιού αφορούν στον κύριο όγκο αυτής της παραγωγής. Πυρήνες ανάπτυξής τους αποτελούν οι παράκτιες ζώνες με τους απήνεμους όρμους στο Ιόνιο και τον Αμβρακικό Κόλπο.

Η μελισσοκομία αποτελεί έναν ακόμη δυναμικό τομέα με μεγάλη προοπτική ανάπτυξης. Το κλίμα και η βλάστηση που υπάρχουν στον νομό αποτελούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου.

Η Αιτωλοακαρνανία συνειδητοποιεί ότι έχει τη γόνιμη γη, τα νερά και ό, τι απαιτείται για να κάνει το επόμενο βήμα στην ανάπτυξη του αγροτικού της τομέα, σε μια κατεύθυνση που θα τη χαρακτηρίζει η αειφορία και η ποιότητα.

Σημαντική βιομηχανική δραστηριότητα αφορά στην παραγωγή και τυποποίηση αλατιού. Οι αλυκές Μεσολογγίου είναι οι μεγαλύτερες στη χώρα και παράγουν πλέον το 50% της εθνικής παραγωγής αλατιού. Οι Αιτωλοακαρνανίες συνειδητοποιούν ότι η επεξεργασία και η τυποποίηση των προϊόντων τους από τους ίδιους, δίνει σε αυτά προστιθέμενη αξία και βοηθά στην ευημερία της τοπικής κοινωνίας.

Στον τομέα της πνευματικής δημιουργίας, των τεχνών, των συλλογικών δράσεων και της επικοινωνίας υπάρχει ιδιαίτερα έντονη δραστηριότητα σε όλο τον νομό. Άνθρωποι αφιερωμένοι στην τέχνη, τη ζωγραφική, τη γλυπτική και τη χαρακτική ανοίγουν νέους δρόμους με τις δημιουργίες τους.

Πολλές είναι οι συλλογικές δραστηριότητες στον νομό,

που προάγουν τον πολιτισμό και διαπλάθουν κοινωνική συνείδηση, όπως η Ιστορική-Αρχαιολογική Εταιρεία Δυτικής Ελλάδας στο Αγρίνιο, η Γυμναστική Εταιρεία Αγρινίου, οι Ορειβατικοί Σύλλογοι Ναυπάκτου, Μεσολογγίου και Αγρινίου, οι Αερολέσχες Μεσολογγίου και Αγρινίου, οι Ναυτικοί Όμιλοι των τριών μεγάλων πόλεων. Στο Αγρίνιο λειτουργεί η Πανεπιστημιακή Σχολή Διαχείρισης Φυσικών Πόρων και Επιχειρήσεων. Στο Μεσολόγγι λειτουργούν τρεις σχολές Τ.Ε.Ι. με επτά εξειδικευμένα τμήματα σπουδών. Στο Μεσολόγγι και στο Θέρμο λειτουργούν Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Στο Αγρίνιο δραστηριοποιείται το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο, το οποίο έχει καταξιωθεί πανελλαδικά για τις υψηλού επιπέδου παραστάσεις που ανεβάζει, ενώ στο Μεσολόγγι και στο Αιτωλικό λειτουργούν Θεατρικές Ομάδες και Καλλιτεχνικά Εργαστήρια. Δημοτικές βιβλιοθήκες υπάρχουν σε όλες τις μεγάλες πόλεις του νομού. Σημαντικοί πολιτιστικοί θησαυροί του νομού φυλάσσονται και εκτίθενται στο Παπαστράτειο Αρχαιολογικό Μουσείο Αγρινίου, ενώ πίνακες μεγάλων ζωγράφων εκτίθενται στην πινακοθήκη του παλαιού Δημαρχείου Μεσολογγίου.

Στον νομό λειτουργούν τρία νοσοκομεία, τρεις ιδιωτικές κλινικές και οκτώ κέντρα υγείας. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σε όλο τον νομό έντονη κινητικότητα στον τομέα των εκδόσεων, που αφορούν συγγραφικές εργασίες και ποιήματα, αρθρογραφία, κυκλοφορία εφημερίδων και άλλων εντύπων. Δραστηριοποιούνται επίσης πολλοί σύλλογοι Αιτωλοακαρνανών, εντός και εκτός νομού, πατριδοποικιοί αλλά και με πιο εξειδικευμένες στοχεύσεις.

Οι υπάρχουσες υποδομές ευνοούν την επικοινωνία του νομού με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η γέφυρα «Χαρίλαος Τρικούπης» στα στενά Ρίου – Αντιρρίου αποτελεί την κύρια πύλη επικοινωνίας του νομού. Λειτουργεί επίσης η γέφυρα-σήραγγα στα στενά Ακτίου-Πρέβεζας. Η Ιόνια Οδός, η οποία είναι υπό κατασκευή, θα παίξει σημαντικότατο ρόλο στην επικοινωνία με την Ήπειρο, την Εγνατία Οδό και τα νησιά του Ιονίου. Το μεγάλο λιμάνι στο Πλατυγιάλι Αστακού, διεθνών προδιαγραφών, αποτελεί κομβικό διαμετακομιστικό κέντρο, ενώ το αεροδρόμιο στο Άκτιο μπορεί να προσφέρει περαιτέρω στην επικοινωνία και στον τουρισμό.

Οι πολίτες της Αιτωλοακαρνανίας αντιλαμβάνονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής τους. Συνειδητοποιούν το μακρύ ιστορικό παρελθόν τους, το μοναδικό και ανεξερεύνητο μνημειακό τους απόθεμα, τον πλούτο των φυσικών πόρων που διαθέτει ο τόπος τους, τη σπάνια φυσική τους κληρονομιά. Σέβονται και βιώνουν πανάρχαια στοιχεία της πολιτισμικής παρακαταθήκης τους και της λαϊκής τους παράδοσης. Ανοίγουν τις αισθήσεις τους στον σύγχρονο κόσμο, λαμβάνουν τα μηνύματα, τις τάσεις και τις εξελίξεις των καιρών. Παντρεύουν αρμονικά το παλιό με το νέο και δημιουργούν.

A

— Ποιό είναι το πολιτιστικό προφίλ της πόλης του Μεσολογγίου;

Πραγματικά ανθρώπινη πόλη το Μεσολόγγι και με ποιότητα ζωής εντυπωσιάζει με την έντονη πνευματική και καλλιτεχνική δραστηριότητα των κατοίκων της και το εμπνευσμένο πολιτιστικό της προφίλ. Οι πιο σημαντικές πολιτιστικές δράσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο είναι ένα μείγμα δράσεων επετειακού εορτασμού λαογραφικής παράδοσης, αρχαίου δράματος και σύγχρονων εικαστικών.

Γιορτές Εξόδου Δεν αντιλαμβάνεσαι το μέγεθος της κατάνυξης, της συγκίνησης και του δέους αν δεν παραβρεθείς στους πένθιμους εορτασμούς της Κυριακής των Βαΐων, στην επέτειο της Εξόδου. Πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στο Μεσολόγγι και αποτελούν φόρο τιμής γι' αυτούς που έπεσαν ηρωικά κατά την Έξοδο του Μεσολογγίου το 1826. Κάθε Σάββατο Λαζάρου και Κυριακή των Βαΐων πραγματοποιείται καταδυτική πομπή-μνημόσυνο με την περιφορά του πίνακα της Εξόδου και την οποία συνοδεύει η νεολαία της πόλης με παραδοσιακές φορεσιές, αντιπροσωπεύει πολλών πόλεων της Ελλάδος και του εξωτερικού, πρέσβεις ξένων χωρών και συνήθως, ο αρχηγός του κράτους ή ο πρωθυπουργός. Κορύφωση των εορτών Εξόδου αποτελεί η αναπαράσταση της ανατίναξης της πυριτιδατοθήκης του Χρήστου Καψάλη. Τέλος πραγματοποιείται ο πανελλήνιος αγώνας του «Δρόμου Θυσίας», που ακολουθεί το δρομολόγιο των εξοδιτών.

Πανηγύρι του Αη-Συμιού Το τριήμερο του Αγίου Πνεύματος πραγματοποιείται στο Μεσολόγγι το Πανηγύρι του Αη Συμιού - μια παραδοσιακή τοπική γιορτή. Πρόκειται ίσως για το πιο αυθεντικό Ελληνικό Πανηγύρι, που σώζεται ανέπαφο ως τις μέρες μας και διακρίνεται για τον συνδυασμένο ιστορικό και θρησκευτικό του χαρακτήρα. Σύμφωνα με τεκμηριωμένες ιστορικές μαρτυρίες, διοργανώνεται στο Μεσολόγγι ήδη από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης της Ιεράς Πόλεως και προφανώς είναι το μοναδικό αστικό Πανηγύρι στην Ελλάδα. Ο εορτασμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με αυτό τούτο το έπος της Εξόδου του Μεσολογγίου. Οι Μεσολογγίτες, που συμμετέχουν σήμερα στο Πανηγύρι, συγκροτούν οργανωμένα "καπετανάτα", τις λεγόμενες "Παρέες". Το σπουδαιότερο, ωστόσο, είναι ούτως ή άλλως η πάνδημη συμμετοχή στα δρώμενα, που κρατούν 4 μερώνυχτα. Το μουσικό μέρος των εκδηλώσεων έχουν παραδοσιακά αναλάβει πλανόδιοι τσιγγάνοι μουσικοί, που συρρέουν για τον σκοπό αυτό στο Μεσολόγγι και παίζουν σε ζυγιάς, ζουρνά και νταούλι. Κάθε "Παρέα" έχει την δική της ζυγιά, που την συνοδεύει στα προεόρτια και, στην συνέχεια, στην ολονυχτία του Πανηγυριού. Η εγκάρδια αυτή συμμετοχή των τσιγγάνων μουσικών είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη και αποτελεί συστατικό, εκ των ων ουκ άνευ, στοιχείο του εορτασμού.

Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου Οινιάδων Τον Αύγουστο του 1986 το αρχαίο θέατρο Οινιάδων θα «αναστηθεί» μετά από 2.500 χρόνια και η επαναλειτουργία του θεάτρου θα αποτελέσει σημαντικό πολιτιστικό γεγονός για όλη την Ελλάδα. Κάθε χρόνο καταρτίζεται ένα πρόγραμμα πολιτιστικής δράσης με εξαιρετικά αποτελέσματα. Σήμερα το Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου Οινιάδων έχει ενταχθεί στο Φεστιβάλ Αθηνών μετά από απόφαση του Υπουργού Τουρισμού το 1994. Μέχρι σήμερα έχουν «διδασχθεί» περίπου 80 παραστάσεις αρχαίου ελληνικού

δράματος. Έτσι, δημιουργήθηκε με τον τρόπο αυτό ένας πρωτόγνωρος πολιτισμικός διάυλος ανθρώπινης επικοινωνίας και τέχνης που κρατάει σε υψηλό επίπεδο την πολιτιστική δημιουργία.

Έκθεση Φωτογραφίας - Φεστιβάλ Φωτογραφίας Ιδρύθηκε το 2012 και έχει ως στόχο να αναδείξει την τέχνη της φωτογραφίας και να φέρει σε επαφή φωτογράφους και κοινό μέσω μιας δημιουργικής αλληλεπίδρασης. Πραγματοποιείται με τη συμπαράσταση του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, τα μέλη της Φωτογραφικής Λέσχης Μεσολογγίου και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Συνεργάζεται στενά με το Μουσείο Μπενάκη και έχει φιλοξενήσει εκθέσεις μεγάλων και διεθνώς καταξιωμένων Ελλήνων φωτογράφων, όπως οι Κώστας Μπαλάφας, Δημ. Χαρισιάδης, Δημήτρης Μεσσήνης, Άρης Μεσσήνης, Γ. Μπεχράκης. Από το 2014 με τη συμμετοχή καταξιωμένων Ελλήνων και ξένων φωτογράφων έγινε διεθνές κατακτώντας σημαντική θέση στον παγκόσμιο χάρτη της φωτογραφίας.

Ιππικοί Αγώνες Αγίου Γεωργίου Οι ιππικοί αυτοί αγώνες διεξάγονται κάθε χρόνο στο χώρο δίπλα στον μικρό βυζαντινό ναό του Αγίου Γεωργίου την ημέρα του εορτασμού του. Έχουν τις ρίζες τους στις αρματοδρομίες της αρχαίας Καλυδώνας, αλλά παράλληλα γίνονται για να τιμήσουν τον έφιππο Αϊ-Γιώργη της χριστιανικής παράδοσης. Μετά το πέρας του αγώνα ακολουθεί η βράβευση του νικητή.

Πανηγύρι της Αγίας Αγάθης Το πανηγύρι αυτό, που είναι το αποκορύφωμα των εκδηλώσεων της πόλης του Αιτωλικού, έχει θρησκευτικό χαρακτήρα και κατά τη διάρκειά του αναβιώνουν σημαντικά ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία, που διατηρούνται ακόμη μέχρι σήμερα ανέθευτα. Η Αγία Αγάθη γιορτάζεται δύο φορές το χρόνο, στις 5 Φεβρουαρίου και στις 23 Αυγούστου, που γιορτάζονται τα Εννιάμερα της Παναγίας. Ψυχή του πανηγυριού και ο κορμός, γύρω από τον οποίο πλέκεται αυτό, είναι οι αρματωμένοι. Απαραίτητο δε συμπλήρωμά του είναι η ζυγιά, που αποτελείται από το νταούλι και τον ζουρνά.

Πανηγύρι Αγίας Παρασκευής στο Νεοχώρι Το πανηγύρι αυτό πραγματοποιείται στις 26 και 27 Ιουλίου, με τη συμμετοχή αρματωμένων υπό τους ήχους του νταουλιού και του ζουρνά, την μεν πρώτη μέρα στο εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής, την δε δεύτερη μέρα το γλέντι μεταφέρεται στο χωριό.

1

Συμβολή στη
μακροπρόθεσμη
στρατηγική

1

Περιγράψτε την ισχύουσα πολιτιστική στρατηγική της πόλης σας κατά τη στιγμή της αίτησης, καθώς και τα σχέδια της πόλης για να ενισχυθεί η ικανότητα του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα, μέσω της ανάπτυξης μακροπρόθεσμων σχέσεων μεταξύ των ανωτέρω τομέων στην πόλη σας.

— Ποιά είναι τα σχέδια για την βιωσιμότητα των πολιτιστικών δράσεων πέραν του έτους του τίτλου;

Η διατήρηση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι το δίπολο, πάνω στο οποίο στηρίζεται η στρατηγική του Δήμου Μεσολογγίου σχετικά με τον πολιτισμό και αποτελεί τον κεντρικό του στόχο. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις -ανθρώπινο και υλικό δυναμικό- στην ανάδειξη των παρακάτω πολιτιστικών εκδηλώσεων, που πραγματοποιούνται σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.

Γιορτές Εξόδου Ετήσιες εκδηλώσεις, που αναφέρονται στο μεγαλείο της Εξόδου του 1826, με διάρκεια δύο περίπου εβδομάδων. Πραγματοποιούνται διαλέξεις, παρουσιάσεις βιβλίων, εικαστικά και θεατρικά δρώμενα, πριν το διήμερο της κορύφωσης των γεγονότων. Παίρνουν μέρος αντιπροσωπείες (σχολεία, σύλλογοι, φορείς) από όλη την Ελλάδα καθώς και αντιπροσωπείες κρατών από το εξωτερικό. Κάθε χρόνο τιμάται μια ευρωπαϊκή χώρα που οι πρόγονοί της έδειξαν την αγάπη τους για την πόλη μέσω του Φιλελληνισμού. Στόχος είναι η ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών πτυχών της χώρας αυτής και η πρόσκληση όσο το δυνατόν περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών για ανταλλαγή απόψεων και στοιχείων πολιτισμού.

Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου Οινιάδων Μια εμπνευσμένη ιδέα του τότε Κοινοτάρχη Κατοχής, του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Αγρινίου και του Πανεπιστημίου Lawrence του Kansas, που «γέννησαν» -πριν τριάντα χρόνια περίπου- ένα πολύ επιτυχημένο Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου, που έχει γίνει πλέον θεσμός. Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται στο αρχαίο θέατρο Οινιάδων – θησαυρός του 4ου π.Χ. αιώνα- και είναι όλες παραγωγές του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου. Κάθε δύο χρόνια η θεατρική ομάδα του Πανεπιστημίου Lawrence του Kansas «ανεβάξουν» -μετά από δίμηνη παραμονή στον τόπο μας- παράσταση αρχαίας τραγωδίας. Στόχος μας είναι η διεθνοποίηση του Φεστιβάλ με τη συμμετοχή καταξιωμένων θεατρικών ευρωπαϊκών ομάδων.

Πανηγύρι του Αη Συμιού Κάθε χρόνο το τετραήμερο της Πεντηκοστής και του Αγίου Πνεύματος γιορτάζεται στο Μεσολόγγι το πανηγύρι του Αη Συμιού, άρρηκτα συνδεδεμένο με το έπος της Εξόδου. Το πανηγύρι έχει ιστορικό, θρησκευτικό, κοινωνικό και συμβολικό μαζί χαρακτήρα. Πήρε το όνομά του από το μεταβυζαντινό μοναστήρι του Αη Συμιού. Ο εορτασμός αυτός συνηθιζόταν και στην Τουρκοκρατία, είχε ανασταλεί στη διάρκεια του ξεσηκωμού και ξανάρθε στη ζωή των Μεσολογγιτών –με μεγάλη λαμπρότητα- με την απελευθέρωση. Χαρακτηριστικό του στοιχείο είναι οι «αρματωμένοι» Μεσολογγίτες, ντυμένοι με την παλιά λαϊκή ενδυμασία, οι οποίοι με τη συνοδεία «ζυγιάς» (δύο ζουρνάδες και ένα νταούλι) σχηματίζουν από το πρωί της Πεντηκοστής παρέες με ορισμένη οργάνωση και καθιερωμένο εθιμικό τυπικό. Το απόγευμα ξεκινούν για το μοναστήρι, όπου εκεί ακολουθεί γλέντι. Το βράδυ της επόμενης μέρας επιστρέφουν στην πόλη, όπου συνεχίζεται το γλέντι με πάνδημη συμμετοχή των κατοίκων. Επίσης «κατ' αναλογία προς αυτό» καθιερώθηκαν όμοια λαϊκά πανηγύρια στο Αιτωλικό της Αγία-Αγάθης στις 23 Αυγούστου, στο Νεοχώρι της Αγίας Παρασκευής στις 26 Ιουλίου, στο Ευ-

νηχώρι του Αη-Γιάννη στις 23 Ιουνίου. Όλα τα πανηγύρια ακολουθούν τη δομή και το τυπικό που ακολουθούν οι συμμετέχοντες στο πανηγύρι του Αη-Συμιού.

Έκθεση Φωτογραφίας – Φεστιβάλ Φωτογραφίας Μια δράση που διοργανώνεται στη πόλη και δίνει έμφαση στα ταλέντα των ευρωπαϊκών καλλιτεχνών είναι το Φεστιβάλ Φωτογραφίας. Ιδρύθηκε το 2012 και έχει ως στόχο να αναδείξει την τέχνη της φωτογραφίας και να φέρει σε επαφή φωτογράφους και κοινό μέσω μιας δημιουργικής αλληλεπίδρασης. Πραγματοποιείται με τη συμπαράσταση του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, τα μέλη της Φωτογραφικής Λέσχης Μεσολογγίου και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Συνεργάζεται στενά με το Μουσείο Μπενάκη και έχει φιλοξενήσει εκθέσεις μεγάλων και διεθνώς καταξιωμένων Ελλήνων φωτογράφων, όπως οι Κώστας Μπαλάφας, Δημ. Χαρισιάδης, Δημήτρης Μεσσήνης, Άρης Μεσσήνης, Γ. Μπεχράκης. Το Φεστιβάλ με την μέχρι τώρα παρουσία του έχει καταφέρει να καταξιωθεί ως ένας από τους πιο σημαντικούς φωτογραφικούς θεσμούς της χώρας και όχι μόνο, προκαλώντας το ενδιαφέρον της φωτογραφίας από όλο τον κόσμο. Από το 2014 με τη συμμετοχή καταξιωμένων Ελλήνων και ξένων φωτογράφων όπως του Κωνσταντίνου Μάνου από την Αμερική, του Laurent Fabre και του Νίκου Αλιάγα από τη Γαλλία, του Jordi Oliver από την Ισπανία, έγινε διεθνές κατακτώντας σημαντική θέση στον παγκόσμιο χάρτη της φωτογραφίας.

Μάχη του Ντολμά Ο Ντολμάς είναι ένα νησάκι πολύ κοντά στο Αιτωλικό. Εκεί στις 28 Φεβρουαρίου 1826 οι Τουρκοαιγύπτιοι κυριεύουν τα νησάκια Ντολμά και Πόρο στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου και διακόπτουν κάθε επικοινωνία της πόλης με τον έξω κόσμο. Ανάμεσα στους νεκρούς ήταν ο οπλαρχηγός Γρηγόρης Λιακατάς με τριακόσιους άντρες από το Αιτωλικό. Η επέτειος της μάχης του Ντολμά γιορτάζεται με κάθε λαμπρότητα.

Ιπποδρομίες Αγίου Γεωργίου Κάθε χρόνο στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, στο ομώνυμο χωριό του Δήμου Μεσολογγίου, αναβιώνει το έθιμο με τις ιπποδρομίες στη χάρη του Αγίου Γεωργίου. Το έθιμο που τηρείται και επαναλαμβάνεται με θρησκευτική ευλάβεια έχει τις ρίζες του στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, η διαδρομή του όμως πολύ μεγαλύτερη, αφού οι πρώτες ιπποδρομίες στην περιοχή καταγράφονται στην Αρχαία Καλυδώνα κατά τον 4ο αιώνα π.Χ.

Γιορτή Ψαριού στο Αιτωλικό Το τελευταίο Σάββατο κάθε Σεπτεμβρίου, από το 1995, γιορτάζεται στο

Αιτωλικό η γιορτή του Ψαριού. Είναι μια ευκαιρία να γνωρίσουν επισκέπτες από όλη την περιοχή –και όχι μόνο- το Αιτωλικό, τη διάθεση των κατοίκων του για φιλοξενία αλλά και τη γαστρονομία της περιοχής. Χιλιάδες μερίδες ψαριών της λιμνοθάλασσας ετοιμάζονται και σερβίρονται από εθελοντές, κατοίκους της πόλης. Τα τελευταία χρόνια διοργανώνεται και ημιμαραθώνιος από τον Σύλλογο Δρομέων Αιτωλικού, καθώς και η πρωτότυπη δράση street painting από τον αρχιτέκτονα Αποστόλη Μπλίκια και την εφημερίδα «τα Γιοφύρια».

Καρναβάλι Μεσολογγίου Κάθε χρόνο ο Δήμος σε συνεργασία με τον Σύλλογο Νεολαίας Μεσολογγίου και την πρωτοβουλία Καρναβαλιστών διοργανώνουν καρναβαλικές εκδήλωση εκδηλώσεις με κορύφωση το διήμερο της Αποκριάς.

Επειδή τα πολιτιστικά γεγονότα συνδέονται άμεσα με την αναπτυξιακή διαδικασία και αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο των αστικών πολιτιστικών πολιτικών των σύγχρονων πόλεων, ο Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου όχι μόνο θα διατηρήσει τις υφιστάμενες πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά θα υλοποιήσει κάποιες ακόμη δράσεις. Στόχος του ο εμπλουτισμός των πολιτιστικών αυτών δράσεων με ευρωπαϊκά σχήματα και αναγνωρισμένους διεθνώς καλλιτέχνες.

Στο στάδιο της διοργάνωσης βρίσκονται τρία Φεστιβάλ. Να αναφέρουμε εδώ πως τις δύο τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζεται διεθνώς σημαντική αύξηση στον αριθμό των Φεστιβάλ κάθε είδους και μεγέθους, τόσο στις μεγάλες όσο και στις μικρότερες πόλεις, με αποτέλεσμα να εντείνεται ο σχετικός ανταγωνισμός μεταξύ τους. Η αύξηση αυτή συνδέεται με την ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνεται στον πολιτιστικό τουρισμό και την τάση των επισκεπτών να αναζητούν αυθεντικές και πρωτότυπες εμπειρίες.

Φεστιβάλ Χορευτικών Τμημάτων Θα συμμετέχουν σχήματα από όλη την Ελλάδα αλλά θα γίνουν και προσκλήσεις από το εξωτερικό. Ο υπεύθυνος χοροδιδάσκαλος του χορευτικού του Δήμου βρίσκεται στο στάδιο της συνεργασίας με χορευτικά τμήματα της Κάτω Ιταλίας. Θα υλοποιηθεί το καλοκαίρι του 2016.

Φεστιβάλ Φιλαρμονικών Μια πρόγευση για το εν λόγω Φεστιβάλ ήταν η «Λεωφόρος των Φιλαρμονικών», δράση που υλοποιήθηκε με επιτυχία στις Γιορτές Εξόδου. Το Φεστιβάλ θα είναι διήμερο αρχικά, θα πάρουν μέρος φιλαρμονικές από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με σχεδιασμό κάθε χρόνο να φιλοξενηθεί μια φιλαρμονική από χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα υλοποιηθεί την άνοιξη του 2016.

Φεστιβάλ Χορωδιών Το χορωδιακό τμήμα του Δήμου έχει να επιδείξει αξιοπρόσεκτη διαδρομή με εμφανίσεις σε ανάλογα Φεστιβάλ στο εσωτερικό της χώρας αλλά και στο εξωτερικό. Διαθέτει λοιπόν την εμπειρία να διοργανώσει ένα άρτιο Φεστιβάλ Χορωδιών, επίσης με μετάκληση χορωδιών του εξωτερικού.

Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους για Μαθητές Σε συνεργασία με την Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου θα υλοποιηθεί το καλοκαίρι του 2016 το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους για Μαθητές. Θα μπορούν να πάρουν μέρος μαθητές από όλα τα σχολεία του νομού με τις ταινίες τους, που θα πρέπει να εμπνέονται από αγάπη για τον Άνθρωπο, τη Ζωή και τη Φύση, να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα των νέων και να βοηθούν στην αλληλοκατανόηση ανθρώπων με διαφορετική κουλτούρα. Οι ταινίες θα «ταξιδεύουν» σε αντίστοιχα Φεστιβάλ άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Αναβίωση του θεσμού των «Τρικουπείων» Το 2016 θα είναι η χρονιά αναβίωσης του θεσμού των «Τρικουπείων». Πρόκειται για εκδήλωση πολιτικού προβληματισμού, που θα πραγματοποιείται ετησίως στο Μεσολόγγι.

Θεματικό πάρκο Ελληνικής Ιστορίας Η θεματική του πάρκου θα περιλαμβάνει σκηνές από την Ελληνική Επανάσταση και θα είναι σαφώς εστιασμένη στα γεγονότα της Εξόδου.

Λογοτεχνικοί διαγωνισμοί Εντός του 2016 θα προκηρυχθούν λογοτεχνικοί διαγωνισμοί από το Πνευματικό κέντρο του Δήμου. Στόχος τους θα είναι να προβληθεί το έργο των Μεσολογγιτών ποιητών και συγγραφέων μέσα από το διήγημα και το γραπτό λόγο.

1

— Εάν απονεμηθεί στην πόλη σας ο τίτλος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, ποιος νομίζετε ότι θα είναι ο μακροπρόθεσμος πολιτιστικός, κοινωνικός και οικονομικός αντίκτυπος για την πόλη (καθώς και όσον αφορά στην αστική ανάπτυξη);

Θα γίνει περισσότερο συνείδηση όλων, ότι επειδή ο πολιτισμός αποτελεί βασικό αναπτυξιακό πόρο, είτε σχετίζεται με τον τουρισμό, είτε συνδέεται με τον τρόπο ανάπτυξης της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής και τους δεσμούς της με τους κατοίκους της και του τρόπου που αυτοί την προσεγγίζουν, θα πρέπει γι' αυτό να αυξηθεί περισσότερο η συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στις πολιτιστικές δράσεις και να ενδιαφέρονται όλοι μαζί και να προσπαθούν για την διαφύλαξη, τη διατήρηση και την διασφάλιση των πολιτιστικών μνημείων, των εκδηλώσεων, καθώς και για τις εν γένει βελτιώσεις της περιοχής.

Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα είναι μια μακρόχρονη διαδικασία ανάπτυξης, η οποία έχει προεκτάσεις και αυξανόμενο αντίκτυπο μακροπρόθεσμα σε πολιτιστικό, κοινωνικό, οικονομικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο αστικής ανάπτυξης. Έτσι αν στο Μεσολόγγι απονεμηθεί ο τίτλος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, σίγουρα θα είναι μια μεγάλη ευκαιρία αξιοποίησής του σε όλα τα προαναφερθέντα επίπεδα.

Η πολιτιστική πολιτική, που έχει ήδη δημιουργηθεί κατά τα χρόνια της προετοιμασίας για την διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, για την επίδειξη της πολιτιστικής ζωής, ανάπτυξης και αναγέννησης της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, θα συνεχίσει να αποδίδει σημαντικά οφέλη, όπως: διαρκής προβολή της πόλης σε τοπικό εθνικό και διεθνές επίπεδο μέσα από την αυξανόμενη πληρότητα και ποιότητα του πολιτιστικού προγράμματος, ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας και της πλούσιας πολιτιστικής φυσιογνωμίας της περιοχής, καθώς και βελτίωση και εκσυγχρονισμό των πολιτιστικών υποδομών, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι αυξανόμενες πολιτιστικές ανάγκες της πόλης.

Η κατάκτηση του τίτλου θα είναι για το Μεσολόγγι μια επένδυση πολιτισμικού χαρακτήρα διαρκείας και έτσι θα συνεχίσει να δημιουργείται μια «θετική» πολιτισμική κληρονομιά για την πόλη και θα αποτελέσει ένα δυναμικό εργαλείο για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στον πολιτισμικό και τουριστικό τομέα.

Τέλος μέσα από τις συνεχιζόμενες πολιτιστικές δράσεις και μετά την κατάκτηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, θα προωθηθεί ακόμη περισσότερο η ευρωπαϊκή συνεργασία και αλληλοπροσέγγιση της πόλης μας με Ευρωπαίους πολίτες, καθώς και το γενικότερο όραμα της Ευρωπαϊκής ενοποίησης, βήματα που μόνο θετικό αντίκτυπο θα έχουν για την πόλη μας και την ευρύτερη περιοχή.

Η αξιοποίηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας μπορεί να λειτουργήσει σαν κινητήριος δύναμη, που θα ενεργοποιήσει φορείς από ποικίλα κοινωνικά στρώματα με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν επιχειρηματικές και στρατηγικές πρωτοβουλίες και μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί σαν εργαλείο με το οποίο η πόλη θα διευρύνει περαιτέρω τις δυνατότητες βελτίωσης σε επίπεδο κοινωνικής, οικονομικής και αστικής ανάπτυξης, που είναι σχεδόν άρρηκτα δεμένες μεταξύ τους.

Με την οικονομική ανάπτυξη μέσω της εισροής κεφαλαίων από τους επισκέπτες της περιοχής για πολιτιστικούς λόγους, που διαρκώς θα αυξάνεται, επιτυγχάνεται η κοινωνική ανάπτυξη λόγω της πολιτιστικής παιδείας, που αποκτούν οι πολίτες, αφού θα έρχονται σε επαφή με τουρίστες, που έχουν έντονο το αίσθημα του πολιτισμού και της σημασίας αυτού.

Επίσης θετικός κοινωνικός αντίκτυπος από την κατάκτηση του τίτλου, είναι η ανάπτυξη αισθήματος περηφάνειας

των κατοίκων της περιοχής για τον τόπο τους, όσο και για το πολιτιστικό προϊόν που προσφέρει, αλλά και για τους προγόνους τους, που τους το έχουν κληρονομήσει.

Θα βελτιωθεί περισσότερο το κοινωνικό επίπεδο και οι όροι διαβίωσης των κατοίκων του Μεσολογγίου και της ευρύτερης περιοχής, καθώς επίσης θα αυξηθεί και το ποσοστό των ευαίσθητοποιημένων εθελοντών κατοίκων με δράσεις καθαρά ανθρωπιστικού χαρακτήρα. Έτσι θα αποδειχθεί και θα εμπεδωθεί μια νέα κουλτούρα.

Τα προγράμματα μάθησης που ήδη πραγματοποιούνται από το Κέντρο δια Βίου Μάθησης του διευρυμένου Δήμου και καλύπτουν ευάλωτες κοινωνικά ομάδες (μετανάστες, τσιγγάνους κλπ.), θα αυξηθούν ποσοτικά και θα αγκαλιάζουν όλο και περισσότερα κοινωνικά στρώματα.

Η αναγέννηση της πόλης, που έχει ξεκινήσει ήδη κατά τη διεκδίκηση του τίτλου και που σίγουρα θα συνεχιστεί και μετά την απόκτησή του με τις συνεχείς δράσεις των πολιτών, θα είναι ένας σημαντικός μοχλός ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, καθώς και σταθεροποιητής σε θέματα απασχόλησης. Σίγουρα θα σημειωθεί μείωση της ανεργίας και δημιουργία θετικών ρυθμών ανάπτυξης, τόσο της τοπικής όσο και της ευρύτερης οικονομίας και έτσι οι επιχειρήσεις θα γίνονται βιώσιμες.

Θα αναπτυχθούν τομείς της οικονομίας όπως οι υπηρεσίες, ο τουρισμός και η τεχνολογία και θα βελτιωθεί σημαντικά η ποιότητα της ζωής των πολιτών μέσα από την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων της περιφέρειας, με δράσεις που στοχεύουν στην προώθηση αειφόρων ηπιών κοινωφελών και κερδοφόρων επιχειρηματικών και δημιουργικών πρωτοβουλιών προς όφελος της κοινωνίας, με αποτέλεσμα και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας.

Η απονομή τέλους του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας στο Μεσολόγγι θα σημάνει μια αρχή για μια μεγάλη αναπτυξιακή πορεία του.

Θα πραγματοποιηθούν βασικοί στόχοι από τον αστικό σχεδιασμό, που είναι η ανάληψη δράσεων για την υλοποίηση παρεμβάσεων, που θα έχουν σαν στόχο και την λειτουργικότητα της πόλης. Θα πραγματοποιηθούν αστικές αναπλάσεις με πρόγραμμα ιδιαίτερα φιλόδοξο και προτεραιότητα στην αναβάθμιση και αποκατάσταση του αστικού δημοσίου χώρου. Εκτός από τις ανακαινίσεις, θα γίνουν και διάφορες κατασκευές μέσα από προγράμματα αναβάθμισης δημοτικών χώρων.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά έργα που μπορούν να γίνουν πιο εύκολα, μετά την απονομή του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας στην πόλη μας όπως: πεζοδρόμια με κατάλληλες ράμπες για εύκολη πρόσβαση των ΑΜΕΑ, κατασκευή και άλλων ποδηλατοδρόμων, δημιουργία σύγχρονων καταλυμάτων – ξενώνων για την φιλοξενία περισσότερων επισκεπτών, ολοκληρωμένη και σωστή φωταγώγηση των δρόμων της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, τελειοποίηση του ήδη υπάρχοντος εκπαιδευτικού προγράμματος (ΟΧΕ) για την Λιμνοθάλασσα και εκπόνηση και άλλων τέτοιων σχετικών προγραμμάτων κ.λπ.

1

Περιγράψτε τα σχέδιά σας για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του αντίκτυπου του τίτλου στην πόλη σας και για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Ειδικότερα, θα μπορούσαν να ληφθούν υπ' όψιν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποιος θα διεξάγει την αξιολόγηση;
- Θα περιλαμβάνονται συγκεκριμένοι στόχοι και ορόσημα μεταξύ του ορισμού της πόλης και του έτους του τίτλου στο σχέδιο αξιολόγησής σας;
- Ποιες βασικές μελέτες ή έρευνες –αν υπάρχουν– σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε;
- Τι είδους πληροφορίες θα παρακολουθείτε και θα ελέγχετε;
- Πώς θα ορίσετε την «επιτυχία»;
- Σε τι βάθος χρόνου και πόσο τακτικά θα πραγματοποιείται η αξιολόγηση;

Η διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης είναι μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία του έργου «Μεσολόγγι 2021», είναι ένα μέσο που έχει στη διάθεσή της η συντονιστική ομάδα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα κατά την εφαρμογή του.

Η διαδικασία αυτή θα συντονίζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Γραφείου Υποψηφιότητας «Μεσολόγγι – Πολιτιστική Πρωτεύουσα Ευρώπης 2021» και κυρίως τον Εκτελεστικό Διευθυντή, τον Συντονιστή Έργου και τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή. Σε ευρύτερο επίπεδο μπορεί να αξιολογείται με τη συμμετοχή τόσο του διαθέσιμου στο Πανεπιστήμιο Μεσολογγίου (Τ.Ε.Ι.) δυναμικού (φοιτητές, μεταπτυχιακοί φοιτητές, διδακτορικοί φοιτητές, καθηγητές), καθώς και από εξωτερικούς παράγοντες σε τοπικό επίπεδο (όπως ΜΚΟ, εθελοντές κ.ά.)

Στο τέλος του 2021 το πρόγραμμα «Μεσολόγγι 2021», λαμβάνοντας υπόψη την αξία των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν, θα μπορούσε μια ανεξάρτητη πολιτιστική εταιρεία συμβούλων διαχείρισης να αναλάβει μέρος της αξιολόγησης.

Το σχέδιο παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντίκτυπου του τίτλου της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2021 έχει ετοιμαστεί σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της πολιτιστικής στρατηγικής για την πόλη και την ανάπτυξη του φακέλου της αίτησης. Η προσέγγιση αυτή ενισχύεται, από τη μία πλευρά, με την επικύρωση των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ των γενικών, ειδικών και επιχειρησιακών στόχων και, από την άλλη, με έναν έλεγχο των τεχνικών μεθόδων και των εργαλείων, που προτείνονται για τη συλλογή, την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων.

Κατά τη διαμόρφωση του σχεδίου παρακολούθησης και της αξιολόγησης του αντίκτυπου, του τίτλου για το Μεσολόγγι, λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω γενικές αρχές:

- Η αποτελεσματική χρήση των κατευθυντήριων γραμμών που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Η εξασφάλιση της πρόσβασης σε στατιστικά δεδομένα σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Η ολοκλήρωση των διαθέσιμων δεικτών και των δεδομένων με μετρήσεις ποιοτικές και ποσοτικές, με μεγάλη δυναμική ώστε να εκτιμηθεί με ακρίβεια η εξειδίκευση και η ιδιαιτερότητα των επιπτώσεων του τίτλου της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2021 για το Μεσολόγγι.

- Η επέκταση των δραστηριοτήτων παρακολούθησης και αξιολόγησης σε όλη τη μητροπολιτική περιοχή για την καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων ότι ο τίτλος της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης έχει περιφερειακό επίπεδο.
- Η εκτεταμένη διάδοση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα

Ταυτόχρονα όλη η διαδικασία αυτή λαμβάνει σοβαρά το κομμάτι «επιτυχία» όπως ορίζεται από τον Δήμο, τους πολίτες και την ευρύτερη περιοχή. Η επιτυχία του έργου θα μπορεί να γίνει ορατή στους αυξημένους αριθμούς σε όλους τους τομείς της κατανάλωσης και στον αριθμό των νέων υποδομών, που θα δημιουργηθούν ή θα κατασκευαστούν για να γίνουν χώροι πολιτισμού. Επίσης, θα φανεί στο επίπεδο της επισκεψιμότητας του τόπου, της ανταπόκρισης στους παραδοσιακούς θεσμούς, στη δημιουργία θετικών πλεονεκτημάτων και στην αναζήτηση διοργανώσεων σύγχρονης τέχνης.

Θα πρέπει επίσης να γίνει αισθητή στον προοδευτικό τρόπο εμφάνισης της πόλης, στον αριθμό των πολιτιστικών σημείων αναφοράς σε δημόσιους χώρους, στον αριθμό των εκδηλώσεων, στον αριθμό των Ελλήνων και ξένων τουριστών, που παρακολουθούν αυτά τα γεγονότα, και αν μη τι άλλο, με τον τρόπο που ο κόσμος του Μεσολογγίου θα αναλάβει να αναπτύξει την πόλη του Μεσολογγίου και να την υπάγει στον Ευρωπαϊκό πολιτιστικό χώρο.

Το σχέδιο αξιολόγησης μπορεί να περιλαμβάνει τις εξής φάσεις:

- Το τέλος του 2016 – η φάση ανάλυσης της δραστηριότητας που ασκείται κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του φακέλου της αίτησης και της οργάνωσης της διαχείρισης και δημιουργία ενός σημείου αναφοράς για την αξιολόγηση των δεικτών που ορίζει η Ευρώπη.
- Η αρχή του 2019 - είναι η φάση κατά την οποία η ανάλυση των δεικτών θα υπογραμμίζει την πιθανότητα ότι το 2021 θα επιτευχθούν οι στόχοι και τα μέτρα που θα πρέπει να εφαρμοστούν αν χρειαστεί.
- Μέση του 2020 - είναι η φάση κατά την οποία, ανάλογα με το βαθμό της εκπλήρωσης των στόχων για τη φάση 2016-2020, το καθιερωμένο πολιτιστικό πρόγραμμα του 2021 και η στρατηγική μάρκετινγκ μπορούν να ρυθμιστούν.
- Η αρχή του 2022 - όταν θα αξιολογηθεί η όλη προσέγγιση.

2

ευρωπαϊκή
διάσταση

ΕΣΟΛΟΓΓΙ

2

— Εύρος και ποιότητα δράσεων

Στο Μεσολόγγι υπάρχει ήδη μια σημαντική πολιτιστική κληρονομιά, την οποία υποδηλώνει αφενός η ιστορική προσωνυμία της ως «Ιερά Πόλη» και αφετέρου η διεθνής φήμη της πόλης ως συμβόλου ελευθερίας. Στο Μεσολόγγι άφησε την τελευταία του πνοή ο Λόρδος Βύρων που είχε προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στον Αγώνα των «Ελεύθερων Πολιορκημένων». Η πόλη Γκέντλιγκ της Μ. Βρετανίας, γενέτειρα του Λόρδου Βύρωνα αδελφοποιήθηκε με το Μεσολόγγι το Δεκέμβριο του 1989. Οι υπάρχουσες πολιτιστικές υποδομές της πόλης αλλά και των γειτνιαζουσών περιοχών τόσο του Δήμου, όσο και της Αιτωλοακαρνανίας ευρύτερα συναινούν με τις δράσεις τους στην προβολή του Μεσολογγίου με τη διεκδίκηση του τίτλου Πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021.

Πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν η αυτοδιοίκηση, οι τοπικοί πολιτιστικοί φορείς (το Κέντρο Λόγου & Τέχνης «ΔΙΕΞΟΔΟΣ», η Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου, η Βυρωνική Εταιρεία, η Φωτογραφική Λέσχη, ο Ραδιοφωνικός Σταθμός ο Λαογραφικός Σύλλογος, κ.λπ.) τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και το ΤΕΙ Μεσολογγίου.

Επωδή η αναδοχή του τίτλου είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για να επιδείξει η πόλη μας την πολιτιστική της ζωή και την πολιτιστική της ανάπτυξη, σχεδιάσαμε τις παρακάτω θεματικές ενότητες πολιτιστικών δράσεων (από 2016-2021) που θεωρούμε ότι θα συμβάλλουν στην εξύψωση της φυσιογνωμίας της πόλης διεθνώς στην ενίσχυση της εικόνας της πόλης στα μάτια των ίδιων των κατοίκων της, στην εμφύσηση νέας ζωής στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

A. Θεματική ενότητα: Με τα σχολεία

1. Σχολικές συνεργασίες στην Ευρώπη που συμβάλλει στην διαπολιτισμική κατανόηση, στη φιλία και στον αμοιβαίο σεβασμό

Από το 2014 η ευρωπαϊκή δράση eTwinning ενισχύεται ως μέρος του προγράμματος Erasmus+(2014-2020), παίζοντας πλέον κεντρικό ρόλο στην υποστήριξη όλων των τύπων ευρωπαϊκής συνεργασίας, στο πεδίο της σχολικής εκπαίδευσης. Από το σχολικό έτος 2014-15 δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να υλοποιήσουν ένα εθνικό έργο eTwinning.

Το eTwinning είναι η Κοινότητα για τα σχολεία στην Ευρώπη. Για όσους συμμετέχουν, το eTwinning, έχει δείξει ότι είναι εξαιρετικά ωφέλιμη η επαφή μεταξύ σχολείων και εκπαιδευτικών στην Ευρώπη αλλά και η επαφή με άτομα από χώρες που γειτονεύουν άμεσα με την Ευρώπη, στοιχεία αναγκαία ιδιαίτερα σήμερα για τη σταθερότητα στην «Ευρωπαϊκή μας γειτονιά».

Υπάρχουν ήδη (μέχρι το Νοέμβριο 2015) σχολεία της πόλης και των περίξ περιοχών που αποτελούν μέρος της κοινότητας του eTwinning (Εσπερινό Γυμνάσιο Ιερής Πόλης Μεσολογγίου, 1ο Γυμνάσιο Μεσολογγίου, 1ο ΙΕΚ Μεσολογγίου, Γενικό Λύκειο Ευηνοχωρίου, Ολοήμερο 3ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου, 3ο 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου, Γενικό Λύκειο Νεοχωρίου κ.α).

Θέματα συνεργασιών: Διαθεματικά προγράμματα: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Γλώσσα και Λογοτεχνία, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Πολιτική, Τεχνολογία, Ψυχολογία, Θέατρο, Θρησκευτικά, Ιστορία, Τέχνες, Φιλοσοφία. Άλλα θέματα, όπως σχολική βία (bulling) ή βία σε όλες τις μορφές της.

Προγραμματισμός για 2016-2021

- Σταδιακή συμμετοχή και άλλων σχολείων στο eTwinning, διεύρυνση θεματολογίας δράσεων με έμφαση στα πολιτισμικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά τρέχοντα ζητήματα όχι μόνο της περιοχής Μεσολογγίου αλλά της Ελλάδας και της Ευρώπης.
- Παρουσίαση δράσεων στο κοινό της πόλης το έτος εορτασμού 2021.

Με το eTwinning ωθείται επίσης η έννοια της συνεργασίας των σχολείων σε υψηλότερα επίπεδα. Το eTwinning Plus υποστηρίζει τις «επαφές μεταξύ ανθρώπων», που είναι ένας από τους βασικούς στόχους της Πολιτικής Γειτονιάς.

Προγραμματισμός για 2016-2021

- Στόχος μας το επόμενο βήμα: σχολεία eTwinning Plus. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί της περιοχής Μεσολογγίου, να δηλώσουν διαθέσιμοι για μία συνεργασία eTwinning Plus, ώστε να βρουν εκπαιδευτικούς από χώρες που συμμετέχουν προκειμένου να δημιουργήσουν ένα έργο μαζί τους ή να τους προσκαλέσουν να συμμετάσχουν σε κάποιο υπάρχον έργο, απ' όπου θα αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη.
- Στόχος μας να επιλεγούν ως συνεργάτες 5 τουλάχιστον ανά έτος από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αυστρία, Βέλγιο, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Δημοκρατία της Τσεχίας, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο.

Προτεραιότητα για μία τουλάχιστον από τις παρακάτω συνεργασίες eTwinning Plus:

- Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Μείωση μαθητικής διαρροής των Ρομά.
- Εικαστικά και λογοτεχνικά έργα με θέμα τον αγώνα του Ανθρώπου για την κατάκτηση της ελευθερίας.
- Παρουσίαση των παραπάνω συνεργασιών το έτος εορτασμού 2021.

2. Συμμετοχή σχολείων σε Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS+

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται: δυνατότητες για τους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να συμμετάσχουν στο εξωτερικό σε ευρωπαϊκές δραστηριότητες επαγγελματικής εξέλιξης, όπως δομημένους κύκλους μαθημάτων ή κατάρτισης, αναθέσεις διδασκαλίας, επισκέψεις παρακολούθησης εν ώρα εργασίας. Συνεργασίες μεταξύ σχολείων ή άλλων οργανισμών, για τη δημιουργία διεθνών στρατηγικών συμπράξεων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Ήδη σχολεία της περιοχής Μεσολογγίου και ευρύτερα της Αιτωλ/νίας έχουν υλοποιήσει Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Το μουσικό σχολείο της Αιτωλ/νίας με το πρόγραμμα «Of Folk Music and Men» ήρθε σε επικοινωνία με χώρες της νότιας (Ιταλίας, Ισπανίας), της βόρειας Ευρώπης (Πολωνίας, Λιθουανίας) αλλά και της χώρας της Ανατολής (Τουρκίας). Το πρόγραμμα βοήθησε τους μαθητές, να έλθουν σε επαφή με την παραδοσιακή μουσική και το χορό των εταίρων και να ανακαλύψουν τον πολιτισμό τους, να καλλιεργήσουν τις επικοινωνιακές, γλωσσικές, κοινωνικές δεξιότητές τους. Για τους εκπαιδευτικούς ήταν ευκαιρία για την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Γνώρισαν τα εκπαιδευτικά συστήματα των συνεργαζόμενων χωρών, τα σύγκριναν με το δικό τους, εντόπισαν θετικά και αδυναμίες, διεύρυναν τους πνευματικούς τους ορίζοντες. Κατανόησαν την αναγκαιότητα ύπαρξης, οργάνωσης, συμμετοχής τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα, αναγκαιότητα που επιβάλλει η σύγχρονη πολυπολιτισμική πραγματικότητα και η διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής και οικουμενικής ταυτότητας πέρα της εθνικής.

Προγραμματισμός για 2016-2021

- Ενθάρρυνση των σχολικών μονάδων για συνέχιση τέτοιων δράσεων και παροχή ευκαιριών καθώς και ανάπτυξη των υποδομών του Δήμου Μεσολογγίου για φιλοξενία εκπαιδευτικών και μαθητών άλλων χωρών στην πόλη του Μεσολογγίου.
- Ημερίδα υπό την αιγίδα του Δήμου, σε συνεργασία με τους φορείς της εκπαίδευσης, με θέμα «Σχεδιασμός για υλοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων με σκοπό την υλοποίηση δράσεων μαθησιακής κινητικότητας και ανταλλαγών νέων».
- Ημερίδα υπό την αιγίδα του Δήμου, σε συνεργασία με τους φορείς της εκπαίδευσης, με θέμα «Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+ και οι δυνατότητες που παρέχει στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση».
- Πρόσκληση συμμετοχής σχολείων της Κύπρου στον εορτασμό της Εξόδου.
- Μουσικό πρόγραμμα με τραγούδια ελλήνων και ευρωπαίων δημιουργών για τον εορτασμό της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Β. Θεματική ενότητα: Με την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης / Erasmus των κρατών-μελών της Ε.Ε.

Το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης / Erasmus (Lifelong Learning Program/ LLP), είναι ένα Ευρωπαϊκό Εκπαιδευτικό πρόγραμμα που δίνει την ευκαιρία και στους φοιτητές να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών

τους ή της πρακτικής τους άσκησης, σε ένα Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Ευρώπης, να ζήσουν στο εξωτερικό, να κάνουν νέους φίλους, να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς, ήθη και έθιμα, να βελτιώσουν τις ξένες γλώσσες που γνωρίζουν ή να μάθουν καινούργιες κλπ. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι 3 χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία) και η Τουρκία.

Στα πρώην ΤΕΙ Μεσολογγίου έχουν ήδη εκπονηθεί έργα ΕΠΕΑΕΚ «προγράμματα δια βίου μάθησης», έχουν συναφθεί διμερείς συμφωνίες με εκπαιδευτικά ιδρύματα άλλων χωρών (Πορτογαλία, Πολωνία, Ρουμανία, Δανία) κλπ. βλ. περισσότερα στον ιστότοπο του ΤΕΙ Μεσολογγίου). Σήμερα τμήματα των ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας έχουν έδρα το Μεσολόγγι [βλ. Τμήμα Τεχνολογίας Αλιείας – Υδατοκαλλιεργειών με έδρα το Μεσολόγγι, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Μεσολογγίου κλπ]. Τα Τμήματα έχει οργανώσει μέχρι σήμερα επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες και Συμπόσια στα οποία συμμετείχαν εκπαιδευτικοί και παραγωγικοί φορείς. Επομένως είναι δυνατή η άμεση πολιτισμική συνεργασία της Πόλης με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Προγραμματισμός για 2016-2021

- Ημερίδες υπό την αιγίδα του Δήμου, σε συνεργασία με τα ΤΕΙ αλλά και τα ΑΕΙ που εδρεύουν σε πόλεις της Αιτωλοακαρνανίας ή της γειτονικής Αχαΐας με στόχο τη διάχυση της προστιθέμενης αξίας των «προγραμμάτων δια βίου μάθησης» στην ανάδειξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των σύγχρονων ευρωπαϊκών θεμάτων.
- «Πολιτιστική φοιτητική εβδομάδα: Η Ευρώπη στο Μεσολόγγι» Συνδιοργάνωση Δήμου και ΤΕΙ Μεσολογγίου εκδήλωσης με προσκεκλημένους Ευρωπαίους φοιτητές όπου θα προβληθούν ατομικές και συλλογικές δημιουργίες πολιτισμικού περιεχομένου.
- Θεατρικά και μουσικά σχήματα από φοιτητικές ομάδες πολιτιστικού και αθλητικού ενδιαφέροντος από ελληνικά και ευρωπαϊκά πανεπιστήμια π.χ. Το MyAegean του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Τα Μουσικά Σύνολα Πανεπιστημίου Πειραιώς, άλλα σύνολα από την Ευρωπαϊκή Γιορτή της Μουσικής κ.λπ.

Γ. Θεματική ενότητα: Μουσική και ποίηση

Προγραμματισμός για 2016-2021

Υλοποίηση πολιτιστικών δράσεων στο Μεσολόγγι σε συνεργασία με άλλους φορείς και προσωπικότητες από όλους τους χώρους της πνευματικής και κοινωνικής ζωής. Στόχος αυτής της ενότητας αφενός να γίνει το Μεσολόγγι κέντρο φιλοξενίας πολιτιστικών και επιστημονικών γεγο-

νότων και αφετέρου να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες σε θέματα που αφορούν τον πολιτισμό σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

- Μουσική Σύμπραξη: Η χορωδία του Δήμου και άλλων τοπικών φορέων με την χορωδία Ευρωπαϊκής Πόλης.
- Ποίηση και Μουσική εκδηλώσεις. Στόχος να συνδεθούν οι Μεσολογγίτες /Αιτωλοακαρνανές καλλιτέχνες, που είναι οι ποιητές – λογοτέχνες και οι μουσικοί, με προβλημένους ξένους και Έλληνες αυτού του χώρου. Οι εγκαταστάσεις που θα φιλοξενήσουν τις περισσότερες εκδηλώσεις είναι το Τρικούπειο στο Μεσολόγγι, το θεατράκι στο Αιτωλικό.
- «Η Σύγχρονη Ελληνική Ποίηση στις χώρες της Ευρώπης».
- Το έτος του εορτασμού: συναυλία στο Μεσολόγγι με το εμβληματικό έργο του Γιάννη Μαρκόπουλου «Ελεύθεροι πολιορκημένοι», σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού.
- Το έτος του εορτασμού: έκδοση και παρουσίαση Ανθολογίας «Το Μεσολόγγι στη Λογοτεχνία» που ετοιμάζεται από εκπαιδευτικούς της περιοχής Μεσολογγίου σε συνεργασία με τη σχολική Σύμβουλο φιλολόγων και το Μεταπτυχιακό τμήμα δημιουργικής γραφής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Δ. Θεματική ενότητα: Θέατρο

- Θεατρικές παραστάσεις στο Ετήσιο Φεστιβάλ θεάτρου Οινιάδων, από θίασο άλλης ευρωπαϊκής χώρας. Συνεργασία με την «Ένωση των Θεάτρων της Ευρώπης», το δίκτυο Ευρωπαϊκών Θεάτρων, με περισσότερα από σαράντα μέλη, με έδρα τη Γαλλία, που δραστηριοποιείται σε ολόκληρη την Ευρώπη αλλά και πέρα από τα σύνορά της.
- Θεατρικές παραστάσεις στο Ετήσιο Φεστιβάλ θεάτρου Οινιάδων, από το ρεπερτόριο του Εθνικού Θεάτρου.
- Θεατρικές παραστάσεις στο Ετήσιο Φεστιβάλ θεάτρου Οινιάδων από το ρεπερτόριο του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος
- Θεατρικές παραστάσεις στο Ετήσιο Φεστιβάλ θεάτρου Οινιάδων, από Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα (Κοζάνης, Πάτρας κ.λπ.)
- Θεατρικές παραστάσεις αρχαίων ελληνικών τραγωδιών από τη Θεατρική ομάδα του Πανεπιστημίου του Kansas στο αρχαίο θέατρο Οινιάδων (το 2014 ανέβασαν την «Ηλέκτρα» του Σοφοκλή).
- Θεατρικές παραστάσεις από Θεατρική Ομάδα συνυποψήφιας πόλης (π.χ. Τρίπολης, Ιωαννίνων κ.ά.)

Ε. Θεματική ενότητα: «Εικαστικά»

- Εικαστική έκθεση: Έργα Ευρωπαίων καλλιτεχνών.
- Εικαστική έκθεση με φωτογραφίες περιηγητών για το Μεσολόγγι.
- Έκθεση της φωτογραφικής λέσχης Μεσολογγίου με

θέματα από άλλες ελληνικές περιοχές αλλά και από ευρωπαϊκές χώρες.

- Διεθνής Προβολή του Μουσείου της Βάσως Κατράκη με τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας (εικονική περιήγηση κ.λπ.) Το Μουσείο φιλοξενεί το σύνολο του έργου της Βάσως Κατράκη και αποτελείται από περίπου τετρακόσια έργα, πολλά χαρακτηριστικά ανάτυπα και ένα μεγάλο μέρος από τις μήτρες (ξύλα και πέτρες) πάνω στα οποία χάραξε τα έργα της. Εκτίθενται επίσης μεγάλα και μικρά σε μέγεθος μαυρόασπρα και χρωματιστά σχέδια και σχέδια προετοιμασίας για την παραγωγή του χαρακτηριστικού ανάτυπου. Τη συλλογή ενισχύουν τα αντικείμενα τέχνης, καλλιτεχνικές αφίσες και ζωγραφικά έργα.
- Πρόγραμμα επισκέψεων και δράσεων δημιουργικής γραφής στην «Πινακοθήκη» που βρίσκεται στο παλιό Δημαρχείο, όπου σήμερα στεγάζεται το Μουσείο της Ιστορίας και Τέχνης (αντικείμενα έμπνευσης τα αντίγραφα πινάκων ζωγραφικής, ελλήνων και ευρωπαίων δημιουργών, εμπνευσμένων από τα πρόσωπα και τα περιστατικά της Εξόδου μαζί με προσωπογραφίες και ντοκουμέντα της εποχής).
- Έκθεση συλλογής Έργων Τέχνης της «ΔΙΕΞΟΔΟΥ» (Κέντρο Λόγου και Τέχνης, λειτουργεί στο Μεσολόγγι ως κοινωφελής ιδιωτικός πολιτιστικός οργανισμός) που αποτελείται από εκατοντάδες έργα Ελλήνων κυρίως αλλά και ξένων δημιουργών.
- Συνέχιση του θεσμοθετημένου ήδη Φεστιβάλ φωτογραφίας με συμμετοχές Ελλήνων και ξένων εκθετών . Προγραμματισμός Φεστιβάλ φωτογραφίας κατά έτος: 5ο (το 2016), 6ο (το 2017), 7ο (το 2018), 8ο (το 2019), 9ο (το 2020), με αποκορύφωση το 10ο φεστιβάλ που συμπίπτει με το έτος Εορτασμού 2021.
- Έκθεση φωτογραφίας του Ισπανού καλλιτέχνη Jordi Oliver με έμφαση στα έργα του «Γυναίκες της Γης» και «Τσιγγάνικη Ψυχή».
- Κινηματογραφικό γύρισμα ή Ντοκιμαντέρ σκηνών από το παραδοσιακό πανηγύρι του Άη-Συμιού, που γιορτάζεται στο Μεσολόγγι δύο φορές το χρόνο (χειμώνα 2 και 3 Φεβρουαρίου στη γιορτή της Υπαπαντής και καλοκαίρι στη γιορτή του Αγίου Πνεύματος) και ψηφιακή προβολή με στόχο την ένταξή του σε ομόθεμα Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά προγράμματα μέσω eTwinning κλπ. Ενισχύεται έτσι η εξωστρέφεια και αναδεικνύεται μια ακόμη πλευρά του πολιτισμού μας.

ΣΤ. Θεματική ενότητα: Μνημεία

- Συνέχιση της επικοινωνιακής δράσης « Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές» από το επιστημονικό προσωπικό της Εφορείας, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού για την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου.
- Πρόσκληση πρέσβων αλλά και καλλιτεχνών ευρωπαϊ-

ικών χωρών στην Επέτειο της Εξόδου που αποτελεί Παγκόσμιο Σύμβολο Συνειδητής επιλογής στον Αγώνα για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια των Ανθρώπων και των λαών.

- Ένταξη μνημονικών τόπων (π.χ. η ιστορική πύλη της πόλης, ο Κήπος των Ηρώων, ο ανεμόμυλος στους χώρους, το Μουσείο Παλαμά, το Σπίτι των Τρικούπηδων το Βυρωνικό Κτίριο) σε χώρους, όπου θα εκτυλίσσονται οργανωμένα οι πολιτιστικές δραστηριότητες της πόλης.

Η. Θεματική ενότητα: Συνέδρια

- Διοργάνωση Διεθνούς Συνεδρίου με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδος που εδρεύει στο Μεσολόγγι για την ανάδειξη και διεθνή των Κάστρων και των αρχαίων θεάτρων της Αιτωλ/νίας.
- Διοργάνωση Διεθνούς Συνεδρίου με το Ίδρυμα Κ. Παλαμάς για την πρόσληψη και του παλαμικού έργου στον 21ο αι.
- Διοργάνωση Διεθνούς Συνεδρίου με το Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) για την ευρωπαϊκή απήχηση του Σολωμικού έργου.
- Διοργάνωση Συνεδρίου με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με θέμα «Η πόλη στη λογοτεχνία».

Η ανάληψη του θεσμού από το Μεσολόγγι το 2021, θα συμβάλλει σημαντικά στην ανάδειξη του στον Ευρωπαϊκό πολιτιστικό χώρο. Θα οργανωθούν σημαντικές εκδηλώσεις καθώς και καλλιτεχνικά γεγονότα που δεν θα έχουν πραγματοποιηθεί ξανά. Η πόλη συμμετέχει στο θεσμό, βάζοντας προτεραιότητα στα εξής σημεία:

- Αναβάθμιση των πυλών με την βελτίωση τόσο των οδικών αξόνων εισόδου στο πολεοδομικό συγκρότημα, όσο και των επαρχιακών οδικών δικτύων.
- Πραγματοποίηση αστικών αναπλάσεων, πρόγραμμα ιδιαίτερα φιλόδοξο, με προτεραιότητα στην αναβάθμιση και αποκατάσταση του αστικού δημόσιου χώρου.
- Την ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης
- Ανέγερση ή αποκατάσταση κτιρίων πολιτιστικών υποδομών για την κάλυψη μουσικών, θεατρικών-κινηματογραφικών, συνεδριακών και εκθεσιακών αναγκών της πόλης.

— Μπορείτε να εξηγήσετε τη στρατηγική σας για να προσελκύσετε το ενδιαφέρον ενός ευρύτερου ευρωπαϊκού και διεθνούς κοινού;

Η στρατηγική για την προσέλκυση ενός μεγάλου ευρωπαϊκού και διεθνούς κοινού περιλαμβάνει εκστρατείες προώθησης μέσω του διαδικτύου, συμμετοχή σε όσες διεθνείς τουριστικές εκθέσεις είναι δυνατή η παρουσία μας, προώθηση μέσω καλλιτεχνικών, πολιτιστικών φορέων και διεθνών εταιρών του προγράμματος «Μεσολόγγι 2021», προβολή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης της χώρας και του εξωτερικού, διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων για την προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης του θεσμού, μέσω πανεπιστημιακών κέντρων, χρησιμοποιώντας τα διεθνή δίκτυα οργανισμών από τα οποία το «Μεσολόγγι 2021» αντιπροσωπεύεται, με εκστρατείες προώθησης σε διεθνείς αθλητικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές διοργανώσεις και με τη χρήση όλων των πολιτιστικών οδηγιών της Ευρώπης.

— Δεσμοί πολιτιστικού προγράμματος Μεσολογγίου με προγράμματα άλλων πόλεων που κατέχουν τον τίτλο της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης

Το Μεσολόγγι έχει την έγγραφη στήριξη του Liverpool, Ευρωπαϊκής πρωτεύουσας της Ευρώπης 2008, μέσω του Sir James Drummond Bone, πρόεδρου της Liverpool Culture Company, ο οποίος οργάνωσε τις προετοιμασίες της πόλης ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2008. Το Liverpool που έχει την εμπειρία του να κρατάει τον ευρωπαϊκό τίτλο της πολιτιστικής πρωτεύουσας 2008, αντιπροσωπεύει ένα σταθερό εταίρο των πολιτιστικών δράσεων του Μεσολογγίου για το χρονικό διάστημα 2016-2021. Το Μεσολόγγι 2021 σκοπεύει να προετοιμάσει την ανάπτυξη δεσμών στον πολιτιστικό τομέα της εκπαίδευσης και μια κοινή πολιτιστική ατζέντα για ανταλλαγή καλλιτεχνικών και εκπαιδευτικών δράσεων των δύο πόλεων. Μια άλλη πόλη, η οποία έχει εκφράσει υποστήριξη για την υποψηφιότητα του Μεσολογγίου 2021 είναι η Πάφος στην Κύπρο, η Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2017. Υποστηρίζει την υποψηφιότητά του Μεσολογγίου και αυτό αποτελεί την προϋπόθεση για κοινά πολιτιστικά σχέδια, ιδιαίτερα με καλλιτεχνικές επαφές και δημιουργία μιας αλυσίδας κοινών πολιτιστικών δράσεων. Επίσης, η Πάφος είναι μια καλή επιρροή για το Μεσολόγγι σχετικά με έργα και δραστηριότητες που βασίζονται στη συμμετοχή της κοινότητας, της κοινωνικής ένταξης και της θεσμικής αποκέντρωσης του πολιτισμού.

2

— Συμμετοχή ευρωπαϊών καλλιτεχνών, συνεργασία με φορείς, πόλεις, διακρατικές συνεργασίες

Το Μεσολόγγι και η ευρύτερη περιοχή του αποτελεί έναν χώρο πολιτισμού, τέχνης και επιστημών. Η διαχρονική συμβολή του στο πολιτιστικό και ιστορικό γίνεσθαι, σε συνδυασμό με την μοναδική φυσική ομορφιά του, που απλώνεται γύρω και πέρα από την Ιερή Πόλη όπως η ξακουστή Λιμνοθάλασσα, ο Αράκυνθος, και τα αρχαία ποτάμια Εύηνος και Αχελώος το καθιστούν ιδανικό τόπο διεξαγωγής συνεδρίων. Τα τελευταία χρόνια το Μεσολόγγι υποδέχεται όλο και συχνότερα ανθρώπους των γραμμάτων, των επιστημών και των τεχνών, οι οποίοι συμμετέχουν σε συμπόσια, συνέδρια και εκθέσεις.

Σήμερα το Μεσολόγγι μπορεί να φιλοξενήσει συνέδρια στα δύο συνεδριακά κτίρια το Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο και το Αμφιθέατρο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Περιφέρειας διαμορφωμένα κατάλληλα για το συγκεκριμένο σκοπό. Αποτελεί δε προτεραιότητα της Δημοτικής Αρχής, η κατασκευή υπερσύγχρονου συνεδριακού κέντρου - πολυχώρου, ικανού να φιλοξενήσει μεγάλα συνέδρια, εκθέσεις, και πολιτιστικές εκδηλώσεις γενικότερα.

Συνέδρια που έχουν διοργανωθεί τα τελευταία χρόνια από φορείς και που έχουν αποδώσει ωφέλιμους καρπούς για τον τόπο αλλά και εξωστρέφεια με παγκόσμια προβολή σας παραθέτουμε κατωτέρω.

Η Βυρωνική Εταιρεία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου έχει αναπτύξει αξιόλογες δραστηριότητες εντός και εκτός Ελλάδος όπως σε Ευρώπη, ΗΠΑ, Καναδά, Ιαπωνία, Αυστραλία, Λίβανο, Ταιβάν κ.α. Σε αυτές τις εκδηλώσεις περιλαμβάνονται: Ετήσια Διεθνή Φιλολογικά Βυρωνικά Συνέδρια, διαλέξεις για την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά του Μεσολογγίου και της Ελλάδος γενικότερα, αφιερώματα σε ποιητές με συνοδεία μουσικών παραστάσεων, εκθέσεις, πολιτιστικές εκδρομές, ανταλλαγές αποστολών με το εξωτερικό, καθώς και αδελφοποίηση σχολείων του Μεσολογγίου με αντίστοιχα του Nottingham της Μεγάλης Βρετανίας, όπου βρίσκεται ο προγονικός πύργος του Λόρδου Βύρωνα το Newstead Abbey και η αδελφοποιημένη πόλη με το Μεσολόγγι, Gedling.

1) Τον Σεπτέμβριο του 2009, διοργάνωσε το 35ο Παγκόσμιο Βυρωνικό Συνέδριο της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Βυρωνικών Εταιρειών (IABS) «Ο Λόρδος Βύρων και η Ιστορία», με την συμμετοχή 150 Καθηγητών από 60 Πανεπιστήμια του Εξωτερικού.

2) Μάιος 11-18, 2002 – 1ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Ο Λόρδος Βύρων και Ελλάδα»

3) Ιούνιος 21-29, 2003 – 2ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Τα Νησιά της Ελλάδας».

4) Μάιος 16-24, 2004 – 3ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Ο Βύρων και το Ολυμπιακό Πνεύμα».

5) Μάιος 17-25, 2005 – 4ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Βύρων, Ο Ομηρικός Ταξιδιώτης».

6) Ιούνιος 25-30, 2007 – 5ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Βύρων: Ανθρωπισμός, Φιλελευθερισμός, Φιλελληνισμός».

7) Μάιος 18-25, 2008 – 6ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Ο Βύρων και οι Άλλοι Εαυτοί του».

8) Ιούνιος 20-24, 2011 – 7ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Ο Λόρδος Βύρων και η Εποχή του».

9) Μάιος 27-31, 2013 – 8ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Τα Χρόνια της Φήμης του Λόρδου Βύρων».

10) Μάιος 21-25, 2014 – 9ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Η Ζωή του Μπάιρον και οι Ανατολίτικες Μυθιστορίες του».

11) Μάιος 22-27, 2015 – 10ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο «Ο Βύρων και ο Κόσμος της Μεσογείου». Σε όλα τα Φοιτητικά Συνέδρια κάθε έτος συμμετείχαν πλέον των 50 Συνέδρων φοιτητών και καθηγητών από πανεπιστήμια της Ελλάδας και του Εξωτερικού.

Διεθνείς εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν το 2014 με αφορμή την επέτειο των 190 χρόνων από τον θάνατο του λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι στις 19 Απριλίου 1824

1) Την Δευτέρα 17 Μαρτίου 2014, σε συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή Ελλάδας, το Πανεπιστήμιο Virginia ΗΠΑ με ομιλητή τον καθηγητή Andrew Stauffer, και την Εθνική Βιβλιοθήκη της Σκωτίας (NLS) με τον David McClay (Senior Curator of John Murray's Archives), διοργάνωσε με τεράστια επιτυχία και παρουσίασε στο κατάμεστο Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο, τον Κουρσάρο (Π Corsaro) την όπερα του Verdi, βασισμένη στην ιστορική μυθιστορία του Λόρδου Βύρωνα «The Corsair».

2) Την Κυριακή 6 Απριλίου 2014, στο πλαίσιο των Εορτών Εξόδου, πραγματοποιήθηκε διεθνής εκδήλωση με ομιλητή τον διακεκριμένο Καθηγητή και κάτοχο της “Εδρας Κοραή” Ρόντερικ Μπίτον (Roderick Beaton). Ο καθηγητής διδάσκει Νεοελληνική Φιλολογία, Γλώσσα και Βυζαντινή Ιστορία και είναι επίσης Διευθυντής του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών στο King's College London. Επίσης στα πλαίσια της εκδήλωσης έγινε: Βράβευση των μαθητών που πρώτευσαν στο διαγωνισμό έκθεσης με θέμα: «Λόρδος Βύρων: Ποιητής και Ήρωας», που προκήρυξε η Βυρωνική Εταιρεία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου για τους μαθητές των Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων Νομού Αιτωλοακαρνανίας και Συναυλία με έργα του κλασσικού ρεπερτορίου από τη Φιλαρμονική του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής «Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ» υπό τη διεύθυνση του κ. Μάκη Κουτσαργέλη.

Συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard Την Δευτέρα 14 και Τρίτη 15 Ιουλίου 2015, πραγματοποιήθηκε διεθνής συνάντηση και workshop, στην βιβλιοθήκη της Βυρωνικής Εταιρείας, των βραβευμένων ποιητών: της Αγγλίδας Laura Scott, Βραβείο “Michael Marks for Poetry Pamphlets, 2015, του Σκωτσέζου Jim Carruth, Βραβείο “Michael Marks for Poetry Pamphlets, 2015 και του Άγγλου Andrew Forster ο οποίος είναι και Διευθυντής του κληροδοτήματος Γουόρτσγουορθ (Wordsworth) για τα βραβεία ποίησης (Literature Development Officer, Poet & Administrator of the Michael Marks Awards for Poetry Pamphlets, Wordsworth Trust). Το αναφερόμενο πρόγραμμα των ποιητών “Poets in Residence” είναι του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard.

Για το έτος 2016, έχει σταλεί διεθνώς στα Πανεπιστήμια, Πρόσκληση Ενδιαφέροντος, Call For Papers, για

το 11ο Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο, από 23-28 Μαΐου 2016, με θέμα: «Ο Μπάιρον και το Καλοκαίρι του 1816».

Το Φεστιβάλ Φωτογραφίας Μεσολογγίου με την μέχρι τώρα παρουσία του έχει καταφέρει να καταξιωθεί ως ένας από τους πιο σημαντικούς φωτογραφικούς θεσμούς της χώρας και όχι μόνο, προκαλώντας έτσι το ενδιαφέρον των ανθρώπων της φωτογραφίας απ' όλο τον κόσμο. Το Φεστιβάλ στηρίζεται στην άοκνη προσπάθεια των μελών της φωτογραφικής λέσχης Μεσολογγίου (ΦΩΤΟΛΕΜΕ). Το φεστιβάλ συνεργάζεται στενά με το Μουσεία Μπενάκη και έχει φιλοξενήσει εκθέσεις μεγάλων διεθνώς καταξιωμένων φωτογράφων, όπως οι Κώστας Μπαλάφας, Δημήτρης Χαρισιάδης, Κωνσταντίνος Μάνος, Γιάννης Μπεχράκης και πολλοί άλλοι. Από το 2014 με τη συμμετοχή καταξιωμένων ξένων φωτογράφων όπως του Κωνσταντίνου Μάνου από τις Η.Π.Α., του Laurent Fabre και του Νίκου Αλιάγα από την Γαλλία και του Jordi Oliver από την Ισπανία, έγινε διεθνές κατακτώντας σημαντική θέση στο παγκόσμιο χάρτη της φωτογραφίας.

Το 7ο Παγκόσμιο Γλωσσολογικό Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στο Μεσολόγγι από 18 έως 20 Σεπτεμβρίου 2008 με την συμμετοχή διακεκριμένων καθηγητών Γλωσσολογίας από Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Θέμα: «Η διδασκαλία των Νέων Ελληνικών στον Κόσμο». Διοργάνωση: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Οργανισμός για την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας (ΟΔΕΓ).

Η Αιτωλική Πολιτιστική Εταιρεία έχει ως στόχο να συμβάλει στην πνευματική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη και προβολή της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, των πρώην νομών Αιτωλοακαρνανίας και Ευρυτανίας. Ο σκοπός της είναι η μελέτη και προβολή της ιστορίας, των γραμμάτων, των τεχνών και του λαϊκού πολιτισμού της Αιτωλίας και της Ακαρνανίας. Η ανάδειξη και η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Διεθνή συνέδρια και εκδηλώσεις της ΑΙ.ΠΟ.Ε, που πραγματοποιήθηκαν στο Μεσολόγγι:

Στις 15 Απριλίου 2008, Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Κύπρος και Μεσολόγγι» σε συνεργασία με την Πρεσβεία και το Σπίτι της Κύπρου και τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και συμμετείχαν Καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στις 19 Ιουνίου 2009, Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Ο Κωστής Παλαμάς σήμερα 150 χρόνια απ' τη γέννησή του» σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών(ΕΚΠΑ), τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Στις 14 Μαρτίου 2010, Διεθνής Ημερίδα για τον μεγάλο Κύπριο συγγραφέα και πολιτικό Λουκή Ακριτά σε συνεργασία με τον Δήμο της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου και το Σπίτι της Κύπρου.

Επανειλημμένες διαπολιτισμικές παραστάσεις στο Μεσολόγγι του «Μουσικοχορευτικού Ομίλου» του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών [ΕΚΠΑ] & Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου Το ΕΚΠΑ, σε συνεργασία με τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου εδώ και είκοσι χρόνια στο πλαίσιο του Διεθνούς προγράμματος ΘΥΕΣΠΑ, που αφορά θερινές υποτροφίες για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας σε φοιτητές από Πανεπιστήμια του εξωτερικού στο πεδίο των Ελληνικών Σπουδών, έφερε στο Μεσολόγγι πλέον των 5000 φοιτητών από 80 Πανεπιστήμια και τους ξενάγησε με παράλληλη διδασκαλία στους Ιστορικούς και Αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής του Δήμου.

Το 2012, διοργανώθηκε Διεθνής Ημερίδα από την ΛΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων & τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, με θέμα το ανασκαφικό έργο των Δανών Αρχαιολόγων στην Αρχαία Καλυδώνα. Από το 2001 με πρωτοβουλία του Δανέζικου Πανεπιστημίου και κάθε χρόνο ανελλιπώς έρχεται η ομάδα των Δανών αρχαιολόγων με την εποπτεία του Dr. Søren Dietz μαζί με τους μαθητές του και ασχολούνται επιμελώς με την ανασκαφή των χώρων της αρχαίας Καλυδώνας, φέρνοντας στην επιφάνεια σημαντικά ευρήματα. Από το 2001 έως το 2005 ερευνήθηκαν συστηματικά το τείχος και τμήμα του πολεοδομικού ιστού της πόλης στο πλαίσιο της ελληνοδανικής συνεργασίας και τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών δημοσιεύτηκαν το 2011. Ένα νέο πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ Ελλήνων και Δανών αρχαιολόγων που άρχισε το 2010 και θα ολοκληρωθεί το 2019 επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, στη συστηματική ανασκαφή του θεάτρου της Καλυδώνας, υπό τη διεύθυνση της Προϊσταμένης της Εφορείας κ. Ολυμπίας Βικάτου. Εκ μέρους του Ινστιτούτου της Δανίας υπεύθυνος της έρευνας ήταν ο κ. R. Frederiksen.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς—ΛΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων. 2ο Διεθνές Αρχαιολογικό και Ιστορικό Συνέδριο 6 - 8 Δεκεμβρίου 2013 «Το Αρχαιολογικό Έργο στην Αιτωλοακαρνανία & στη Λευκάδα από τους προϊστορικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους» Το 2ο Διεθνές Αρχαιολογικό και Ιστορικό Συνέδριο «Το Αρχαιολογικό έργο στην Αιτωλοακαρνανία και στη Λευκάδα από τους προϊστορικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους» πραγματοποιήθηκε στο Μεσολόγγι από την Παρασκευή 6 Δεκεμβρίου μέχρι και την Κυριακή 8 Δεκεμβρίου 2013. Ο χώρος διεξαγωγής του, η Αίθουσα εκδηλώσεων στο Διοικητήριο Μεσολογγίου (πρώην Νομαρχία Αιτωλοακαρνανίας).Επιστημονι-

κή Επιτροπή: Ολ. Βικάτου, Προϊσταμένη ΛΣΤ'Ε.Π.Κ.Α. Κ. Ζάχος, Επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων Ν. Καλτσάς, Επίτιμος Διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Λ. Κολώνας, Επίτιμος Γενικός Διευθυντής Αρχαιοτήτων Α. Μουστάκα, Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Β. Λαμπρινουδάκης, Ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών Ι. Παπαποστόλου, Ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Μ. Σταυροπούλου-Γάτση, Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων Ε. Σερμπέτη, Ομότιμη καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών Ι. Τριάντη, Ομότιμη καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων S. Dietz, Επίτιμος Διευθυντής Ινστιτούτου της Δανίας F. Lang, Prof. Dr. phil. Technische Universität Darmstadt E-L. Schwandner, Ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας Winkelmann Institute, Humboldt University Berlin

Απρίλιος 2013, Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο προετοιμασίας ένταξης της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου στα Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Διοργάνωση Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου & Όμιλος για την UNESCO Νομού Πειραιώς & Νήσων. Θέμα: «Ιερά Πόλη του Μεσολογγίου – Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς». Του Συνεδριακού κύκλου προηγήθηκε Έκθεση Ζωγραφικής από εκκολλημένους Καλλιτέχνες –μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων της Ιεράς Πόλης του Μεσολογγίου–, από μέλη και φίλους του Ομίλου για την UNESCO Νομού Πειραιώς και Νήσων καθώς και από Μεσολογγίτες Ζωγράφους που χρωμάτισαν τους καμβάδες τους στα χρώματα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η επίσημη έναρξη των εργασιών του Συνεδριακού κύκλου κηρύχθηκε από την αναπληρώτρια Πρόεδρος της Μεγάλης Βρετανίας στην Ελλάδα κα Nerys Jones. Παρευρέθη και ο Πρόεδρος της Σουηδίας κ. Hakan Malmqvist. Καθώς και των μελών της τοπικής αυτοδιοίκησης της Ρουμανίας του Νομάρχη του FOCSANI κ. POPESCU CATALIN KANTY, του Δημάρχου του FOCSANI κ. BACINSCHI DECEBAL. Ανάμεσα στους κεντρικούς ομιλητές βρισκόταν η κα Daniela Popescu, Πρόεδρος του ΔΣ Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ομίλων, Συλλόγων και Κέντρων UNESCO, Ειδική Σύμβουλος της Ρουμανικής Εθνικής επιτροπής για την UNESCO με θέμα ομιλίας «Μνημεία παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO».

Ημερίδα: «Ο Εορτασμός της Ημέρας της Ευρώπης» Μεσολόγγι 9 Μαΐου 2015 Η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα και το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα με την υποστήριξη του Κέντρου Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης Πάτρας, γιορτάζουν την Ημέρα της Ευρώπης στις 9 Μαΐου στο Μεσολόγγι με μια πολύ-θεματική εορταστική εκδήλω-

ση με πλούσιο περιεχόμενο εντός και εκτός αίθουσας. Οι εορταστικές εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν με την διεξαγωγή Συνεδρίου που έλαβε χώρα στο Τρικούπειο Πολιτιστικό κέντρο όπου 9 διακεκριμένοι ομιλητές είχαν στη διάθεση τους 7 λεπτά για να ενημερώσουν το κοινό για την Ευρώπη και τις πολιτικές της. Το συνέδριο χαιρέτησε ο Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Καρβούνης, και συμμετείχαν επίσης Ευρωβουλευτές. Παράλληλα, έγιναν διάφορες εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές δράσεις εκτός αίθουσας σε μια πλήρως εορταστική ατμόσφαιρα.

Μεσολόγγι 21 Νοεμβρίου 2015, Διεθνής παρουσίαση Λευκώματος. «MORPHOU Ενθύμιο 35 χρόνια» Υπό την αιγίδα του Προέδρου των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας Γ. Ομήρου και την διοργάνωση του Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 21 Νοεμβρίου 2015 στο Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο, εκδήλωση παρουσίασης λευκώματος καθώς και τα εγκαίνια έκθεσης φωτογραφίας με θέμα «MORPHOU Ενθύμιο 35 χρόνια». Η εκδήλωση έγινε με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Αποδήμων Διαμερισματος Μόρφου Αγγλίας δια του Προέδρου του Νικόλαου Κοτζιαμάνη, για την υποστήριξη της υποψηφιότητας της Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου στην διεκδίκηση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2021. Μετά το πέρας της παρουσίασης του λευκώματος «MORPHOU – Ενθύμιο 35 Χρόνια», πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της ομότιπλης έκθεσης φωτογραφίας. Στο λεύκωμα «MORPHOU – Ενθύμιο 35 Χρόνια » καταγράφεται η πορεία του Συνδέσμου Αποδήμων Διαμερισματος Μόρφου Αγγλίας στα 35 χρόνια από την ίδρυση του και η συμβολή του στον αγώνα για ελευθερία και επιστροφή στη γενέθλια γη.

Νοέμβριος 10-12, 2016 Το Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας & Υδάτινου Περιβάλλοντος της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, διοργανώνει «Διεθνή Συνέδρια Εφαρμοσμένης Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος – “HydroMedit”». Το «2ο Διεθνές Συνέδριο Εφαρμοσμένης Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος – “HydroMedit 2016”» θα πραγματοποιηθεί στο Μεσολόγγι, στις 10-12 Νοεμβρίου 2016.

Αδελφοποιήσεις πόλεων Ο Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου προκειμένου να προωθήσει την εικόνα του σε ευρωπαϊκό επίπεδο και βέβαια για να δημιουργήσει τις απαραίτητες υποδομές για την περαιτέρω πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη του έχει προβεί σε αδελφοποιήσεις με αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις ή και Δήμους.

Η αρχή έγινε το 1991 με τον Δήμο Gedling της Αγγλίας, το 1992 με την πόλη Schöfflisdorf στην Ελβετία (γενέτειρα του Μάγερ), το 2003 με τον Δήμο Μόρφου στην Κύπρο, με τον Δήμο Αμμοχώστου στην Κύπρο το 2012 και το 2014 με την Φωξάνη της Ρουμανίας.

3

**πολιτιστικό
και καλλιτεχνικό
περιεχόμενο**

Στις 10 Απρ
Οι Σαδωνο
Μετα ταυ ελ
Αυρι του α
Αποκριτικ
και ειδου
του...

του 1855 ο Γεωργίου Βελουκιάδης Πρωτοπρεσβύτερος
στην Αγ. Των 7 Παράκλητων Αγίας Σφραγίδας και
το Μοναστήριον της Ζακύνθου. Από τότε συνεχίστηκε να
αυξάνεται με το χρόνο. Ο Γεωργίου κατασκεύασε τα
πλάι ορθογώνια τμήματα των πολεοδομικών κτιρίων
και την αψίδα των ελλείψεως των Μισοίων αγίων
και την αψίδα του Μοναστηρίου ο Γεωργίου έκανε
το ίδιο μέγεθος

3

— Ποιό είναι το καλλιτεχνικό όραμα και η στρατηγική για το πολιτιστικό πρόγραμμα του έτους;

«Το όνειρό μου είναι να μπορέσουμε να συνομιλήσουμε οι κάτοικοι ξανά με τον παράδεισό μας.

Να οραματιστούμε.

Να κάνουμε το δικό μας βήμα ΕΞΟΔΟΥ από την κρίση της ατομικότητας και της εσωστρέφειας, δρώντας...

Γεννήθηκα στο Μεσολόγγι.

Είμαι 52 χρονών.»

– ΦΩΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ

Καλλιτεχνικός διευθυντής & υπεύθυνος πολιτιστικού προγράμματος

EXODUS

Το Μεσολόγγι, με τις ειδικές ιστορικές συνθήκες που το επηρεάζουν, έρχεται να επαναδομήσει την ιστορική νομοτέλεια της Εξόδου του 1826. Με το πλάνο Exodus 2021 η αστείρευτη παρακαταθήκη που διαθέτει η πόλη μετασχηματίζεται κατά την ιστορική φορά, με την πρόσκτηση νέων πολιτιστικών δεδομένων και δράσεων, που θα διατηρούν όλα τα γόνιμα στοιχεία του παρελθόντος, αλλά θα αντιστοιχούν σε κάποια συλλογική εσωτερική αλλαγή, σε κάποια εσωτερική μετακίνηση με ανήσυχη προσοχή και νοσταλγική αναπόληση.

Η ιδέα Exodus 2021 είναι αναγέννηση, εξωστρέφεια, εξωτερίκευση ιδεών, εμπυχωμένη από τους πολίτες του Μεσολογγίου. Είναι δράσα συλλογικότητα, απελευθερωτική πορεία, διαδοχική απολύτρωση από το κατεστημένο με την αρωγή της φαντασίας και όχι παλιννόστηση στην αφετηρία. Exodus 2021 είναι αφύπνιση, ανανέωση, πέρασμα προς τα έξω, τολμηρή προσπάθεια αναθεώρησης και ανατοποθέτησης, είναι καταλυτικό πάθος και ανεξάντλητη έφεση για δημιουργία.

Στόχος μας είναι, εκεί που το παρελθόν συναντάει το παρόν, με συλλογική βούληση και αναθεωρητική πρακτική, να οργανώσουμε ριζοτομικές δράσεις, που θα μεταβάλλουν την πόλη σε πεδίο πειραματισμού και καινοτομιών και θα οδηγήσουν στην προσωπική αυτοδιάθεση, αλλά και στη ομαδικότητα.

Απευθυνόμαστε σε όλους τους ανθρώπους της πόλης που προπορεύονται, είναι προορατικοί και ανακαινιστές, που καρποφορούν πρωτότυπες και γόνιμες ιδέες, που θα διασαλεύσουν ευχάριστα την πόλη και θα κατακλύσουν την κοινή πολιτισμική συνείδηση.

Όραμά μας είναι να δημιουργήσουμε ένα εξελισσόμενο συλλογικό πείραμα, που να μετατρέψει την ίδια την πόλη σε ένα κοινωνικό εργαστήριο ιδεών με τη συμμετοχή ανθρωπολόγων, πανεπιστημιακών, εικαστικών, ακτιβιστών, οργανώσεων, πολιτών και αυτοδιαχειριζόμενων ομάδων. Να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με πολιτιστικούς χώρους τέχνης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, μεμονωμένους καλλιτέχνες και ομάδες, που έχουν την ικανότητα να μετατρέψουν τη δημιουργική σκέψη σε δραστηριότητα και την δραστηριότητα σε μια νέα νομή της πόλης.

Η τέχνη μπορεί να συνεισφέρει στη διεύρυνση της πολιτικής και οικονομικής διαλεκτικής, καθώς και στη δημιουργία μιας γέφυρας ανάμεσα στην κοινωνική έρευνα και στην εμπλοκή των πολιτών, οι οποίοι θα συμμετέχουν ενεργά στις ευρωπαϊκές πνευματικές και καλλιτεχνικές ζυμώσεις, ώστε να αναδειχτεί η αυτονομία της δημιουργίας και να γίνει η πόλη του Μεσολογγίου πρεσβευτής πολιτισμού της χώρας μας στην διεθνή σκηνή.

1821-2021

Πρόγραμμα τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και παραδοσιακές μορφές τέχνης

Συνεργασία με τοπικούς φορείς, ομάδες, εθελοντές και συλλόγους

Ο ευγενής αυτός αγώνας της Υποψηφιότητας του Μεσολογγίου ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021 ευνοεί την συλλογική ενέργεια και αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για γόνιμη συνεργασία όλων των πολιτιστικών, κοινωνικών και οικονομικών φορέων του τόπου με τους πολίτες, έχοντας ως κοινό στόχο την ανάδειξη της πόλης του Μεσολογγίου σε ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα που θα έχει την μοναδική ευκαιρία να λειτουργήσει ως κέντρο της πολιτιστικής ζωής της Ευρώπης.

Κάθε δράση έχει ως στόχο την ενεργοποίηση του πολίτη. Ενεργοποίηση για δράση, αφύπνιση για συμμετοχή στα κοινά. Η πόλη θα αποκτήσει όραμα όταν οι πολίτες ενωθούν και έχουν κοινό σκοπό.

Αναφέρουμε ενδεικτικά τη συνεργασία μας με τις εξής ομάδες και συλλόγους:

Saltsinistas, ΔΟΜΑΚ, Ερωδιοί, Φίλοι της Λιμνοθάλασσας, ΠΡΟΤΕΚΤΑ, Κοινωνική Αλληλεγγύη, Εθελοντική Ομάδα Έρευνας & Διάσωσης - Ε.Ο.Ε.Δ, Λαογραφικός Σύλλογος Ευηνοχωρίου «Άγιος Ιωάννης», Ορειβατικός Χιονοδρομικός Σύλλογος Μεσολογγίου, Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού, Κέντρο Ποίησης και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας «Κωστής Παλαμάς», Ελληνική Μουσικολογική Εταιρεία - Ινστιτούτο Μελέτης της Βυζαντινής & Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής «Το Ψαλτήρι», Ίδρυμα Τάσου Παπαστράτου, Ιππικός Όμιλος Ευηνοχωρίου, Κέντρο Έρευνας Τοπικής Ιστορίας και Πολιτισμού Αιτωλοακαρνανίας, Κέντρο Τέχνης & Πολιτισμού, Πινακοθήκη Μάργαρη, Λαογραφικός & Πολιτιστικός Σύλλογος Μεσολογγίου, Μορφωτικός & Εκπολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών Επαρχίας Μεσολογγίου «Η Θυσία», Ραδιοφωνικός Σταθμός Ι. Π. Μεσολογγίου (Κοινωφελές Σωματείο), Σύλλογος Φίλων Κινηματογράφου – Κινηματογραφική Λέσχη Μεσολογγίου, Αγροπεριβαλλοντική Συμπολιτεία

– Νέα Γη, Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα Βιοκαλλιέργητων Δυτικής Ελλάδος, Κέντρο Πληροφόρησης Υγροτόπων Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου– Αιτωλικού, Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Μεσολογγίου, Πανεπιστημιακή Σχολή Αγρινίου, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.), Εμποροβιομηχανικός Σύλλογος Ι. Π. Μεσολογγίου, Συ.Νε.Μ.Α, Φωτογραφική Λέσχη Μεσολογγίου (ΦΩΤΟ.ΛΕ.ΜΕ), Φεστιβάλ Φωτογραφίας, ΤΕΙ Μεσολογγίου (Διοίκησης-Οικονομίας και Τεχνολογίας-Γεωπονίας)

Επίσης συνεργασία με κολεκτίβες όπως οι Beforelight, Depresson Era, Avtonomi Akadimia, LO&Beholds, Urbandig, Alternative tours of Athens.

Παραστατικές Τέχνες

- Ευρωπαίοι καλλιτέχνες παρουσιάζουν την δουλειά τους. Επιτροπή με μέλη από όλη την Ε.Ε. επιλέγει τους συμμετέχοντες σύμφωνα με την κατάθεση των προτάσεων, το portfolio τους. Οι καλλιτέχνες όσο βρίσκονται στην πόλη θα κάνουν workshops, παρουσιάσεις, σεμινάρια, διαλέξεις.
- Συνεργασία με την ΑΣΚΤ. Απόφοιτοι, μεταπτυχιακοί και ανώτεροι φοιτητές της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας, παρουσιάζουν τα έργα τους διαδοχικά, σε ένα κενό κτίσμα. Ορίζεται κάποιος χώρος που προτείνεται ως σημείο συνάντησης.
- Συνεργασία με την Union des theatres de l' Europe, την European Youth Orchestra, το Εθνικό Θέατρο για την δημιουργία μιας καλλιτεχνικής πλατφόρμας. Θα οργανωθούν σεμινάρια από τους φορείς και η πόλη θα φιλοξενήσει νέους μουσικούς και ανθρώπους του θεάτρου από όλη την Ευρώπη. Θεματικές δράσεις θα αναπτυχθούν μέσω σεμιναρίων, residencies, συνεδρίων, συμποσίων.
- Συνεργασία με την Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Οργάνωση της Θερινής Ακαδημίας του Εθνικού Θεάτρου στην πόλη. Διάλογοι των καλλιτεχνών με την κοινότητα των κατοίκων.
- Διαγωνισμός φωτογραφίας ανεβάζοντας φωτογραφίες στο Instagram γράφοντας το #Messolonghi2021.
- Ετήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων για παιδιά και εφήβους με θιάσους θεατρικούς.
- Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους σε συνεργασία με την PSAROKOKKALO (Ιανουάριος/Φεβρουάριος)
- Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής (Μάρτιος/ Απρίλιος)
- Φεστιβάλ Χορού (Μάιος/Ιούνιος)
- Φεστιβάλ αρχαίου δράματος στο θέατρο Οινιάδων (Ιούλιος/ Αύγουστος) Τον Αύγουστο του 1986 το αρχαίο θέατρο Οινιάδων θα «αναστηθεί» μετά από 2.500 χρόνια και η επαναλειτουργία του θεάτρου θα αποτελέσει σημαντικό πολιτιστικό γεγονός για όλη την Ελλάδα. Κάθε χρόνο καταρτίζεται ένα πρόγραμμα πολιτιστικής δράσης με εξαιρετικά αποτελέσματα. Σ' αυτό εκτός των παραστάσεων αρχαίου δράματος από ελληνικά και ξένα θέατρα, περιλαμβάνονται διεθνή συμπόσια-συνέδρια, λειτουργία θεατρικού εργαστηρίου, θεωρητική και πρακτική κατάρτιση φοιτητών θεατρικών σχολών, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα με το Πανεπιστήμιο του Κάνσας, παραδόσεις μαθημάτων στην αγγλική και ελληνική γλώσσα με στοιχεία από τον ελληνικό πολιτισμό σε ξένους, ανασκαφικές εργασίες. Σήμερα το Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου Οινιάδων έχει ενταχθεί στο Φεστιβάλ Αθηνών μετά από απόφαση του Υπουργού Τουρισμού το 1994. Μέχρι σήμερα έχουν «διδασχθεί» περίπου 80 παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος. Έτσι, δημιουργήθηκε με τον τρόπο αυτό ένας πρωτόγνωρος πολιτισμικός διάυλος ανθρώπινης επικοινωνίας και τέχνης που κρατάει σε υψηλό επίπεδο την πολιτιστική δημιουργία.
- Φεστιβάλ Θεάτρου Δρόμου και Κουκλοθέατρου (Σεπτεμβρίου/ Οκτωβρίου)
- Ανάδειξη της περιοχής των Πελάδων, αυτού του ιδιαίτερου λιμναίου παραθεριστικού οικισμού με τις ψαροκαλύβες, αναπόσπαστο κομμάτι της μεσολογγίτικης φυσιογνωμίας και οργάνωση εκδηλώσεων. (πχ. Εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, θεατρικές δράσεις)

Επαναπροσδιορίζοντας το Αστικό Περιβάλλον

Ανάδειξη και προώθηση της αρχιτεκτονικής

Μια πρώτη επίσκεψη στο Μεσολόγγι σε ωθεί να δεις την απaráμιλλη γοητεία που ασκεί πάνω σου η ανεπανάληπτη παραθεριστική καλυβένια πολιτεία της Τουρλίδας, η Ανατολική πέτρινη Πύλη της Εξόδου, με τείχη από την εποχή του Ωθωνα, ο Κήπος των Ηρώων, τα παλιά αρχοντικά σπίτια-μουσεία, το «χρώμα» της παλιάς γειτονιάς, κτίρια-μνημεία θύμησης άλλης εποχής, ισόγεια σπίτια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, νεοκλασικά σπίτια του 19ου αιώνα που δείχνουν τον εκλεπτυσμό που κυριαρχούσε ανέκαθεν στην πόλη.

Προσκαλούμε το ευρύ κοινό να εξερευνήσει και να κατανοήσει την αξία της αρχιτεκτονικής και του δομημένου περιβάλλοντος. Δημόσια και ιδιωτικά κτίρια με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον ανοίγουν τις πύλες τους στο κοινό δωρεάν και η πόλη μετατρέπεται σε ένα ανοιχτό μουσείο, με εκθέματα τα ίδια της τα κτίρια και την αρχιτεκτονική τους. Υπάρχουν εκατοντάδες κτίρια, το καθένα διαφορετικό και ξεχωριστό. Έχουμε ποτέ αναρωτηθεί γιατί χτίστηκαν; Πώς σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν; Ή πόσο χρονών είναι; Πίσω από τις όψεις και τις πόρτες πολλών από αυτών των κτιρίων βρίσκονται εκπληκτικοί χώροι για να εξερευνήσουμε και ενδιαφέρουσες ιστορίες για να μάθουμε.

Από τα ιστορικά αξιοθέατα της πόλης μέχρι σύγχρονες κατοικίες και δημόσια κτίρια.

Στόχος είναι να διοργανωθούν προγραμματισμένες ξεναγήσεις σε δημιουργικούς και χώρους παραγωγής της πόλης από ειδήμονες αλλά και εθελοντές. Επίσης το όραμα Exodus 2021 περιλαμβάνει οργανωμένες επισκέψεις σε ορισμένα από τα κτίρια του προγράμματος, οι οποίες απευθύνονται σε τμήματα σχολείων και σχολών ή και άλλα οργανωμένα γκρουπ.

Επίσης προτείνεται το κοινό να γνωρίσει την αρχιτεκτονική της πόλης “ποδηλατώντας”, με προγραμματισμένες ξεναγήσεις σε μια προκαθορισμένη διαδρομή για περιορισμένο αριθμό ατόμων. Το Μεσολόγγι λόγω

επίπεδου εδάφους αλλά και μετά την κατασκευή ποδηλατοδρόμων θεωρείται μία από τις πιο φιλικές πόλεις της Ελλάδας για βόλτες με ποδήλατο. Στους συμμετέχοντες θα παρέχεται ποδήλατο και κράνος.

- Δράση ευαισθητοποίησης των πολιτών πάνω στο ζήτημα του αστικού φωτισμού, της διαμόρφωσής του και των συνεπειών του στην αλλαγή της ταυτότητας των πόλεων. Πρόκειται για μία πρωτότυπη πλατφόρμα διαλόγου, πειραματισμού και εγκαταστάσεων.
- Project νέων καλλιτεχνών σε πολεοδομική διαδραστική έκθεση. Για παράδειγμα, οι φοιτητές της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών δημιουργούν εναλλακτικές προτάσεις για την ευρύτερη περιοχή και επεμβαίνουν στον αστικό χώρο της περιοχής με σκοπό να συνδιαλεχθούν με τους κατοίκους και να αλληλεπιδράσουν με τις ανάγκες τους. Στόχος ο συμμετοχικός σχεδιασμός να λάβει ανθρωπινές διαστάσεις και με νέα εργαλεία να προκληθεί ένας δημιουργικός διάλογος με τους κατοίκους της πόλης. Παράλληλες εκδηλώσεις, όπως διαδραστικές μακέτες, ιστορικές αφηγήσεις, φωτογραφικές ανάδρομες και dj sets θα λάβουν χώρα στην πλατφόρμα.
- Παραστατικές τέχνες στη πόλη, με ταυτόχρονη ενεργοποίηση του αστικού χώρου, των ανθρώπων και του πολιτισμικού κεφαλαίου. Θα στηθούν σύγχρονες παραστάσεις που επανασυστήνουν αυτούς τους χώρους στο κοινό. Ευελπιστούμε να δημιουργηθεί μία πλατφόρμα συλλογικών δράσεων και συνεργασιών, η οποία να ενεργοποιείται από τους ίδιους τους κατοίκους της γειτονιάς, στα πλαίσια της έρευνας των πολιτισμικών θησαυρών της.
- Γνωριμία και ανάδειξη του τοπικού παραγωγικού ιστού, π.χ. οινοποιείο, εργαστήριο παραγωγής αυγοτάραχου, κ.ά. Στόχος είναι να «συνάψουμε» συνεργασίες και να μετατρέψουμε ανεξάρτητους χώρους, όπως καταστήματα και μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκεί.

Δημιουργία του Μουσείου Αλατιού

Περνώντας από την παλαιά Εθνική οδό Μεσολογγίου-Αιτωλικού ασυναίσθητα το βλέμμα πλανιέται σε ένα ασυνήθιστο για τον επισκέπτη θέαμα, που εύλογα θα αναρωτηθεί για το τι θέλει το χιόνι στη θάλασσα.

Η καταπληκτική από κάθε άποψη Λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, προσφέρει στην πόλη και έναν άλλο θησαυρό: Το αλάτι. Είναι η μεγαλύτερη αλυκή της Ελλάδος η «Άσπρη» 11.500 στρεμμάτων με δυναμικότητα παραγωγής περίπου 120 τόνους άλατος ετησίως, δηλαδή το 60% της Πανελληνίας παραγωγής και ανήκει σε εταιρία δημοσίου συμφέροντος.

Στο Μεσολόγγι υπάρχει και άλλη μια αλυκή αυτή της Τουρλίδας, η Μαύρη Αλυκή, 2.500 στρεμμάτων με δυναμικότητα παραγωγής περίπου 15 τόνους άλατος ετησίως και ανήκει στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου. Το μικρό βάθος των υδάτων της, σε συνάρτηση με τη μεγάλη περιεκτικότητά της σε φυσικά στοιχεία και η ύπαρξη των κατάλληλων μετεωρολογικών συνθηκών, προσφέρουν απλόχερα την δυνατότητα δημιουργίας παραγωγικότητας Αλυκών.

Πρόκειται για μια φυσική διαδικασία που επιτυγχάνεται από τη διεύθυνση της θάλασσας σε χέρσα τμήματα και τον σχηματισμό κλειστών κόλπων με πολύ ρηχά νερά. Σε τέτοιες περιοχές, και όταν η θερμοκρασία αυξάνει τη θερινή περίοδο, η εξάτμιση γίνεται έντονη και η αντικατάσταση του εξατμιζόμενου νερού με βραδείς ρυθμούς, με αποτέλεσμα την κρυστάλλωση του αλατιού.

Η αλατοπαραγωγή στην περιοχή αρχίζει από τα μέσα του 19ου αιώνα και έως το 1965 γίνεται με τους παραδοσιακούς τρόπους. Από τη δεκαετία του 1960 αρχίζουν τα βασικά έργα υποδομής και η κατασκευή αναχωμάτων και καναλιών κυκλοφορίας νερού, η δημιουργία λεκανών (τηγάνια) εξάτμισης νερού και κρυστάλλωσης του αλατιού καθώς και εγκαταστάσεις συγκομιδής, πλύσης και συσσώρευσης του αλατιού. Μέχρι την δεκαετία του '80 στην αλυκή της Τουρλίδας χρησιμοποιούσαν άλογα για την έλξη των βαγονιών που μετέφεραν το αλάτι.

Η διαδικασία παραγωγής αλατιού αρχίζει τον Μάρτιο και ολοκληρώνεται τον Οκτώβριο (ανάλογα τον καιρό). Το θαλασσινό νερό αντλείται από τη λιμνοθάλασσα και τροφοδοτεί τις πρώτες ομάδες λεκανών και από εκεί προχωράει στις επόμενες λεκάνες, όπου η άλμη, το αλάτι δηλαδή, αντλείται από τα κρυσταλλωτήρια. Στις αλυκές το αλάτι συλλέγεται και συγκεντρώνεται ολόλευκο και καθαρό σε μικρούς σωρούς. Η αποκομιδή τους έως το αλώνι του αλατιού γίνεται με μηχανοκίνητα πλέον βαγόνια. Αφού ολοκληρωθεί η εργασία της πλύσεως, μεταφέρεται με τη βοήθεια μεταφορικής ταινίας στις υπαίθριες αποθήκες σχηματίζοντας αλατοσωρούς. Τεράστιοι λόφοι 15 μέτρων ύψους και αρκετών δεκάδων μήκους, ολόλευκοι και λαμπεροί εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες της περιοχής.

Η περιοχή των αλυκών θεωρείται ειδικός υδροβιότοπος και προστατεύεται από την συνθήκη Ραμσάρ. Το χειμώνα οι πλημμυρισμένες λεκάνες φιλοξενούν πολλά σπάνια πουλιά.

Οι βασικές κατηγορίες ελληνικού αλατιού είναι το φυσικό θαλασσινό και το επεξεργασμένο ή βιομηχανικό αλάτι. Το φυσικό θαλασσινό είναι χονδρό ή κρυσταλλικό και ανάλογα με τον τόπο και τον τρόπο συγκομιδής του αποκτά πολλά επιπλέον ονόματα: ηλιακό (παράγεται με την επίδραση του ήλιου πάνω στην επιφάνεια της θάλασσας, απ' όπου και συλλέγεται), αλάτι βράχων, αφράλα ή αφρίνα.

Νέες χρήσεις και δράσεις σε χώρους και κτίρια της πόλης, που να συνομιλούν με τις σημερινές ανάγκες της πόλης και των κατοίκων (Πύλη της Εξόδου, Πινακοθήκη, Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης, η κατοικία-αρχοντικό της οικογένειας Τρικούπη, η Βάλβειος βιβλιοθήκη, η γκαλερί Σύγχρονης Τέχνης των Χρήστου και Σοφίας Μοσχονδρέου, το Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος», το Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης στην πλατεία Μάρκου Μπότσαρη, ο Κήπος των Ηρώων, η Κεντρική Πλατεία, ο πεζόδρομος Ραζηγκότσικα, το σπίτι-μουσείο του Κωστή Παλαμά).

Οικολογία

- Συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου για την προώθηση των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο Εθνικό Πάρκο Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου και ευαισθητοποίησης των πολιτών-κατοίκων.
- Δράσεις στην ορεινή και θαλάσσια περιοχή της Αιτωλίας. Ανάδειξη των δυο μεγάλων ποταμών Αχελώου και Εύηνου με σειρά πολιτιστικών και οικολογικών δράσεων.
- Συνεργασία με τον Ορειβατικό-Χιονοδρομικό Σύλλογο Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου. Σκοπός να ενωθούν οι κάτοικοι με το φυσικό περιβάλλον, να γνωρίσουν τον τόπο τους, να προωθηθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Παράλληλες Δράσεις

- Συνάντηση καλλιτεχνών, επιστημόνων και πολιτικών ακτιβιστών. Σεμινάρια, ομιλίες καλλιτεχνών, συγκεντρώσεις, προβολές ταινιών. Οι θεματικές που θα απασχολήσουν το ετήσιο Συμπόσιο θα ορμώνται από την ίδια την ιδιαίτερη φύση της Ιερής πόλης του Μεσολογγίου (πχ. προσωπικότητες της περιοχής Παλαμάς, Τρικούπης, Δροσίνης, Μαλακάσης, Επίσκοπος Ιωσήφ Ρωγών, Ιωάννης Ιάκωβος Μάγερ, Λόρδος Βύρωνας, το πνεύμα του Φιλελληνισμού, κ.α.)
- Συνεργασία με τον παγκόσμιο οργανισμό SPECIAL OLYMPICS και τον SPECIAL OLYMPICS Hellas.
- Ανάγκη για μεγαλύτερη συνεργασία με τις περιφερειακές και τοπικές αρχές για τη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου για την κοινωνική αφομοίωση και συνεργασία με την κοινότητα των Ρομά της περιοχής. Κάτοικοι της περιοχής και Ρομά συνδιαλέγονται, αλληλεπιδρούν.
- Ανάδειξη τοπικών παραδοσιακών εκδηλώσεων (πανηγύρι Αη Συμιού, πανηγύρι Κατοχής, πανηγύρι Αιτωλικού, αναπαράσταση Εξόδου την Κυριακή των Βαΐων) και συνεργασία με το Λύκειο των Ελληνίδων.
- Συνεργασία και ανταλλαγές καλλιτεχνών και δράσεων με τις αδελφοποιημένες πόλεις Schöfflisdorf, Lawrence, Gedling, Αμμόχωστος, Νάουσα, Ψαρά, Υδρα, Σπέτσες.

4

ικανότητα
υλοποίησης

4

— Παρακαλούμε να επιβεβαιώσετε και να αποδείξετε ότι διαθέτετε ευρεία και ισχυρή πολιτική στήριξη και σταθερή δέσμευση από τις αρμόδιες τοπικές, περιφερειακές και εθνικές δημόσιες αρχές.

Το εγχείρημα «Μεσολόγγι 2021» βασίζεται στην ισχυρή δέσμευση των δημόσιων φορέων του Μεσολογγίου και την υποστήριξη του κεντρικού οργανισμού περιφερειακής ανάπτυξης. Η ισχυρή επίπτωση είναι πρωτίστως πολιτική, δεδομένου ότι είναι αφενός λειτουργική και αφετέρου χρηματοοικονομική. Οι τοπικοί αντιπρόσωποι των κύριων πολιτικών κομμάτων έχουν συνάψει συμφωνία για την άνευ όρων υποστήριξη του Μεσολογγίου 2021 ως ευρωπαϊκή πολιτιστική πρωτεύουσα 2021, το οποίο αποδεικνύει τη δέσμευση και την αποφασιστικότητα της συνεργασίας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού σχεδίου.

Στήριξη

Ο δήμος του Μεσολογγίου και της περιοχής που αντιπροσωπεύει, είναι ο άμεσος δικαιούχος της χορήγησης του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Για την υποβολή της αίτησης, ο δήμαρχος της πόλης του Μεσολογγίου είναι και ο κύριος κρατικός πυλώνας στο πλαίσιο της διαδικασίας αίτησης ως υπεύθυνος για τη σύνταξη της πολιτιστικής στρατηγικής της πόλης, τη διάδοση της σημασίας της υποψηφιότητας «Μεσολόγγι 2021» στο δημόσιο χώρο, τη γνωστοποίηση στους παράγοντες που στηρίζουν την υποψηφιότητα, την εντατικοποίηση των διεθνών σχέσεων για την υποστήριξη της υποψηφιότητας του Μεσολογγίου, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη μελέτη της πολιτιστικής υλοποίησης έργων και δράσεων.

Η υποψηφιότητα «Μεσολόγγι 2021» απολαμβάνει την στήριξη των εκπροσώπων των κυριότερων πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα και των εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ήδη ο Περιφερειάρχης Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας Απόστολος Κατσιφάρας και η Αντιπεριφερειάρχης Χριστίνα Σταρακά χαιρετίζουν και στηρίζουν την

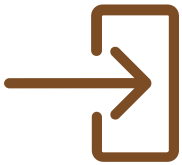
υποψηφιότητα του Μεσολογγίου ως υποψήφια πόλη για τον τίτλο της ευρωπαϊκής πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2021. Την μακροπρόθεσμη πολιτιστική στρατηγική του Δήμου Μεσολογγίου στηρίζει επίσης ο Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Δυτικής Ελλάδας και Δήμαρχος Αγρινίου Γιώργος Παπαναστασίου καθώς και οι 19 Δήμοι της Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐα, Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία) μεμονωμένα. Ο Μητροπολίτης Αιτωλίας & Ακαρνανίας κ. Κοσμάς Παπαχρήστος έχει εκφράσει την ένθερμη υποστήριξή του για το εγχείρημα «Μεσολόγγι 2021», καθώς επίσης και οι Διευθυντές της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Συμπαραστάτες ακόμη στο πλάνο «Μεσολόγγι 2021» είναι όλες οι μονάδες Στρατού της Περιοχής, της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής, το Λιμενικό, το Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας, ο Εμποροβιομηχανικός Σύλλογος Μεσολογγίου καθώς επίσης και πλήθος εκπροσώπων σωματείων, φορέων και συλλόγων της περιοχής.

4

— Εξηγήστε πως η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης θα κάνει χρήση και θα αναπτύξει τις πολιτιστικές υποδομές της πόλης.

Κεντρικό ρόλο σε μία πολιτιστική περιοχή κατέχουν οι λεγόμενες πολιτιστικές βιομηχανίες. Ο ορισμός των πολιτιστικών βιομηχανιών ξεκινά από τα προϊόντα τους, δηλαδή τις παραστάσεις, τις καλές τέχνες και τη λογοτεχνία, την αναπαραγωγή τους, δηλαδή βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, κινηματογράφος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηχογραφήσεις, και τις δραστηριότητες που συνδυάζουν διαφορετικές μορφές τέχνης, όπως είναι η διαφήμιση. Ακόμη περιλαμβάνονται οι διαδικασίες παραγωγής, διανομής και πώλησης τυπογραφίας και μαζικής ενημέρωσης, καθώς και τα μουσεία, οι βιβλιοθήκες, τα θέατρα και οι γκαλερί. Προστασία και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων για την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων. Αποκατάσταση και αναπαλαίωση όψεων διατηρητέων κτιρίων ώστε να ενισχυθεί η επισκεψιμότητα. Δημιουργία αρχαιολογικού μουσείου με κτερίσματα ταφικών μνημείων, ευρήματα από έξι αρχαία θέατρα που διαθέτει η Αιτωλοακαρνανία, στοιχεία από αρχαϊκούς και αρχαίους οικισμούς, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς ναούς.

Προσβασιμότητα

- Οι υπάρχουσες υποδομές ευνοούν την επικοινωνία του νομού με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η γέφυρα «Χαρίλαος Τρικούπης» στα στενά Ρίου – Αντιρρίου αποτελεί την κύρια πύλη επικοινωνίας του νομού. Λειτουργεί επίσης η γέφυρα-σήραγγα στα στενά Ακτίου-Πρέβεζας. Η Ιόνια Οδός, η οποία είναι υπό κατασκευή, θα παίζει σημαντικότατο ρόλο στην επικοινωνία με την Ήπειρο, την Εγνατία Οδό και τα νησιά του Ιονίου. Το μεγάλο λιμάνι στο Πλατυγιάλι Αστακού, διεθνών προδιαγραφών, αποτελεί κομβικό διαμετακομιστικό κέντρο, ενώ το αεροδρόμιο στο Άκτιο μπορεί να προσφέρει περαιτέρω στην επικοινωνία και στον τουρισμό.

Ανταπόκριση της πόλης στη διαμονή των τουριστών

Το Μεσολόγγι και η ευρύτερη περιοχή Αιτωλοακαρνανίας ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης έχει αρκετές αστικές και τουριστικές υποδομές για την υποδοχή επισκεπτών και τουριστών στην περιοχή, καθ'όλη την διάρκεια της υποψηφιότητας και της ανάληψης του τίτλου. Μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, παραθαλάσσια καταλύματα, art hotels, αλλά και καταλύματα-ορεινά καταφύγια μπορούν να φιλοξενήσουν πλήθος επισκεπτών που θα επιθυμήσουν να γνωρίσουν την απaráμιλλη ομορφιά του τοπίου της περιοχής. Επίσης υπάρχουν υποδομές camping, ελεύθερου τουρισμού, αγροτουρισμού και υποδομές για διαμονή και παρατήρηση του φυσικού και περιβαλλοντικού κάλους που διαθέτει σε πληθώρα η περιοχή, ενταγμένη στο Natura 2000.

Οι πόλεις όπου μπορεί κανείς να επιλέξει τον τρόπο διαμονής του είναι το Μεσολόγγι, το Αγρίνιο, η Ναύπακτος, οι παραδοσιακοί οικισμοί της ορεινής Ναυπακτίας, το Αιτωλικό, η γειτονική Πάτρα και τα πασσαλόπηκτα καλυβένια σπίτια της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου.

5

αντίκτυπος

5

— Εξηγήστε πως ο τοπικός πληθυσμός και η κοινωνία των πολιτών σας έχουν συμμετάσχει στην προετοιμασία της αίτησης και πως θα συμμετάσχουν στην υλοποίηση του έτους.

Ο τοπικός πληθυσμός μπορεί να ενισχύσει το στόχο κατάκτησης και, στη συνέχεια, αξιοποίησης της ανάδειξης του Δήμου σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2021, πρώτα και κύρια με τη δράση των Εθελοντών.

Μετά την επάνδρωση της επιτροπής της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2021, ανέλαβε το κάθε μέλος της την οργάνωση και συγγραφή κειμένου για τους τομείς δράσης που έχει στην αρμοδιότητά του. Την επιτροπή πλαισιώνουν και ενισχύουν τόσο με το κύρος όσο και με την πολυσχιδή ενεργό δράση τους Πανεπιστημιακοί καθηγητές, τεχνοκράτες και επαγγελματίες από όλους τους χώρους, μαζί με μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Η επιτροπή είναι πρωτίστως επιφορτισμένη με την υποχρέωση να παρουσιάζει - προβάλλει το μήνυμα της υποψηφιότητας όχι μόνο στα πλαίσια του δήμου αλλά και στους υπόλοιπους δήμους του νομού Αιτωλοακαρνανίας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και, με τη βοήθεια κάθε πρόσφορου τρόπου, όπως το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε όλη την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό.

Αξιοσημείωτη είναι η ανταπόκριση και ενεργός συμμετοχή των πολιτών στην εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου στην Αθήνα, στη «Στοά του Βιβλίου», στο Αρσάκειο Μέγαρο, για την επίσημη πρώτη εκδήλωση - παρουσίαση της υποψηφιότητας του Δήμου της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου για την ανάδειξή του σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το έτος 2021.

Η ενίσχυση - υποστήριξη της υποψηφιότητας γίνεται, προπάντων, με την ομόθυμη στήριξη και ενεργοποίηση των Πολιτιστικών και Εθελοντικών Συλλόγων και Σωματείων του Δήμου που είναι πολυπληθείς σε αριθμό και συμμετοχή δημοτών και με ποικίλη και πολυσχιδή δράση και προσφορά στα κοινά. Οι δράσεις έχουν κυρίως περιβαλλοντικό και πολιτιστικό περιεχόμενο.

Αξιοσημείωτες περιβαλλοντικές δράσεις είναι η ανάδειξη του φυσικού κάλλους και της οικολογικής αξίας της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, με τη συνεργασία πολιτών και φορέων, όπως ο εκπολιτιστικός Σύλλογος «οι Φίλοι της Λιμνοθάλασσας» και ο ΠΡΟ.ΤΕ.ΚΤΑ (= «Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους») Μεσολογγίου. Σημαντική θέση στην προσπάθεια έχει και η προβολή ταινιών και ντοκιμαντέρ περιβαλλοντικού περιεχομένου, με πρωτοβουλία ιδιωτών και φορέων και η επιδίωξη για όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή πολιτών, κατά την προβολή τους. Στο σημείο αυτό κρίνεται αναγκαίο να τονιστεί πως όλες οι περιβαλλοντικές δράσεις είναι δυνατό να προβάλλονται σε δημοτικές και περιφερειακές αίθουσες με την μεγαλύτερη πάντα, κατά το δυνατό, συμμετοχή πολιτών.

Δεσπόζουσας σημασίας είναι και οι πολιτιστικές δράσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες αφορούν την ανάδειξη μνημείων, τα οποία έχουν σχέση με τοπική αλλά και την παγκόσμια ιστορία (ο Κήπος των Ηρώων, τα Μουσεία, τα αρχαία θέατρα, οι ορθόδοξοι ναοί κ.α). Παράλληλα - κάτι που εδώ και αρκετά χρόνια έχει μπει στην εξωστρεφή κουλτούρα της πόλης- σημαντικός πυλώνας πολιτισμικής ανάδειξης, σε Ευρωπαϊκό και Διε-

θνές επίπεδο, είναι και οι αδελφοποιήσεις του Δήμου με άλλους Δήμους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με την πολύτιμη αρωγή πολιτιστικών κέντρων, εταιριών και συλλόγων, όπως η «Βυρωνική Εταιρία Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου», το Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος» και ο «Λαογραφικός Πολιτιστικός Σύλλογος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου». Προωθείται δε η δημόσια διαβούλευση και ευαισθητοποίηση πάνω στα βασικά προβλήματα της πόλης. Συγκεκριμένες δράσεις πολιτών θα αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της στους τομείς του φυσικού κάλλους και της ευαίσθητης οικολογικής ισορροπίας της (υγροβιότοποι λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού, εκβολών των ποταμών Αχελώου και Ευήνου, υγρό παραποτάμιο δάσος του Φράξου στον Αχελώο, προστατευμένα από τις διεθνείς συνθήκες RAMSAR και NATURA). Ιδιαίτερης σημασίας είναι η προσπάθεια οικουριστικής ανάπτυξης, με «αιχμή του δόρατος» την αξιολογή μαρίνα ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής της πόλης, η οποία έχει συμπεριληφθεί σε όλους τους έγκυρους ναυτικούς χάρτες. Το σημαντικό, για την τοπική οικονομία και το κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο της πόλης, κεφάλαιο του τουρισμού «αιμοδοτείται» και από τον ιστορικό-πολιτιστικό και τον προσκυνηματικό τουρισμό, λόγω των πλούσιων, σ' αυτούς τους τομείς συγκριτικών πλεονεκτημάτων της πόλης, όπως παρουσιάστηκαν και στον αρχικό φάκελο διεκδίκησης, με «κορωνίδα» τη θρυλική πάνδημη θυσία στο βωμό της τιμής και της ελευθερίας των Εξοδιτών-κατοίκων της πόλης, στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, η οποία έλαβε χώρα στις 10 Απριλίου 1826.

Στα σημεία υπεροχής προς δημιουργία, για την πόλη, συμπεριλαμβάνεται το πράσινο- το Μεσολόγγι «ένανς απέραντος καλοσυντηρημένος ανθόκηπος», με την ανύστακτη φροντίδα του Συλλόγου «οι Φίλοι του πρασίνου», βραβευμένου από την Ακαδημία Αθηνών για το έργο και τη δράση του. Επίσης, το νεότερης ηλικίας, πολλά υποσχόμενο, νεανικό ανθρώπινο δυναμικό της, οι μαθητές και οι φοιτητές των Τ.Ε.Ι. της πόλης, με τις ποικίλες καλλιτεχνικές και εικαστικές δράσεις τους, όπως συναυλίες και εκθέσεις ζωγραφικής. Τέλος, οι εθελοντές πολίτες των πολυάριθμων Συλλόγων και Σωματείων της πόλης (πάνω από τριάντα;), οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα όρια του διευρυμένου Δήμου.

Όσον αφορά τις βιώσιμες ευκαιρίες ανάδειξης και συμμετοχής που μπορεί να δημιουργήσει ο τίτλος «Ιερή Πόλη Μεσολογγίου: Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021» για νέους, εθελοντές, ευπαθείς ομάδες, περιθωριοποιημένους (δυνατότητες επανένταξης) και μειονότητες (κοινότητα Ρομά της πόλης), προωθείται η υποστήριξη των κοινωνικών δομών της από την εθελοντική δράση, παράλληλα με το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο ήδη ο δήμος υλοποιεί εδώ και δέκα χρόνια, η από τεσσαρακονταετία λειτουργία του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) κα-

θώς και η τετραετής λειτουργία του Κοινωνικού Παντοπωλείου του Δήμου, με πρωτοβουλία εθελοντών πολιτών και τη στήριξη της εκκλησίας, για τη μεγαλύτερη δυνατή καθημερινή ανακούφιση συμπολιτών και των οικογενειών τους, που επλήγησαν από την οικονομική κρίση. Προς την ίδια κατεύθυνση στήριξης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων λειτουργούν και δομές της ορθόδοξης εκκλησίας, υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Αιτωλίας και Ακαρνανίας, όπως το ευαγές ίδρυμα του Γηροκομείου της πόλης, το Εργαστήρι νέων με ειδικές ικανότητες «Παναγία Ελεούσα», τα καθημερινά συσσίτια για άπορους και αναξιοπαθούντες, με πρωτοβουλία εθελοντριών γυναικών της πόλης και η συγκέντρωση ρουχισμού, φαρμάκων, τροφίμων και άλλων εφοδίων καθημερινής ανάγκης για τους δοκιμαζόμενους πρόσφυγες, μέσα από τη διοργάνωση συναυλιών, εκθέσεων και διαλέξεων από δυναμικούς Συλλόγους και Σωματεία, όπως ο Σύλλογος «οι Φίλοι του Ραδιοφώνου – Ραδιοφωνικός Σταθμός Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου» και η δραστηρία ομάδα νέων «Σαλτσινίστας».

Στα πλαίσια των προαναφερόμενων, μπορούν, ενδεικτικά, να αναφερθούν κάποιες προτάσεις που στοιχούν προς συγκεκριμένες δράσεις, προς υλοποίηση του προαναφερόμενου γενικού πλαισίου.

Προς την κατεύθυνση, καταρχάς, ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης συμβάλλει και η υιοθέτηση μνημείων από σχολεία της πόλης για την προφύλαξη, τον καθαρισμό και την προβολή τους σε όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη. Έτσι, αναδεικνύονται χώροι πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως «ο Κήπος των Ηρώων», το «Φρούριο – Φράχτης» της πόλης του Μεσολογγίου, τα σπίτια των πέντε πρωθυπουργών της Ελλάδας, που κατ'άγονται από εδώ, τα Μουσεία, όπως η Πινακοθήκη (παλιό Δημαρχείο) στην κεντρική πλατεία, το Μουσείο χαρακτικής τέχνης Κατράκη στο Αιτωλικό κ.ά.

Συναφής προς την προαναφερόμενη, σε πολιτιστικό επίπεδο δράση, με συμμετοχή των σχολείων της πόλης, είναι η συνδρομή της μαθητικής κοινότητας σε εθελοντική προσπάθεια ανακαίνισης νεοκλασικών κτιρίων, κάποια από τα οποία θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν ως βιβλιοθήκες και ξενώνες για τη φιλοξενία άπορων πολιτών ή προσφύγων.

Συνεργασία, επίσης, σε δράσεις που αφορούν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, την Αγωγή Υγείας και Πολιτιστικά θέματα, με πρωτοβουλία του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μεσολογγίου, του Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού και συμμετοχή του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της πόλης (ιδιαίτερα του τμήματος Ιχθυοκομίας – Αλιείας, το οποίο άμεσα συνδέεται με τη βασική πρωτογενή παραγωγική δομή του τόπου – αλιεύματα και αλάτι).

Κατά την εκπόνηση προγραμμάτων Αγωγής Υγείας, στοχευμένες δράσεις θα μπορούσαν να είναι η συνεργασία των σχολείων με φορείς και δομές υγείας για πρόληψη σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες. Συναφώς, η συνεργ-

γασία των εκπαιδευτικών των σχολείων και των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων με Συλλόγους και Ιδρύματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης (Ερυθρός Σταυρός, Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών, Σύλλογος Εθελοντών για δωρεά μυελού των οστών). Επίσης, προς την κατεύθυνση ευαισθητοποίησης και προβολής των δράσεων των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας, παρουσιάσή τους σε δημοτικές και περιφερειακές αίθουσες με συμμετοχή των πολιτών.

Για την απόκτηση κυκλοφοριακής συνείδησης των μαθητών, υλοποίηση, στα πλαίσια της κυκλοφοριακής αγωγής, σχετικών προγραμμάτων στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής της πόλης, το οποίο λειτουργεί ήδη από χρόνια στην πόλη και είναι το μοναδικό στο νομό Αιτωλοακαρνανίας. Πολιτιστική ευαισθητοποίηση, άλλωστε, θα προωθούσε η υλοποίηση ποικίλων, ως προς τα θέματά τους, πολιτιστικών προγραμμάτων, υλοποιούμενων την ώρα της «ευέλικτης εκπαιδευτικής ζώνης» στα Δημοτικά σχολεία και στις ώρες των project –βιωματικών διαθεματικών προσεγγίσεων- στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσια και Λύκεια).

Τέλος, άλλες δράσεις προς την κατεύθυνση της εκπαιδευτικής πολιτιστικής εξωστρέφειας θα προκρίνονταν αδελφοποιήσεις σχολείων της πόλης με σχολεία χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων, με τη συμμετοχή, εκτός της εκπαιδευτικής κοινότητας, και των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων των Σχολείων. Σημαντικό, άλλωστε, κύτταρο πολιτισμού αποτελεί η αξιοποίηση των θεατρικών ομάδων των σχολείων, με παρουσιάσεις θεατρικών μαθητικών, αλλά και ευρύτερης δραματουργίας, έργων και διοργάνωση αγώνων θεάτρου σε σκηνές και αρχαία θέατρα της πόλης.

6

διαχείριση

Προϋπολογισμός της πόλης για τον πολιτισμό

Τα κεφάλαια που η πόλη σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει από τον ετήσιο προϋπολογισμό της σε σχέση με τον πολιτισμό για τη χρηματοδότηση του έργου «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021», ξεκινώντας από το έτος υποβολής της υποψηφιότητας μέχρι το έτος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, είναι τα κάτωθι: 40.000 ευρώ για το έτος υποβολής της υποψηφιότητας και εν συνεχεία, 10.000 ευρώ επιπλέον για κάθε έτος μέχρι το 2020. Συγκεκριμένα, 50.000 (έτος 2016), 60.000 (έτος 2017), 70.000 (έτος 2018), 80.000 (έτος 2019), 90.000 (έτος 2020). Για το έτος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, το ποσό θα αυξηθεί κατά 20.000 και θα ανέλθει συνολικά στις 110.000 ευρώ.

Προϋπολογισμός κεφαλαιακών δαπανών

Η στρατηγική εύρεσης χρηματοδότησης σχετικά με την οικονομική στήριξη και την κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών αφορά στο εργαλείο CREATIVE EUROPE. Στόχος μας είναι οι ανάγκες που θα δημιουργηθούν σε ό, τι αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό να καλυφθούν από νέους καλλιτέχνες ώστε να έρθει στην επιφάνεια το έργο τους αλλά και από άτομα προερχόμενα από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως οι POMA για την ομαλή ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

κατανομή των λειτουργικών δαπανών

Πρόγραμμα δαπανών		Πρωώθηση & μάρκετινγκ		Ημερομίσθια γενικά έξοδα & διοίκηση		Άλλο		Σύνολο λειτουργικών δαπανών
€	%	€	%	€	%	€	%	
50.000,00	16,67	70.000,00	23,33	170.000,00	56,67	10.000,00	3,33	300,000,00

ετήσιος προϋπολογισμός για τον πολιτισμό στην πόλη κατά τη διάρκεια των τελευταίων 5 ετών

Έτος	Ετήσιος Προϋπολογισμός του Δήμου για πολιτιστικές δράσεις σε ευρώ	Εκτελεσθείς προϋπολογισμός της πόλης του ετήσιου προϋπολογισμού του Δήμου	Ποσοστό απορρόφησης προϋπολογισμού %
2011	215.000,00	150.000,00	69,77
2012	170.000,00	105.000,00	61,76
2013	99.000,00	70.000,00	70,71
2014	91.000,00	60.000,00	65,93
2015	93.000,00	62.000,00	66,67

Έσοδα από τον δημόσιο τομέα

Ήδη, τόσο η Δημοτική Αρχή όσο και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος έχουν αναλάβει χρηματοδοτικές δεσμεύσεις για την κάλυψη των λειτουργικών και κεφαλαιακών αναγκών. Η μεν Δημοτική Αρχή σε ό, τι αφορά στον ετήσιο προϋπολογισμό της πόλης για τον πολιτισμό, η δε Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος πιο συγκεκριμένα με τα κάτωθι: 10.000.000 ευρώ για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, 2.500.000 για τη δημιουργία Αρχαιολογικού Μουσείου (σε αυτό το σημείο να επισημανθεί πως το Μεσολόγγι είναι η μόνη πόλη στην οποία βρίσκονται τρία αρχαία θέατρα και ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία μουσείου), 2.000.000 για Αστική Ανάπλαση, 3.000.000 για Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων και Απορριμμάτων.

Έσοδα από τον ιδιωτικό τομέα

Στόχος μας είναι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη δράση μέσω της προώθησης των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών και της ανάδειξης αυτών. Καταγραφή τοπικών προϊόντων, αναδρομή στους αιώνες σε μια πόλη ιδιαίτερης ιστορικής αξίας, προβολή τοπικών συνεταιρισμών.

έσοδα από το δημόσιο τομέα		
Έσοδα από το δημόσιο τομέα για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών	έσοδα σε €	%
Εθνική κυβέρνηση	150.000,00	25
Πόλη	150.000,00	25
Περιφέρεια	100.000,00	16,66
Ε. Ε. (πλην βραβείου Μελίνας Μερκούρη)	100.000,00	16,66
Άλλο-Χορηγοί	100.000,00	16,66
Σύνολο	600.000,00	100

συνολικά έσοδα δαπανών				
Συνολικά έσοδα για την κάλυψη λειτουργικών δαπανων σε €	δημόσιο τομέα €	δημόσιο τομέα %	ιδιωτικό τομέα €	ιδιωτικό τομέα ποσοστό %
900.000,00	600.000,00	66,7	300.000,00	33,3

B. Οργανωτική δομή

Σχετικά με επίπεδο της διαχείρισης και της λειτουργικής δομής υπάρχει ένα ολοκληρωμένο οργανόγραμμα στην κορυφή του οποίου βρίσκεται ο Δήμαρχος, ο οποίος θα έχει την αποκλειστική ευθύνη για την ομαλή λειτουργία όλων των σχετικών δράσεων. Αυτός θα έχει και την τελική ευθύνη για το σύνολο της διαχείρισης του έργου.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η σωστή σχεδίαση, διαχείριση και υλοποίηση του πολιτιστικού προγράμματος για το έτος του τίτλου, το ανθρώπινο δυναμικό που κα-

λείται να διαχειριστεί όλα τα παραπάνω είναι προσωπικότητες με σχετικές σπουδές και αποδεδειγμένη σχετική επαγγελματική εμπειρία. Πολλοί εξ αυτών έχουν δώσει δείγματα των υπηρεσιών τους στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004, όπως ο καλλιτεχνικός διευθυντής του προγράμματος, κ. Φωκάς Ευαγγελινός.

Δεδομένου ότι ο στόχος είναι κοινός και δεν αφορά μόνο στην κατάκτηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2021 αλλά και στη διατήρηση ενός υψηλού πολιτιστικού επιπέδου, δεν εμπνέεται καμία ανησυχία σε ό, τι αφορά στο αρμονικό κλίμα μεταξύ όλων των συνεργαζόμενων μονάδων και φορέων.

Οργανόγραμμα

Εκτελεστικός

Διευθυντής

Καραπάνος Νικόλαος

Διεθνής Σύμβουλος

Υποψηφιότητας

Φλώρος Ρόζα

Καλλιτεχνικός

Διευθυντής

Φωκάς Ευαγγελινός

Βοηθός Καλλιτεχνικού

Διευθυντή

Τσιμιστέλης Γιάννης,
Καλαφρούζος Χρήστος,
Σιάμος Νίκος

Επιτροπή Πολιτιστικού

Σχεδιασμού

Πρόεδρος:
Κοντός Παναγιώτης
Α' Αντιπρόεδρος:
Βικάτου Ολυμπία

Συντονιστική Επιτροπή

Υπεύθυνος Επικοινωνίας & Προβολής

Κωνσταντακοπούλου
Πέπη, Μαρκάκης Γιάννης

Σύμβουλος Διεθνούς Προβολής & Δικτύων

Γκίκας Δημήτρης,
Μαρκάκης Γιάννης

Βοηθός Επικοινωνίας – MME / Online

Μαρκάκης Γιάννης

Βοηθός Επικοινωνίας – Εθελοντισμός/ Εκδηλώσεις

Κωνσταντακοπούλου
Πέπη, Πλακίδα Αριστέα

Επιμελητής Κειμένων

Ζαβιτσανάκη Ελένη

Γραφίστας

Μαρκάκης Γιάννης

Συντονιστής

Υποψηφιότητας

Κότσαλος Άγγελος

Σύμβουλος Δημόσιας

Διαβούλευσης

Σκαρμούτσος Τάσος

Ερευνητής

Ζαβιτσανάκη Ελένη

Προσόντα

Υπεύθυνοι Επικοινωνίας & Προβολής

Κωνσταντακοπούλου
Πέπη

Υποψήφια Διδάκτορας
Φιλοσοφίας του
Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων, εργάζεται ως
Υπεύθυνη Εκπαίδευσης,
Ανάπτυξης &
Διασφάλισης Ποιότητας
στο Κέντρο Δια Βίου
Μάθησης του Δήμου Ι.Π.
Μεσολογγίου.

Συντονιστής Υποψηφιότητας

Κότσαλος Αγαθάγγελος
Πρόεδρος Δημοτικού
Συμβουλίου του Δήμου
Ι.Π. Μεσολογγίου,
εργάζεται ως
Προϊστάμενος Υπηρεσίας
Αδειών Διαμονής Ν.
Αιτωλοακαρνανίας.

Ερευνητής

Ζαβιτσανάκη Ελένη
Πτυχιούχος Φιλοσοφικής
Σχολής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων, εργάζεται
στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση
Αιτωλοακαρνανίας.

Υπεύθυνος Οικονομικών, Χρηματοδότησης & Ανάπτυξης

Δανηίλ Γιώργος
Οικονομολόγος, εργάζεται
σε Εταιρία Συμβούλων
Επιχειρήσεων &
Οργανισμών

Διευθύντρια Εταιρικής Διακυβέρνησης

Λαναρά Σοφία
Πτυχιούχος Φιλοσοφικής
Σχολής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων, εργάζεται
στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση
Αιτωλοακαρνανίας

Υπεύθυνοι Υποδομών & Αστικής Ανάπλασης

Πρεμέτης Κωνσταντίνος
Αρχιτέκτονας – Μηχανικός

Βάσση Ευαθία

Τ.Ε. Μηχανικών Δομικών
Έργων

Δήμαρχος Ι.Π. Μεσολογγίου & Εκτελεστικός Διευθυντής «Μεσολόγγι 2021»

Καραπάνος Νικόλαος

Ο Νίκος Καραπάνος γεννήθηκε στο Μόναχο της Γερμανίας στις 16 Αυγούστου 1973. Οι γονείς του Γεώργιος και Ζηνοβία Καραπάνου ήταν μετανάστες, καταγόμενοι από το Μεσολόγγι. Σε μικρή ηλικία με τους γονείς του επέστρεψε στην περιοχή και στη συνέχεια στην Αθήνα όπου και ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του. Ακολούθησαν με επιτυχία σπουδές στον κλάδο της Οικονομίας και Διοίκησης Επιχειρήσεων και έλαβε μεταπτυχιακό δίπλωμα (Master) στο Marketing από το Πανεπιστήμιο Middlesex του Λονδίνου. Από πολύ νωρίς δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στο χώρο του εμπορίου και των μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεων ως διευθυντής πωλήσεων. Ο Νίκος Καραπάνος από νωρίς ανέπτυξε έντονη συνδικαλιστική δραστηριότητα παράλληλα με την επαγγελματική του ενασχόληση, ενώ έχει διατελέσει και ειδικός επιστημονικός συνεργάτης της αντιπροέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρόδης Κράτσα. Το 2009 ήταν υποψήφιος Βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας ενώ στις εκλογές του 2012, κατάφερε να είναι ο μοναδικός υποψήφιος που είχε ανοδική πορεία με επιπλέον ψήφους 60% καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση μεταξύ όλων των υποψηφίων στον σημερινό καλλικρατικό δήμο της Ι.Π. Μεσολογγίου. Είναι έγγαμος με τη Μαρία Διγενή και πατέρας ενός κοριτσιού.

Καλλιτεχνικός Διευθυντής «Μεσολόγγι 2021»

Ευαγγελινός Φωκάς

Γεννήθηκε στο Νεοχώρι Μεσολογγίου το 1963. Τα πρώτα του χορευτικά βήματα έγιναν στη Σχολή της Κικής Μανιάτη, ενώ το 1989 τελείωσε την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης. Ως χορευτής συμμετείχε σε χορευτικές ομάδες, ενώ το 1987 με το Θέατρο Τέχνης συμμετείχε στους «Ορνιθες» του Αριστοφάνη, που παρουσιάστηκε στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού.

Ως χορογράφος ξεκίνησε την πορεία του το 1991. Το 1996 δημιούργησε τη Σχολή του, η οποία είναι αναγνωρισμένο μέλος της Imperial Society of Teachers of Dance. Από το 2002 διδάσκει στη Ανωτέρα Σχολή Δραματικής Τέχνης του Εθνικού θεάτρου. Κατά την διάρκεια αυτών των χρόνων έχει σκηνοθετήσει και χορογραφήσει θεατρικές παραστάσεις στο Εθνικό Θέατρο, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, στην Εθνική Λυρική Σκηνή, στο Ελεύθερο Θέατρο καθώς και κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικά show, μουσικά βραβεία, ομάδες χορού, σίριαλ, video clip, συναυλίες και παγκόσμια καλλιτεχνικά γεγονότα.

Γ. Σχεδιασμός αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης

Σε κάθε περίπτωση έχει εκπονηθεί σχέδιο έκτακτης ανάγκης ώστε να αντιμετωπισθεί οτιδήποτε προκύψει. Υπάρχουν δεσμεύσεις από την πλευρά όλων των επίσημων φορέων για την άμεση και αποτελεσματική κάλυψη αναγκών. Αντίστοιχα, υπάρχει έντονο το εθελοντικό κίνημα στην πόλη μας, έτοιμο να ενισχύσει το σύνολο της προσπάθειας από την αρχή μέχρι το τέλος αυτής.

Κύρια πλεονεκτήματα του έργου μας είναι η ιστορική πορεία της πόλης και το άμεσο ενδιαφέρον όλων για την ανάδειξη και προβολή αυτής, η συνέχειά της στον χρόνο, το εθελοντικό κίνημα που παραμένει κραταιό και διαθέσιμο ανά πάσα στιγμή.

Το μοναδικό μειονέκτημα που ίσως εντοπίζεται είναι η έλλειψη δομών για τη φιλοξενία μεγάλου όγκου επισκεπτών, που όμως δεν χαιρεί ανησυχίας δεδομένης της γεωγραφικής θέσης της πόλης και της γειτνιάσής της με δήμους, στους οποίους υπάρχει επαρκής αριθμός καταλυμάτων όπως η Πάτρα, μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδος.

6

Μάρκετινγκ και Επικοινωνία

EXODUS 1821-2021

Η ιδέα είναι αναγέννηση, εξωστρέφεια, εξωτερίκευση ιδεών, εμπυχωμένη από τους πολίτες του Μεσολογγίου.

Ο στόχος της πόλης του Μεσολογγίου είναι να ρυθμίσει εκ νέου τη φήμη της πόλης, μέσα από την ανακοίνωση των εκδηλώσεων, που στοχεύουν στην προώθηση της Υποψηφιότητας «Μεσολόγγι 2021» και της υπόλοιπης περιοχής της Αιτωλοακαρνανίας. Στόχος είναι να προβληθεί η πόλη σαν ένα νέο, ιδανικό μοντέλο ευρωπαϊκής πόλης, που ορίζεται ως πόλη του διαλόγου, όπου ο πολιτισμός σημαίνει παραγωγή ιδεών και οι ιδέες με τη σειρά τους γεννούν νέα πρότυπα ανάπτυξης και νέα μοντέλα της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Μια πόλη με πολιτιστική πολυμορφία, η οποία είναι ανοιχτή, με πολλαπλές διαπολιτισμικές εισόδους και αλληλεγγύη, είναι ελκυστική και φιλόξενη, και ευνοεί το διάλογο μέσα από τον οποίο μπορούν να προκύψουν νέες ταυτότητες και καινούργιες ερμηνείες για τους κατοίκους της.

Μια πόλη που έχει τη δυνατότητα να γίνει «δίκτυο πέρα από το χώρο και το χρόνο», χάρη στην ιστορικότητά του, και τα πολυκεντρικά πρότυπα του οικισμού του. Μια πόλη που μοιράζεται μια βαθιά ιστορική κληρονομιά με το σύνολο της περιοχής της Αιτωλοακαρνανίας, που της επιτρέπει να κοιτάζει προς τα εμπρός. Κάτω από το πρίσμα αυτής της ιστορικής ταυτότητας, η πόλη γίνεται ένας πόρος που ανοίγεται σε νέες τεχνολογίες, ζητά τη δημιουργικότητα, διαμορφώνει τη γνώση και οδηγείται σε δημιουργία συνδέσεων με άλλες πόλεις και φορείς της Ευρώπης και του κόσμου, με τη δημιουργία νέων δικτύων ή κάνοντας χρήση των προϋπαρχόντων.

Σχεδιάζουμε τη δημιουργία σχέσεων και δικτύων, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η επικοινωνία θα πραγματοποιηθεί μέσα από μια ποικιλία δικτύων. Θα υπάρξει ένας συνδυασμός διαφορετικών στρατηγικών, όπου η περιεκτικότητα θα προσαρμόζει τα μηνύματά της με τα επιλεγμένα μέσα επικοινωνίας και θα έχει πολλαπλούς αποδέκτες. Το ίδιο το περιεχόμενο και η διαδικασία της επικοινωνίας θα δημιουργηθεί σε συνδυασμό με τις τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς φορείς, εφαρμόζοντας ένα μοντέλο πολυπολιτισμικής επικοινωνίας.

Πολλαπλοί Αποδέκτες

Το «Μεσολόγχι 2021» δεν αντιμετωπίζει τους πολίτες του ως απλούς θεατές, αλλά μάλλον ως πρωταγωνιστές, που παίζουν υποστηρικτικό ρόλο στη διαδικασία επικοινωνίας. Έτσι, προβλέπεται να συμμετάσχουν όλοι οι πολίτες του Μεσολογγίου, της Ελλάδας και άλλοι Ευρωπαίοι και μη-Ευρωπαίοι πολίτες σε συνεργασία με τους βασικούς παράγοντες και φορείς στους τομείς της τέχνης, του πολιτισμού της πόλης, της ευρύτερης περιοχής, της Ελλάδας και της Ευρώπης. Ειδικότερα, η επικοινωνιακή στρατηγική θα πρέπει να στοχεύει και να ζητά την υποστήριξη και τη συμμετοχή της κοινής γνώμης των πολιτών του Μεσολογγίου, οι οποίοι αποτελούν μέρος της κοινωνικής και επικοινωνιακής στρατηγικής (μέσω των blogs, του ραδιόφωνου, της τηλεόρασης, του διαδικτύου, των οργανισμών, των ενώσεων κλπ), των νέων ευρωπαϊκών μαθητών, όλων των ομάδων των πολιτών της ΕΕ που διαμένουν στην Ευρώπη, των ηλικιωμένων, καθώς και των γλωσσικών, πολιτιστικών και κοινωνικών μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με μειωμένες ικανότητες.

Διαδικασίες και Εργαλεία Επικοινωνίας

Στο πλαίσιο της συνεργασίας που δημιουργείται και των κοινών στρατηγικών επικοινωνίας, που θα βασίζονται στα δίκτυα, που θα λειτουργούν ως υποδομές με τις οποίες θα γίνεται διάδοση των πληροφοριών και η

αναπαραγωγή τους, θα χρησιμοποιηθούν και άλλα μέσα. Συγκεκριμένα, μια cross-media στρατηγικής trans-media θα τεθεί σε εφαρμογή, με βάση:

Συμμετοχική επικοινωνία: βασίζεται σε συνεχή διάλογο και τη συμμετοχή μεγάλου κοινού έτσι ώστε να εμπλακεί ενεργά στο περιεχόμενο της επικοινωνίας. Η cross-media επικοινωνία, είναι ολοκληρωμένες, διαδραστικές εμπειρίες που συμβαίνουν με πολλαπλά μέσα, όπου το κοινό γίνεται ενεργό μέρος σε μια δράση.

Συνεργατική και viral επικοινωνία: που ζητά διαρκώς την αυθόρμητη διάδοση των πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων.

Κοινή ανακοίνωση: σχετικά με τα θέματα και το καλλιτεχνικό πρόγραμμα του «Μεσολόγχι 2021» μέσω της άμεσης και πολύ καλής χρήση των επαφών. Θα έχει ως στόχο Τις πολυάριθμες ομάδες ανθρώπων που έχουν κοινό χαρακτηριστικό τους το πάθος για δημιουργία.

Για την εφαρμογή αυτών των διαδικασιών και την επίτευξη των στόχων αυτών θα χρησιμοποιηθούν τα παρακάτω εργαλεία: κοινωνικά δίκτυα, blogs, web τηλεόραση, διαδικτυο και ραδιοφωνικοί σταθμοί για μια σε βάθος εξέταση των θεμάτων που σχετίζονται με την προσφορά, αλλά και ως καταλύτες και ενισχυτές της επικοινωνιακής διαδικασίας.

Τοπικά μέσα ενημέρωσης & εκδηλώσεις ψηφιακών μέσων: περιφερειακές εκδηλώσεις που λειτουργούν ως καταλύτες και ενισχύουν το ενδιαφέρον των πολιτών, προγραμματισμένες εκδηλώσεις που θα προβλέπουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών (δηλαδή δημόσιες συζητήσεις, ομάδες εστίασης και πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφόρων ειδών), εκδηλώσεις για την προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ των τοπικών, εθνικών και διεθνών μέσων ενημέρωσης, που διαδίδουν το περιεχόμενο, ψηφιακά γεγονότα που θα δημιουργούνται και θα αναπτύσσονται μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες.

Διαγωνισμοί: είναι διεθνείς ανοικτές προσκλήσεις για ιδέες, σχέδια και προτάσεις που συμβάλουν στη δημιουργία και την κοινή χρήση του περιεχομένου και τη διάδοσή του.

Παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, ιστοσελίδες, ενημερωτικά δελτία, ραδιόφωνο, τηλεόραση, έντυπα μέσα & διαφημιστικές πινακίδες. Ξεκινώντας έγκαιρα, θα αρχίσει η επικοινωνιακή εκστρατεία, που θα παρακολουθεί συνεχώς τον αντίκτυπο του μάρκετινγκ, της στρατηγικής επικοινωνίας και τις συνακόλουθες επιπτώσεις. Αυτό θα γίνει με το συνδυασμό των παραδοσιακών μεθόδων (δηλαδή απόδοση, δείκτες αποτελεσμάτων και επιπτώσεων), με καινοτόμα εργαλεία (netnography, δείκτες κοινωνικότητας, παρακολούθησης ιστού κλπ).

6

Εθελοντισμός

Η υποψηφιότητα Μεσολόγγι 2021 είναι ένα όραμα που στηρίζεται αφενός στην ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων μέσα από πολύπλευρες δράσεις και αφετέρου στη δημιουργία ενός μοναδικού ανθρώπινου παζλ, χωρίς διακρίσεις και με μόνη προϋπόθεση το ενδιαφέρον για μαχητική συμμετοχή και συντονισμένη συνεργασία.

Ο εθελοντισμός είναι ένα θέμα που μας αγγίζει όλους. Συνιστά μια εξαιρετικά επιμορφωτική λειτουργία που ενδυναμώνει την κοινωνική αλληλεγγύη, ενισχύει την ενεργό συμμετοχή και τη συνύπαρξη, προσδίδοντας νέο περιεχόμενο στη ζωή μας. Συνδυάζει «τον έρωτα του ερασιτέχνη, τη συνέπεια του επαγγελματία, την πειθαρχία του στρατιώτη και την ανιδιοτέλεια του ανώτερου ανθρώπου».

Οι εθελοντές είναι ο πυρήνας της φιλοσοφίας μας, «η καρδιά» των δράσεών μας και εξίσου σημαντικοί με όσους εργάζονται για το εγχείρημα αυτό, καθώς απασχολούνται σχεδόν σε όλες μας τις δράσεις και καλύπτουν βασικές ανάγκες.

Ο ευγενής αυτός αγώνας ευνοεί την συλλογική ενέργεια και αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για γόνιμη συνεργασία όλων των πολιτιστικών, κοινωνικών και οικονομικών φορέων του τόπου με τους πολίτες, έχοντας ως κοινό στόχο την ανάδειξη της πόλης του Μεσολογγίου σε

πρεσβευτή πολιτισμού της χώρας μας στην διεθνή σκηνή.

Επιχειρούμε να προλάβουμε με το τόλμημα αυτό, τους πολιτισμικούς διασκελισμούς της Ευρώπης, διαρθρώνοντας τα ιστορικά δεδομένα και την μορφολογική ιδιαιτερότητα του Μεσολογγίου πάνω σε σχέδια νέα και να επινοήσουμε τη σύνθεση του καινούργιου με το ήδη οικείο.

Στόχος μας είναι να ενισχυθεί η διεθνής φήμη της πόλης μας εκτός από μια μεγάλη επιθυμία πρέπει να γίνει συλλογικό καθήκον.

Στόχος μας είναι να ενισχυθεί η διεθνής φήμη της πόλης, η πόλη να αναπτυχθεί τουριστικά και επιχειρηματικά, να δημιουργηθεί και να εμπεδωθεί μία νέα κουλτούρα εθελοντισμού.

Έχουμε όλες τις δυνατότητες να αγωνιστούμε για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και να τον κερδίσουμε. Αυτό είναι το όραμα μας και με ομοψυχία και συντονισμένη δράση θα το υλοποιήσουμε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Τ. Π. Μεσολογγίου τη 27η Νοεμβρίου 2015

Αξιότιμε κ. Δήμαρχε,
κ. Νικόλαε Καραπάνο

Επιτρέψατέ μου πρώτα νά σας συγχαρώ για την διοργάνωσι τής ωραίας έκδηλώσεως τήν Δευτέρα 23^η τρέχοντος στό Τρικούπειο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου μας και τήν τιμητική πρόσκλησι νά παρευρεθώ και ἐγώ σ' αυτή.

Πολύ χαίρομαι και συγχαίρω για τήν διεκδίκησι τής ανακηρύξεως τής Ίεράς Πόλεως του Μεσολογγίου, ως **πολιτιστικής πρωτεύουσης τής Ευρώπης για τό έτος 2021.**

Συγχαίρω και Σας προσωπικώς και τούς δημοτικούς συμβούλους και όλους τους δημότας του Μεσολογγίου.

Ζοῦμε στό Μεσολόγγι, τό αγαπούμε ειλικρινά, αναπνέουμε κάθε μέρα τόν άέρα τής έλευθερίας πού μās χάρισαν οί άγώνες, τά μαρτύρια και οί θυσίες τών ήρώων και μαρτύρων προγόνων μας και ποθοῦμε τό Μεσολόγγι κάποτε άληθινά νά αναγνωρισθῆ, νά τιμηθῆ, νά δοξασθῆ, νά ύψωθῆ στή θέσι πού του άνήκει.

Η τοπική Έκκλησία, ή Ίερά Μητρόπολις μας και ἐγώ προσωπικώς εἶμαστε κοντά σας, μαζί σας, έτοιμοι νά προσφέρουμε ό,τι ωραίο, καλό και ώφέλιμο για τό Μεσολόγγι.

Εὔχομαι οί άγώνες όλων μας νά ευοδωθούν και τό έτος 2021 τό ήρωικό και μαρτυρικό Μεσολόγγι μας, νά πρωτανεύῃ όλης τής Ευρώπης, νά λάμπη και νά διδάσκη όλο τόν κόσμο.

Καλή έπιτυχία κ. Δήμαρχε στον Ίερό αυτό άγώνα.

«Νά ζῆ τό Μεσολόγγι μας»

Μετ' έγκαρδίων ευχών,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Κοσμάς

Ο ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΟΣΜΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πάτρα 26 Νοεμβρίου 2015

Α.Π. : 315861/3864

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

ΠΡΟΣ: Το Δήμο Μεσολογγίου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης αναδεικνύει τον πλούτο, την πολυμορφία και τα κοινά χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών πολιτισμών, προωθεί τον πολυπολιτισμικό διάλογο και συμβάλλει στην εμπέδωση βασικών αξιών της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, όπως η αλληλεγγύη, η υπευθυνότητα, η ανεκτικότητα, ο σεβασμός.

Η υποψηφιότητα της Ιεράς Πόλης του Μεσολογγίου είναι μία μοναδική ευκαιρία για να αναδειχθεί η πολιτιστική ζωή, η ιστορία και η πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής.

Πρόκειται για μία μεγάλη πρόκληση, ζωτικής σημασίας, όχι μόνο για το Μεσολόγγι, αλλά και για ολόκληρη τη Δυτική Ελλάδα, να προχωρήσει στη μεταμόρφωση της πολιτιστικής βάσης και ακόμη περισσότερο στην ανάπτυξη ενός στρατηγικού οράματος για την περιοχή, με τη συμμετοχή των πολιτών, καθώς και όλων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που ασκούν δραστηριότητα.

Μία σημαντική, μα τόσο όμορφη πρόκληση, για την οποία θα πρέπει όλοι να συνεργαστούμε και σύσσωμη η τοπική κοινωνία να στηρίξει αυτή την προσπάθεια, ώστε το Μεσολόγγι να λειτουργήσει για έναν ολόκληρο χρόνο ως το κέντρο της πολιτιστικής ζωής της Ευρώπης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ενώνει τις δυνάμεις της, στέκεται στο πλευρό κατοίκων και φορέων και στηρίζει με κάθε τρόπο αυτή τη μεγάλη προσπάθεια για την υποψηφιότητα της Ιεράς Πόλης του Μεσολογγίου ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021.

Απόστολος Κατσιφάρας

Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ
(Π.Ε.Δ.) ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 286:

Θέμα: «ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ – ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ 2021».

Ο Πρόεδρος της Π.Ε.Δ. Δυτ. Ελλάδας κ. Γ. Παπαναστασίου, έφερε στο σώμα το αίτημα που υπεβλήθη από τον Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, για στήριξη από την Π.Ε.Δ.Ε. της υποψηφιότητάς του: «ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ – ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ 2021», βάσει του υπ' αρ. πρωτ. 276/ 23.10.2015 εγγράφου του, όπου αναλύονται όλες οι παράμετροι του θέματος.

Ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του Δ.Σ. να λάβουν ομόφωνη απόφαση στήριξης της υποψηφιότητας και τους Δήμους της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδας, να λάβουν ανάλογες αποφάσεις.

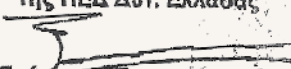
Ο Δήμαρχος Ι.Π. Μεσολογγίου παρουσίασε εκτενώς το θέμα και κάλεσε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να παρευρεθούν και στην παρουσίαση της υποψηφιότητας της Πόλης στις 11.11.2015 στην Αθήνα και στις 12.11.2015 στο Μεσολόγγι.

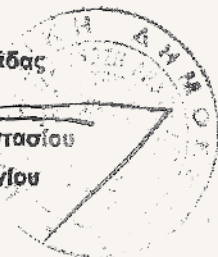
Επιφυλάξεις εξέφρασαν τα μέλη της Λαϊκής Συμπέριωσης, καθόσον έχουν βασικές αντιρρήσεις σχετικά με τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας αυτό καθαυτό.

Το Δ.Σ. μετά από διαλογική συζήτηση

Αποφασίζει Κατά Πλειοψηφία

Υποστηρίζει θερμά την υποψηφιότητα του Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021, αναγνωρίζοντας ότι διαθέτει όλα ανεξαιρέτως τα πλεονεκτήματα, ώστε να λειτουργήσει ως κέντρο της πολιτιστικής ζωής της Ευρώπης, ενώ παράλληλα το όραμα και η πρωτοβουλία αυτή, θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την αναγέννηση της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Ο Πρόεδρος
της ΠΕΔ Δυτ. Ελλάδας

Γεώργιος Παπαναστασίου
Δήμαρχος Αγρινίου

Ο Γραμματέας
της ΠΕΔ Δυτ. Ελλάδας

Καραπάνος Νικόλαος
Δήμαρχος Ι.Π. Μεσολογγίου

From the Master
+44 (0)1865 277710
master@balliol.ox.ac.uk

Mr Nikolaos Karapanos
Mayor of the Sacred Town of Messolonghi
Road, J.J. Mayer 20
30200 Messolonghi
Greece

22 November 2015

Dear Mr Karapanos,

I have only recently heard of the proposal that the Sacred Town of Messolonghi should become the European Capital of Culture. I was myself the Chairman of the City of Liverpool's Capital of Culture Company, which organized that City's year as Capital in 2008. I have experienced, through my interest in Byron, the warm hospitality of your wonderful town, and the contribution it has made over many years to International Culture, in particular through the conferences it has held for young people studying literature of the Romantic Period, and its interaction with those crucial years of your national history at the beginning of the 19th Century.

I send my support and very best wishes for your bid.

Yours sincerely

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Drummond Bone'.

Drummond Bone

Balliol College, Broad Street, Oxford OX1 3BJ www.balliol.ox.ac.uk
Balliol College is a registered charity in England and Wales (No. 1144032)

Επικοινωνία

e-mail: info@messolonghi2021.eu

Tel: +30 26310 25631

Γραφείο πληροφοριών: Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο

www.messolonghi2021.eu

ιερή πόλη